

Academiejaar 2016-2017

Examensessie 1

Motivatie en adoptiebeeld bij kandidaat-adoptanten:
welke invloed heeft de informatiesessie?

De invloed van de informatiesessie, vernieuwd na het ingaan van het nieuwe decreet voor
binnenlandse adoptie in 2016

Masterproef neergelegd tot het behalen van de academische graad van Master of Science in de
pedagogische wetenschappen, afstudeerrichting pedagogiek en onderwijskunde

Promotor: Professor dr. M. Vandenbroeck

Margot Dupont

Studentennummer: 00805278

Deze masterproef is het gevolg van eerdere onderzoeken door De Block (2015) en West (2016). Na de invoering van het nieuwe decreet voor binnenlandse adoptie in 2016, maakte de informatiesessie veranderingen door. Dit onderzoek gaat na of die veranderingen nuttig bleken en of de investeringen aldus opgeleverd hebben. Het doel van de studie is nagaan welke invloed de vernieuwde informatiesessie van Steunpunt Adoptie heeft op de motivatie en het adoptiebeeld van de kandidaat-adoptieouders. Tussen 25 augustus en 28 november werd van 59 kandidaten twee maal een vragenlijst afgenomen en vijf respondenten gaven daarbovenop nog een interview. Dit onderzoek werd voornamelijk op een kwantitatieve manier verwerkt, de verkregen resultaten werden a.d.h.v. de informatie uit de interviews aangevuld. Uit het onderzoek kan voorzichtig besloten worden dat Steunpunt Adoptie een positieve invloed heeft op de motivatie van de kandidaat-adoptanten en de bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren, ook al geven weinigen aan hiertoe bereid te zijn. Opvallend is dat slechts een categorie binnen de specifieke ondersteuningsbehoeften meer dan de helft van de kandidaten aanspreekt, nl. het adopteren van een kind met broer(s) en/of zus(sen). Steunpunt Adoptie lijkt bijgevolg correcte en realistische informatie te verschaffen, waardoor de kandidaat-adoptieouders een helder globaal beeld verkrijgen dat ze nodig hebben bij het opstellen van hun kindprofiel.

INHOUD

Voorwoord	8
Inleiding.....	9
1. Probleemstelling	10
2. Methodologisch kader.....	13
2.1 Onderzoeksopzet.....	13
2.2 Probleemstelling.....	13
2.3 Onderzoeksvragen.....	13
2.4 Onderzoeksaanpak.....	14
2.5 Meetinstrument	15
2.6 Gegevensverwerking en analyse.....	15
2.6.1 Kwantitatieve analyse	15
2.6.2 Kwalitatieve analyse	16
2.7 Deelname (respondenten).....	16
3. Situering van de studie	17
3.1 Wetgeving.....	17
3.1.1 Haags Adoptieverdrag.....	17
3.1.2 Wettelijke voorwaarden & adoptievormen.....	18
3.1.3 Diensten.....	19
3.1.4 Vlaamse procedure	20
3.2 Bevindingen De Block (2015) en West (2016)	24
4. Theoretische basis van de studie.....	26
4.1 Motieven voor adoptie	26
4.2 Adoptie door homoseksuelen, biseksuelen en transgenders.....	27
4.3 Kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften	28
4.3.1 Wie kiest voor een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften?	30
5. Resultaten.....	32
5.1 Wat is het profiel van de kandidaat-adoptieouders?.....	32
5.1.1 Deelnemers.....	33
5.1.2 Gezinssituatie van de respondenten.....	34

5.1.3 Conclusie.....	35
5.2 Wat is het profiel van kandidaat-adoptieouders die openstaan voor kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften?.....	36
5.2.1 Met welke variabelen hangt de bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren samen?	38
5.2.2 Wat is de bereidheid voor verschillende categorieën van specifieke ondersteuningsbehoeften?.....	39
5.2.3 Conclusie.....	46
5.3 Wat is de motivatie van de kandidaat-adoptanten, zowel voor als na beide delen van de informatiesessie?	46
5.3.1 Motivatie	47
5.3.2 Door respondenten geraadpleegde bronnen.....	49
5.3.3 Met welke variabelen hangt de motivatie van de kandidaat-adoptieouders samen?...	51
5.3.4 Conclusie.....	53
5.4 Welke adoptieprocedure hebben de kandidaat-adoptieouders voor ogen?	53
5.4.1 Voorkeurs- en verwachte leeftijd.....	54
5.4.2 Duur van de adoptieprocedure.....	55
5.4.3 Voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie.....	56
5.4.4 Verwachtingen van de infosessie	58
5.4.5 Conclusie.....	59
6. Conclusie.....	60
7. Discussie	61
7.1 Tekortkomingen onderzoek.....	63
7.2 Suggesties verder onderzoek.....	64
8. Grafieken	65
9. Bibliografie	73
10. Bijlagen	78
10.1 Vragenlijst die afgenomen werd voor de start van de infosessie.....	79
10.2 Vragenlijst die afgenomen werd na de infosessie	83
10.3 Profiel van de uitval.....	86
10.4 Interviewleidraad	87
10.5 Uitgetypte interviews	88

VOORWOORD

Alvorens van wal te steken met mijn masterproef, wil ik graag mijn dank betuigen aan heel wat mensen. Dit product zou er niet gekomen zijn zonder hun steun.

Eerst en vooral bedankt aan Steunpunt Adoptie, en in het bijzonder mijn dank aan Inge, Nele en Carole. Bedankt dat ik rond dit boeiende onderwerp kon werken, bedankt voor de telkens warme ontmoetingen en bedankt voor jullie medewerking, zowel op inhoudelijk als praktisch vlak.

Mijn promotor, Prof. Dr. Michel Vandenbroeck, verdient hier ook een centrale plaats. Ik werd telkens zeer geduldig ontvangen, en kreeg iedere keer snelle en gerichte feedback, waardoor ik weer verder kon. Dank om me moed in te spreken, wanneer ik het even niet meer zag zitten. Bijvoorbeeld tijdens het laatste masterproefseminarie in december, toen het me op een luchtige manier duidelijk werd dat hij meer in me geloofde dan ik zelf deed.

Bedankt aan alle respondenten. Iedereen nam de tijd mij met hun antwoorden te plezieren. Zonder hen zou dit een mager onderzoek geworden zijn. Bedankt aan de deelnemers die bereid waren om via een interview meer inzicht te bieden in hun gedachtengoed, waardoor ik deze masterproef meer diepgang kon geven.

Tom wil ik ook bedanken. Zonder zijn hulp zou ik het statistische deel niet tot een goed einde gebracht hebben. Ook Delphine kan ik hierbij niet vergeten. Ze stond open voor de nodige tips en tricks, en motiveerde me zo door te gaan.

En uiteindelijk bedankt aan mijn vrienden en familie. De keren dat ik mijn hart gelucht heb zijn niet op een hand te tellen. Bedankt om altijd in mij te geloven, bedankt om me de nodige ontspanning en afleiding te bezorgen, bedankt om er voor me te zijn.

INLEIDING

Deze masterproef gaat na wat de invloed is van de vernieuwde informatiesessie op de motivatie en het beeld op de adoptieprocedure van de kandidaat-adoptieouders. Kandidaat-adoptanten doorlopen een volledige procedure, waarbij de tweede stap het volgen is van een informatiesessie. Die sessie wordt georganiseerd door Steunpunt Adoptie en heeft als doel het informeren over alle aspecten van adoptie, waarbij een helder en realistisch beeld gecreëerd wordt. Het einddoel van de infosessie is de kandidaat-adoptieouders een bewuste keuze te laten maken over het al dan niet adopteren van een kind en waarbij de aangereikte informatie hulp biedt bij de bepaling van hun kindprofiel.

Ik heb voor dit onderwerp gekozen wegens mijn jarenlange interesse in adoptie. Voor sommige ouders is adoptie de enige manier om hun kinderwens in te vullen. De negatieve aspecten die daarmee samenhangen – zoals de kostprijs, duur en intensieve voorbereiding – kunnen hoge drempels vormen hun droom te verwezenlijken. Recent nog toonde de actualiteit deze realiteit aan, bijvoorbeeld de Oegandese adoptiekinderen die geen visum kregen, waardoor zij en hun adoptieouders het herkomstland niet onmiddellijk konden verlaten (De Standaard, 2016).

Adoptieouders leggen een lang en zwaar traject af vooraleer ze het kind toegewezen krijgen (Tang, Vliegen & Luyten, 2011). Het is een complex proces waarbij heel wat personen betrokken worden (Reilly & Platz, 2003), zeker als het een interlandelijke adoptie betreft (Young, 2012).

Deze masterproef ligt in dezelfde lijn als de van Eva De Block (2015) en Delphine West (2016). Daarin werd nagegaan wat de invloed is van de informatiesessie voor buitenlandse adoptie, georganiseerd door Steunpunt Adoptie, op de motivatie en het keuzeproces van kandidaat-adoptanten. Na het voorstel tot vernieuwd decreet in juli 2015, en de inwerkingtreding van juli 2016, is de adoptieprocedure veranderd, waardoor het nuttig is te onderzoeken in welke mate de vernieuwde informatiesessies de kandidaat-adoptanten beïnvloedt.

1. PROBLEEMSTELLING

De laatste jaren zijn verschillende veranderingen te merken in het adoptielandschap, en dit voornamelijk op het vlak van interlandelijke adoptie. Eerst en vooral is het aantal kinderen dat internationaal geadopteerd kan worden, sterk gedaald. Wereldwijd is dat cijfer in zes jaar tijd meer dan gehalveerd; van 45.000 kinderen in 2006 naar 18.000 kinderen in 2012 (Steunpunt Adoptie). Als we spreken over België gaat het over 162 kinderen in 2006, terwijl negen jaar later, in 2015, wereldwijd nog slechts 71 kinderen geadopteerd werden (Kind en Gezin). Daarnaast is het aantal kandidaat-adoptieouders redelijk stabiel gebleven, wat ervoor zorgt dat het aantal beschikbare kinderen veel lager ligt dan het aantal gewenste, en de wachttijden dus serieus oplopen (Miller, Pérouse de Montclos & Sorge, 2016).

Ook het kindprofiel is sterk veranderd de laatste jaren. De jonge en gezonde kinderen krijgen steeds meer adoptiekansen in hun eigen land en steeds vaker worden voornamelijk kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften internationaal ter adoptie aangeboden. Dit zorgt voor een spanning: terwijl de wachtlijsten enorm oplopen, zijn er beschikbare kinderen die op adoptieouders zitten te wachten, maar niet toegewezen worden omwille van hun specifieke ondersteuningsbehoeften (Miller, Pérouse de Montclos & Sorge, 2016).

De redenen van deze veranderingen zijn op verschillende vlakken te situeren. Eerst en vooral bracht het Haags Adoptieverdrag (1995, ingevoerd in België in 2005) wijzigingen met zich mee: het subsidiariteitsprincipe, waarbij buitenlandse adoptie als ultimum remedium beschouwd wordt, heeft mee invloed op het aantal kinderen dat interlandelijk nog ter adoptie aangeboden wordt. Aangezien eerst in het herkomstland naar opvang gezocht wordt, zorgt dit ervoor dat voornamelijk kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften overblijven om interlandelijk te adopteren (Miller, Pérouse de Montclos, Sorge, 2016). Daardoor zijn er aanpassingen te merken in de voorbereiding van kandidaten, hun ideeën over het kindprofiel en de nazorg van het adoptiekind (Vinck, 2007).

Ook in de herkomstlanden is een wijziging te merken in de adoptiecultuur, deels te wijten aan dat Haags Adoptieverdrag. Men gaat alternatieve oplossingen zoeken in het herkomstland zelf en de mensen staan er ook meer open voor adoptie. Daarbovenop is er verbetering te merken in de economische toestand, waardoor minder kinderen in armoede leven, zo bijvoorbeeld in Korea. Daarbovenop vinden veranderingen plaats in de cultuur en politiek van bepaalde herkomstlanden. Zo is er de wijziging van de eenkindpolitiek in China, waar ouders nu twee i.p.v. één kind mogen

hebben (Steunpunt Adoptie, z.j.; Voorstel Decreet, 2015).

Om aan die wachtlijsten te beantwoorden, werd in 2012 het instroombeheer ingevoerd. Het Vlaams Parlement probeerde op die manier de onduidelijkheid en de lange wachttijden een halt toe te roepen (Kind en Gezin). Het aantal kandidaat-adoptieouders dat de adoptieprocedure mag starten, wordt afgestemd op het aantal verwachte adopties. Dat aantal wordt bepaald door verschillende elementen, die verderop aan bod komen. Na het krijgen van het geschiktheidsvonnis, kan via het instroombeheer de adoptie binnen een redelijke tijd afgerond worden. Zo kan aan de hand van overeenkomsten in het profiel van het kind en dat van de kandidaat-adoptieouders sneller een kind toegewezen worden aan de adoptieouders (Belgisch Staatsblad, 2016).

Met die veranderingen in het decreet, werd in 2012 ook het Vlaams Centrum voor Adoptie opgericht binnen Kind en Gezin, net zoals het Steunpunt Adoptie. Laatstgenoemde zorgt voor de voorbereiding, vorming en nazorg van kandidaat-adoptanten. Een van die voorbereidingselementen is de informatiesessie. Het volgen van die infosessie is een verplichte, tweede stap in de adoptieprocedure, waarbij de kandidaten in twee delen geïnformeerd worden over alle elementen uit de adoptieprocedure en adoptie zelf (Kind en Gezin). Om *drop-out* in latere fases van de procedure te voorkomen, wil Steunpunt Adoptie binnen die sessie een helder beeld scheppen over adoptie, zodat geen onrealistische verwachtingen ontstaan. Het lijkt beter dat als de kandidaten al afhaken, ze dat zo vroeg mogelijk doen in het proces, net omwille van dat onevenwicht in het aantal te adopteren kinderen en kandidaat-adoptieouders. Het einddoel van de informatiesessies definieert Steunpunt Adoptie als volgt: *De kandidaat-adoptieouders kunnen na de infosessies een bewuste en gefundeerde keuze maken om al dan niet te adopteren binnen de mogelijkheden van bestaande adoptiekanalen, d.i. binnenlands, buitenlands en zelfstandig. (...)* (Interne documenten Steunpunt Adoptie, 2016).

In juli 2016 is een nieuw decreet voor adoptie in werking getreden. Om het gelijkheidsbeginsel te waarborgen, en daarnaast ook enkele praktische problemen op te lossen – zoals de kostprijs en de lange wachtlijsten, zijn enkele grote wijzigingen opgenomen (Voorstel van Decreet, 2015).

De vorige hervorming vond plaats in 2005, na de ratificatie van het Haags Adoptieverdrag in 1993. Binnenlandse adoptie werd toen nauwelijks gewijzigd, waardoor de decreetgeving voor de hervorming van 2016 nog voornamelijk uit 1989 dateerde (Voorstel Decreet, 2015), en waarin de taken van de adoptiediensten onduidelijk en weinig gespecificeerd aangehaald worden. Eveneens werden de adoptiediensten voornamelijk gefinancierd door de kandidaat-adoptieouders zelf (Parys, 2015). Een hervorming voor binnenlandse adoptie leek dus broodnodig.

Het nieuwe decreet beoogt vier elementen. Eerst en vooral worden de procedures voor binnen- en buitenlandse adoptie van een ongekend kind samengevoegd, waardoor die wachtlijsten samenkomen. Kandidaten moeten op voorhand nog niet kiezen of ze voor interlandelijke of binnenlandse adoptie gaan, en volgen dezelfde informatiesessie. Terwijl deze sessie vroeger eenmalig en in verschillende, grotere groepen gegeven werd, is ze nu opgesplitst in twee delen en vindt ze plaats in kleinere groepen. Gedurende het eerste luik wordt algemene informatie gegeven over adoptie, in het tweede deel wordt verder ingegaan op de eigen motivatie, verwachtingen en draagkracht van de kandidaat-adoptieouders. Het doel ervan is de kandidaten inzicht geven in het feit of adoptie iets is voor hen en welk kindprofiel bij hen past. Hierbij gaat Steunpunt Adoptie niet afracend te werk, maar wordt enkel een realistisch beeld geschetst, waardoor de kandidaten gemakkelijker een beslissing kunnen nemen (interne documenten Steunpunt Adoptie). Het samenvoegen van beide wachtlijsten brengt met zich mee dat kandidaat-adoptanten gemakkelijker kunnen overstappen van de wachtlijst van binnenlandse op die van buitenlandse adopties, en vice versa.

Om de voorbereiding te starten, wordt gewerkt via het instroombeheer. Ouders die opteren voor een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften, kunnen op een aparte file terecht komen, waardoor hun adoptieprocedure sneller kan gaan (infosessie Steunpunt Adoptie).

Een derde grote wijziging is dat in plaats van drie, nu één erkende adoptiedienst voor binnenlandse adoptie aangesteld wordt; het Adoptiehuis in Antwerpen. Deze dienst zorgt voor de bemiddeling, nazorg en begeleiding van zowel de kandidaat-adoptieouder als de biologische ouder. Door die verandering zal ook de kostprijs om binnenlands te adopteren slinken. Deze kon oplopen tot 8500 euro en dankzij structurele subsidies van de Vlaamse overheid, zal dat heel wat goedkoper worden (Parys in De Standaard, 2015).

Ten vierde krijgen binnenlands geadopteerden het recht hun dossier in te kijken, waardoor de rechten van adoptiekinderen centraler komen te staan. Het inzagerecht wordt m.a.w. laagdrempeliger, zodat ook geadopteerden sterker uit de adoptie voortkomen (Voorstel tot Decreet, 2015).

Nog niet alle kandidaat-adoptanten maakten reeds de beslissing om al dan niet te adopteren tijdens de informatiesessie (Gabriëls, 2008). De informatie die in deze fase meegedeeld wordt, kan dus heel wat invloed hebben op de beslissing. Dit onderzoek wil aan het licht brengen of die vernieuwde adoptieprocedure, en meer specifiek de informatiesessie, kandidaat-adoptieouders beïnvloedt in hun adoptiebeeld en motivatie. Interessant hierbij is nagaan of de kandidaten reeds voor de informatiesessie een bepaald adoptiebeeld hebben en of dat idee erover verandert.

2. METHODOLOGISCH KADER

2.1 ONDERZOEKSOPZET

Mijn masterproef ligt in dezelfde lijn als het onderzoek van Eva De Block (2015) en Delphine West (2016). De Block onderzocht het profiel van de kandidaat-adoptieouders, hun motivatie en wat de kandidaat-adoptanten inhoudelijk bijblijft. West ging de veranderingen en continuïteit na, één jaar na het volgen van de informatiesessie.

Na de veranderingen door het nieuwe adoptiedecreet (2016), kan verder ingegaan worden op het profiel, de motivatie en het adoptiebeeld van kandidaat-adoptieouders. De overheid en Steunpunt Adoptie hebben veel investeringen gedaan m.b.t. deze nieuwe adoptieprocedure (Inge Demol, persoonlijke communicatie, 24/03/2016), waardoor het relevant is na te gaan of deze investeringen de infosessie ten goede komen.

2.2 PROBLEEMSTELLING

Op basis van punt 1 in deze masterproef wordt een algemene probleemstelling geformuleerd: Welke invloed heeft de vernieuwde informatiesessie, georganiseerd door Steunpunt Adoptie, op de motivatie en het adoptiebeeld van de kandidaat-adoptieouders?

2.3 ONDERZOEKSVRAGEN

De onderzoeksvragen die in dit onderzoek naar voren komen hebben betrekking op de kandidaat-adoptieouders die deelnamen aan de infosessie tussen 25 augustus en 28 november 2016.

Het betreft volgende vragen:

- Wat is het profiel van de kandidaat-adoptieouders?
- Wat is het profiel van kandidaat-adoptieouders die openstaan voor kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften?
- Wat is de motivatie van de kandidaat-adoptanten, zowel voor als na beide delen van de informatiesessie?
- Welke adoptieprocedure hebben de kandidaat-adoptieouders voor ogen?

2.4 ONDERZOEKSAANPAK

Gedurende de periode eind augustus – eind november 2016 werd vier keer beide delen van de informatiesessie bijgewoond, waardoor telkens alle kandidaat-adoptieouders bevroegd werden. De deelnemers beantwoordden zowel voorafgaand aan het eerste deel van de infosessie, als achteraf; na het tweede deel van de informatiesessie, een schriftelijke vragenlijst, waardoor hun evolutie in kaart gebracht kon worden. De bevraging gebeurde aan de hand van een gestructureerde vragenlijst, die kwantitatief verwerkt werd. De kandidaat-adoptieouders werden gevraagd per gezin (koppel of alleenstaande) één vragenlijst in te vullen.

Op donderdag 25 augustus en 29 september vond een pilootfase plaats van het onderzoek, zodat de enquête uitgetest kon worden. De data van die piloottest werden ook in dit onderzoek opgenomen, zodat voldoende gegevens de analyse vertegenwoordigen. Na de pilootfase in augustus werd een vraag toegevoegd, nl. over de verwachte duur van de adoptieprocedure, voor de rest bleven de vragenlijsten gelijk.

Bij de afname voorafgaand aan beide delen van de informatiesessie, kregen de kandidaat-adoptieouders tijdens het wachten op de sessie de kans de enquête schriftelijk in te vullen.

Na de infosessie kregen de kandidaat-adoptieouders een nieuwe vragenlijst, waarin op het einde gevraagd werd naar hun interesse verder deel te nemen aan het onderzoek. De geïnteresseerden kregen een e-mail en uiteindelijk werd van vijf respondenten een telefonisch interview afgenomen. Deze respondenten werden binnenin deze testafnameperiode uit een beperkte, mogelijke groep gekozen wegens hun uiteenlopend profiel: een alleenstaande vrouw, een homoseksueel koppel en drie heteroseksuele koppels (a) zonder kinderen, (b) met kinderen en (c) zonder kinderen, maar bezig met een vruchtbaarheidsbehandeling.

Gedurende alle delen van dit onderzoek werd duidelijk meegegeven dat de anonimiteit van de kandidaat-adoptieouders gewaarborgd blijft, hun deelname niet verplicht is, noch gevolgen heeft voor hun adoptieprocedure, en ze op om het even welk moment hun participatie kunnen stopzetten.

2.5 MEETINSTRUMENT

De vragenlijsten zijn gebaseerd op deze die De Block (2015) en West (2016) gebruikten in hun masterproef. In samenspraak met Prof. dr. Vandenbroeck en Steunpunt Adoptie werd de inhoud aangepast en aangevuld.

De eerste enquête betreft vragen naar het profiel van de kandidaat-adoptieouders, hun motivatie, voorbereiding, verwachtingen en voorkeur van adoptie. Onder de voorkeur van adoptie kan het volgende begrepen worden: hun voorkeur qua leeftijd, de adoptie van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften en de keuze om binnen- of buitenlands te adopteren.

In deze enquête zitten negen hoofdvragen. Dit zijn allemaal gesloten vragen, maar bij vier vragen kan een verduidelijking van het antwoord gegeven worden. Vier vragen bevatten een Likertschaal. Deze enquête werd opgenomen in bijlage 1.

De tweede vragenlijst gaat na wat hun geraadpleegde bronnen zijn en of hun voorkeur van adoptie veranderd is. Deze bestaat uit zes gesloten hoofdvragen, waar bij drie vragen een verduidelijking gegeven kan worden. Van die zes vragen zijn er drie waarop het antwoord a.d.h.v. een Likertschaal gegeven dient te worden.

De tweede vragenlijst kan teruggevonden worden in bijlage 2.

De interviewvragen werden opgesteld in samenspraak met Prof. dr. Vandenbroeck en Steunpunt Adoptie. Het betreft vier hoofdvragen met mogelijke bijvragen. Aan de hand van het interview wordt een diepgaander antwoord gezocht op (1) de (veranderingen in) motivatie, (2) het adoptiebeeld, (3) hun voorkeur qua adoptie en (4) de ervaringen van de infosessie.

De interviewleidraad is toegevoegd in bijlage 4. De uitgetypte interviews kunnen teruggevonden worden in bijlage 5.

2.6 GEGEVENSVERWERKING EN ANALYSE

2.6.1 KWANTITATIEVE ANALYSE

De vragenlijsten werden op een kwantitatieve methode verwerkt, aan de hand van het programma SPSS (versie 23, 2016-2017). Per onderzoeksvraag werd eerst een beschrijvende analyse uitgevoerd, vervolgd door het zoeken naar correlaties en samenhang tussen verschillende variabelen.

2.6.2 KWALITATIEVE ANALYSE

De interviews zorgen voor verduidelijking van de antwoorden in de vragenlijsten. Ze leveren bijkomende inzichten op die anders niet gekend zouden zijn, evenals vragen en suggesties voor verder onderzoek.

De interviews werden verschillende malen doorgenomen, thematisch geanalyseerd en uiteindelijk gekoppeld aan de vier onderzoeksvragen.

2.7 DEELNAME (RESPONDENTEN)

De eerste vragenlijst werd door alle aanwezige kandidaat-adoptieouders ingevuld; dit zorgde voor 76 exemplaren. De tweede enquête werd nog door 59 respondenten ingevuld. Dat houdt in dat er acht respondenten het tweede deel van de infosessie niet bijwoonden en negen exemplaren niet te linken waren aan hun eerste antwoordenblad. Dit omwille van het ontbreken van een naam op één van beide, of beide lijsten.

Een verdere omschrijving van de respondenten is terug te vinden bij de resultaten, onder de eerste onderzoeksvraag.

3. SITUERING VAN DE STUDIE

Het adopteren van kinderen was historisch gezien eeuwenlang een privaatrechtelijke zaak, waarbij de overheid zich niet bemoeide. In de Romeinse tijd werden kinderen omwille van politieke en godsdienstige redenen geadopteerd, namelijk om de *familia* voort te zetten (Gabriëls, 2008). Pas na 1940 verschuift de adoptantgerichte benadering naar een eerder *child centered* visie; het belang en de bescherming van het kind kwamen centraal te staan (Pyl, 2010). Dit leidde tot de eerste adoptiewet op 22 april 1940, waardoor adoptie van minderjarigen mogelijk gemaakt werd (Nijs, 2002), en kwetsbare kinderen de nodige opvang te bieden. Tegelijkertijd werd op die manier voldaan aan de wens van kinderloze echtparen om aan gezinsvorming te doen.

Kind en Gezin definieert adoptie als volgt: *Adoptie is een juridische maatregel die kinderen in nood de mogelijkheid biedt om op te groeien in een gezin. Het is definitief en de meest ingrijpende keuze, nl. enkel wanneer alle andere mogelijkheden niet gewenst zijn.* (2013). Dus alleen wanneer een kind nood heeft aan adoptie, en dit is niet voor alle kinderen in tehuizen het geval (Steunpunt Adoptie), wordt een nieuwe familie aangeboden, waardoor de biologische ouders alle rechten en plichten verliezen t.a.v. het kind. De Federale Overheidsdienst Justitie (z.j.) zet het kind nog meer centraal: *Adoptie is een beschermingsmaatregel voor kinderen zonder familie. Elk kind heeft het recht om op te groeien in gezinsverband, maar niet elke ouder heeft recht op een kind.* Vooropgesteld in die visie waarin het belang van het kind vooropstaat, is het uitgangspunt dat een geschikte familie voor de kinderen in nood gezocht wordt, en niet andersom (Kind en Gezin, 2016).

3.1 WETGEVING

3.1.1 HAAGS ADOPTIEVERDRAG

Het referentiekader van de wetgeving omtrent adoptie in België is het Haags Adoptieverdrag. Sinds 29 mei 1993 is België verenigd met het 'Verdrag inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van de interlandelijke adoptie'. Dit bracht een grote hervorming van adoptie met zich mee, die uiteindelijk in september 2005 van kracht ging (Justitie België, z.j.). Meer en meer landen werden en worden nog steeds met elkaar verbonden dankzij de ondertekening van dat Haags Verdrag (Kind en Gezin, z.j.). De belangrijkste principes van het Verdrag zijn: het aanstellen van een centrale autoriteit, adoptabiliteit, subsidiariteit en de geschiktheid controleren van de kandidaat-adoptanten.

De centrale autoriteit moet zich akkoord verklaren bij elke adoptie. Iedereen die wil adopteren, moet deze instantie raadplegen. In Vlaanderen is dat het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA), in Wallonië het Autorité Centrale Communautaire (ACC) (Kind en Gezin, z.j.). Brusselaars kunnen kiezen tot welke autoriteit ze zich wenden (Çavaria, z.j.).

Adoptabiliteit houdt in dat het herkomstland van het kind een grondige screening moet doen waaruit al dan niet besloten kan worden dat adoptie in het belang is van het kind. Enkel wanneer dit het geval is, kan het kind geadopteerd worden. Elke van het kind verwante persoon moet uit vrije wil de goedkeuring geven voor adoptie en moet volledig op de hoogte zijn van de gevolgen. Het ontvangende land moet op hun beurt de kandidaat-adoptieouders doorlichten. Enkel bekwame kandidaten kunnen een kind adopteren.

Uiteindelijk geldt ook het subsidiariteitsprincipe, waarbij eerst gezocht wordt naar andere oplossingen vooraleer adoptie een mogelijkheid wordt. De minder ingrijpende maatregelen zijn o.a. hulp bieden aan de biologische ouders, waardoor ze toch zelf hun kind kunnen opvoeden, adoptie door familieleden, adoptie in het geboorteland zelf ... (Kind en Gezin, z.j.). Kortom: interlandelijke adoptie mag alleen voorkomen als het kind er het meeste voordeel uit haalt en als zijn fundamentele rechten niet geschaad worden (De Standaard, 17/03/2016), het is een complex en controversieel proces, waarbij buitenlandse adoptie slechts in het laatste geval de oplossing is (Young, 2012).

3.1.2 WETTELIJKE VOORWAARDEN & ADOPTIEVORMEN

In België mogen zowel alleenstaanden als koppels (van hetzelfde of een ander geslacht), feitelijk en wettelijk samenwonenden een kind adopteren. De voorwaarden zijn minstens 25 jaar zijn en tenminste vijftien jaar ouder zijn dan het te adopteren kind. Indien het over het kind van de partner gaat, moet de adoptieouder minstens achttien jaar zijn en tien jaar ouder zijn dan het te adopteren kind (Justitie België, z.j.). In België is geen maximumleeftijd opgelegd, maar tijdens het maatschappelijk onderzoek, waarmee de geschiktheid te adopteren beoordeeld wordt (stap 6 van de adoptieprocedure), kan er wel rekening mee gehouden worden (Kind en Gezin). Indien de adoptieouder een andere nationaliteit heeft, moet ook hij aan de Belgische voorwaarden voldoen.

Bij een interlandelijke adoptie moet niet enkel in België aan voorwaarden voldaan zijn, ook in de herkomstlanden zijn vaak enkele vereisten opgelegd. Voorbeelden hiervan zijn: een maximumleeftijd, een maximum leeftijdsverschil, het aantal jaar huwelijk van de kandidaat-

adoptanten, het hebben van een blanco strafregister, een gezondheidsattest kunnen voorleggen, de seksuele voorkeur van de kandidaten...

Bij het doorlopen van de adoptieprocedure is het verplicht een voorbereidingsprogramma te volgen. Tevens moeten de kandidaat-adoptieouders geschikt verklaard zijn door de rechtbank (Vlaams Centrum voor Adoptie). Wanneer de kandidaat-adoptieouders die toestemming krijgen van de rechter om te adopteren, moet de adoptie nog aan enkele extra voorwaarden voldoen. Zo moet een adoptiekind ouder dan twaalf jaar zelf instemmen met zijn adoptie. Tevens kunnen biologische ouders pas na de geboorte van het kind de toestemming geven tot de adoptie ervan. Ten derde moet de partner instemmen met de voorgenomen adoptie, indien de kandidaat-adoptieouder of het adoptiekind getrouwd is of samenwoont (Justitie België, z.j.).

Er bestaat zowel een volle als gewone adoptie; een volle adoptie is onherroepelijk, houdt een definitieve breuk in van het geadopteerde kind met de biologische ouders en brengt een gelijkstelling mee van de geadopteerde met een eventueel biologisch kind van de adoptieouder(s) (Federale Overheidsdienst Justitie, 2015). Bij een volle adoptie is het kind minderjarig, in tegenstelling tot de gewone adoptie, waarbij ook meerderjarigen geadopteerd kunnen worden (Adoptie Vlaanderen, z.j.). Laatstgenoemde soort adoptie heeft minder ingrijpende gevolgen; de juridische band met de biologische ouders wordt niet verbroken, de adoptie kan herzien en ingetrokken worden en ze creëert enkel een verwantschap tussen de geadopteerde en adoptant, en niet met diens gezin (Kind en Gezin, z.j.).

Naast een volle en gewone adoptie, bestaat er ook de adoptie van een gekend en ongekend kind. Beiden kunnen zowel nationaal als internationaal voorkomen. De interlandelijke adoptie van een ongekend kind verloopt ofwel via een adoptiedienst, ofwel zelfstandig (Vlaams Centrum voor Adoptie, z.j.).

3.1.3 DIENSTEN

3.1.3.1 Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA)

Het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA), een afdeling binnen Kind en Gezin, zorgt bij zowel de binnenlandse als interlandelijke adoptie voor een goed verloop van de adoptieprocedure voor een minderjarig kind. Hun rol hierbij is erg gevarieerd: erkenning en subsidiëring van adoptievoorzieningen, individuele begeleiding van (kandidaat-)adoptieouders, algemene informatieverstrekking, inzage geven aan adoptiekinderen, klachten behandelen, meewerken aan

het beleid en de regelgeving, samenwerken voor en met partners en buitenlandse missies en delegaties in het kader van (al dan niet opgestarte) kanalen (Vlaamse Overheid, z.j.).

Het VCA is momenteel een bevoegdheid van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin; Jo Vandeuren (Kind en Gezin, z.j.).

3.1.3.2 Steunpunt Adoptie

Steunpunt Adoptie biedt vrijblijvend en op maat laagdrempelig informatie en nazorg aan voor alle belanghebbenden. *Als expertisecentrum streven we naar een opvoedingspraktijk gesteund op participatie van alle betrokkenen en op respect voor diversiteit en kinderrechten vanuit de overtuiging dat opvoeden vandaag gedeeld verloopt en een maatschappelijke verantwoordelijkheid is.* (Steunpunt Adoptie, z.j.).

De uitgangspunten zijn het geven van en voorbereiden op adoptie, de nazorg voor alle adoptiebelanghebbenden en het verspreiden van expertise en vorming. In het voorgestelde decreet van 3 juli 2015 is onder artikel 5 en 6 terug te vinden dat Steunpunt Adoptie instaat voor het geven van zowel de informatiesessies als de voorbereiding tijdens de adoptieprocedure (Voorstel van Decreet, 2015).

3.1.4 VLAAMSE PROCEDURE

Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe decreet, werden de procedures voor binnenlandse en buitenlandse adoptie samengevoegd. Alle kandidaat-adoptanten die een ongekend kind willen adopteren volgen dus dezelfde procedure (Vlaams Parlement, 2015).

3.1.4.1 Aanmelding en registratie

Vlaamse kandidaat-adoptanten dienen zich aan te melden en te registreren bij het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA). De aanmelding gebeurt aan de hand van het invullen van een formulier, waardoor ze een registratienummer krijgen. Het VCA moet de kandidaten informeren over hun mogelijkheden tot adoptie – zoals voor welke herkomstlanden ze in aanmerking komen gezien hun leeftijd, burgerlijke stand en eventuele kinderen – en (administratief) begeleiden. Indien kandidaat-ouders reeds eerder een kind adopteerden, moeten ze opnieuw een aanmeldingsformulier invullen, waardoor ze een nieuw registratienummer krijgen. De informatiesessie (stap 2) en voorbereiding (stap 4) zijn voor hen niet langer verplicht.

Wanneer de kandidaat-adoptanten naar de volgende stap mogen, krijgt Steunpunt Adoptie de nodige gegevens van het VCA. De kandidaten krijgen een voorbereidingsattest, waarmee ze het maatschappelijk onderzoek kunnen starten (Kind & Gezin, z.j.)

3.1.5.2 Informatiesessie

De informatiesessie kost 25 euro en is verplicht voor alle kandidaat-adoptanten, tenzij ze al eerder een kind adopteerden. Het betreft twee halve dagen, in het totaal acht uur, waarbij de kandidaten informatie krijgen over adoptie. De sessies worden georganiseerd door Steunpunt Adoptie en hebben als doel het verschaffen van informatie over de verschillende aspecten van adoptie; de adoptieprocedure, de kansen en risico's, kinderen met *special needs*, pleegzorg, welke kinderen ter adoptie aangeboden worden, hun gehechtheid... Daarna kunnen de kandidaat-adoptanten ervoor kiezen al dan niet verder te gaan met de procedure. Deze bevestiging moet binnen de zestig dagen gemeld worden aan het VCA (Kind & Gezin, z.j.).

Na de bevestiging is er een wachttijd voor het doorstromen naar de voorbereidingssessies. In functie van die voorbereiding moet het VCA zicht hebben op het adoptieproject. Dat wordt bepaald aan de hand van een vragenlijst die ingevuld wordt door de kandidaat-adoptieouders, waarin gepeild wordt naar de intenties en het gewenste kindprofiel (Steunpunt Adoptie, z.j.).

De wachttijd bij een binnenlandse adoptie is afhankelijk van het aantal kandidaat-adoptieouders en het aantal kinderen dat wordt afgestaan. Jaarlijks worden gemiddeld 20 tot 25 kinderen afgestaan, terwijl telkens 150 tot 200 nieuwe kandidaten zich voor een adoptie aanmelden (Kind & Gezin, z.j.).

De wachttijd voor een buitenlandse adoptie hangt sterk samen met het herkomstland. Ook het kindprofiel beïnvloedt die wachttijd; kandidaten die kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften willen adopteren, zullen minder lang moeten wachten (Kind & Gezin, z.j.).

Naast de verplichte informatiesessies zijn kandidaat-adoptanten ook welkom andere infomomenten te volgen, georganiseerd door de binnenlandse adoptiedienst, buitenlandse adoptiedienst en het VCA. Laatstgenoemde geeft kandidaat-adoptieouders de nodige uitleg over zelfstandige adopties (Steunpunt Adoptie).

3.1.5.3 Instroombeheer

Het instroombeheer bestaat sinds 2012, aangezien het aantal kandidaat-adoptieouders veel hoger lag dan het aantal te adopteren kinderen. Het bepaalt het aantal kandidaat-adoptieouders dat de voorbereidingssessie jaarlijks mogen starten; op die manier ontstaat een redelijke wachttijd (Vlaams Centrum voor Adoptie, z.j.).

Het aantal kandidaten wordt berekend op basis van 4 elementen: het aantal kinderen dat het laatste jaar geplaatst werd, de evoluties in de samenwerkende herkomstlanden, het gemiddelde aantal kandidaat-adoptieouders dat de procedure twee jaar voordien startte, maar niet afronde en eventuele bijkomende correcties (Kind & Gezin, z.j.).

Vanaf 2017 wordt het aantal bepaald voor het einde van het eerste kwartaal. Er zullen jaarlijks minstens 30 kandidaten de voorbereidingssessie kunnen starten, dit in volgorde van aanmelding, daarbovenop zal op vraag van de buitenlandse adoptiediensten het aantal kandidaat-adoptieouders bepaald worden dat kan starten. Zo wordt soms een specifiek profiel gevraagd, bijvoorbeeld enkel heteroseksuele koppels die minstens vijf jaar gehuwd zijn, of worden door de afstandsouder(s) bepaalde vereisten vastgelegd (Kind & Gezin, z.j.).

Op basis van het (ouder)profiel, dat in het aanmeldingsformulier beschreven staat, en hun adoptieproject, kunnen kandidaat-adoptieouders gericht doorstromen. De algemene bedoeling is zoveel mogelijk ouders bekwaam stellen waarvoor kinderen aan het wachten zijn (Steunpunt Adoptie, z.j.).

3.1.5.4 Voorbereiding

De voorbereidingssessies, ook georganiseerd door Steunpunt Adoptie, bieden een ruime uitleg over adoptie. Het neemt drie dagen in beslag en kost 250 euro. Kandidaat-adoptanten moeten aan deze sessies deelnemen binnen het jaar na de doorverwijzing, anders wordt de procedure stopgezet. De volgende thema's worden behandeld: hechting, rouw, voorgeschiedenis en ontwikkeling van adoptiekinderen, diversiteit, discriminatie, de zorg voor kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften, de kenmerken van binnenlandse en buitenlandse adoptie (Steunpunt Adoptie, z.j.).

Het doel is informatie verschaffen over adoptie, de adoptiedriehoek, pedagogische en psychologische aspecten bij de opvoeding, de procedure, juridische gevolgen en mogelijke nazorg. Na deze sessies krijgen de kandidaat-adoptieouders een attest van voorbereiding dat één jaar geldig blijft. Daarmee kan het verzoekschrift om geschikt verklaard te worden ingediend worden bij de familierechtbank (Kind & Gezin, z.j.).

3.1.5.5 Maatschappelijk onderzoek

Na de voorbereiding moeten de kandidaten een verzoekschrift indienen in de familierechtbank. Dit brengt een kostprijs met zich mee van 100 euro. Samen met die aanvraag dienen de ouders ook deze documenten in: het voorbereidingsattest, een uittreksel van het strafregister, de

geboorteacte, de huwelijksakte of verklaring van wettelijke/feitelijke samenwonen, een bewijs van woonst en nationaliteit (Kind & Gezin, z.j.).

Via een tussenvonnis van de familierechter wordt een maatschappelijk onderzoek bevolen. Het VCA stuurt op hun beurt het dossier door naar een dienst voor maatschappelijk onderzoek (DMO). De kandidaat-adoptieouders moeten hun levensverhaal opschrijven, een volgende vragenlijst invullen en alles aan het VCA overhandigen. Zij bezorgen dit vervolgens aan de DMO. Het gezin wordt gecontacteerd door de DMO, waarbij twee gesprekken ingepland worden met een psycholoog, en twee gesprekken met een maatschappelijk werker. Indien de ouder(s) reeds een kind adopteerde(n), kunnen ook twee gesprekken volstaan (VCA, z.j.).

Bij dat maatschappelijk onderzoek wordt nagegaan of er factoren zijn die de adoptie kunnen beïnvloeden. Na de conversaties wordt een verslag opgesteld met het advies over de bekwaamheid te adopteren. Dit wordt opgestuurd naar het VCA, net zoals een medisch attest van de huisarts. Vervolgens stuurt het VCA alle resultaten van het onderzoek ook naar de kandidaat-ouders en de familierechtbank. Uiteindelijk wordt tijdens een zitting een uitspraak gedaan door de rechter (Kind & Gezin, z.j.).

3.1.5.6 Geschiktheidsvonnis

Het geschiktheidsvonnis wordt uitgesproken door de familierechter; dit bepaalt of de adoptieprocedure verder gezet kan worden of niet. Bij tegenvallend resultaat, moet binnen de dertig dagen beroep aangetekend worden. Het vonnis zelf is vier jaar geldig.

Indien het vonnis niet afgerond werd binnen die vier jaar, kan een verlenging aangevraagd worden. Die verlenging kan verschillende opeenvolgende keren twee jaar bedragen. De kandidaat-adoptanten moeten daarvoor een externe procedure volgen (Kind & Gezin, z.j.).

3.1.5.7 Adoptie

Eenmaal de kandidaat-adoptanten geschikt verklaard werden door de familierechter, kunnen ze een bemiddelingsovereenkomst aangaan met een adoptiedienst of kiezen voor een zelfstandige adoptie. Bij een zelfstandige adoptie moeten de kandidaat-adoptieouders zelf een adoptiekanaal voorstellen aan het VCA. Hierbij moeten ze een dossier inleveren bestaande uit het aangifteformulier voor zelfstandige adoptie, een kopie van de adoptiewetgeving van het herkomstland, een kopie van de erkenning van contactpersonen of instellingen die betrokken worden in de procedure en alle andere relevante informatie. Het VCA voert vervolgens een kanaalonderzoek uit, waarbij nagegaan wordt hoe de adoptieprocedure zal verlopen (Kind & Gezin, z.j.).

3.1.5.8 Nazorg

Steunpunt Adoptie voorziet zowel nazorg voor individuen als in groep. De vzw is heel laagdrempelig en staat open voor alle vragen en noden van alle betrokkenen bij adoptie (Steunpunt Adoptie, z.j.).

3.2 BEVINDINGEN DE BLOCK (2015) EN WEST (2016)

De Block (2015) en West (2016) onderzochten de informatiesessie van Steunpunt Adoptie voor de invoering van het nieuwe decreet. Hun resultaten betreffen aldus de kandidaat-adoptieouders die kozen voor een interlandelijke adoptie.

Uit de masterproef van De Block (2015) blijkt dat geen typisch profiel bestaat van 'de' kandidaat-adoptant. Daarnaast heeft de beslissing van Kind en Gezin om de binnenlandse adoptie op stop te zetten hoogstwaarschijnlijk een invloed uitgeoefend op het profiel van de kandidaat-adoptant. Zo namen dubbel zoveel holebi's deel aan de informatiesessie in maart 2015, vergeleken met de gegevens van november – vergeleken met augustus waren het er zelfs tien keer zoveel. Het grootste aantal kandidaat-adoptieouders is hooggeschoold, Nederlandstalig en kinderloos, ook al acht niet iedereen zich ongewenst kinderloos. Concluderend is er dus een grote diversiteit, maar De Block duidt op de vaststelling dat weinig lesbische koppels en alleenstaande mannen zich als kandidaat-adoptieouder opgeven. Voorts vult ze bij dat profiel aan dat de kandidaat-adoptieouders zich op voorhand goed informeerden over de mogelijke adoptielanden (De Block, 2015).

Een kleine meerderheid zegt dat hun beeld over adoptie en de procedure veranderd is door de informatiesessie; ze hebben een duidelijker en realistischer beeld gekregen over interlandelijke adoptie – zoals de wachttijden, de mogelijkheid (of eerder moeilijkheid) voor holebikoppels en kinderen met *special needs*. De andere groep, de grote minderheid, had zich al goed op voorhand geïnformeerd, waardoor ze tijdens de informatiesessie niet veel nieuws te weten kwamen (De Block, 2015).

Bij De Block (2015) werd de motivatie voor en na de informatie gemeten. Vooral bij holebikoppels en kinderloze kandidaat-adoptieouders werd een lichte daling in motivatie vastgesteld. Op het vlak van het adopteren van kinderen met *special needs* valt op dat de graad van acceptatie in maart 2015 veel hoger ligt dan in augustus en november van het jaar voordien het geval was. Dat kan te wijten zijn aan het hogere cijfer van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften dat in 2015 geadopteerd werd, en meegedeeld werd tijdens de informatiesessie. Ook kandidaat-

adoptanten met een goede kennis van het Nederlands of niet-kinderloze kandidaten zijn sneller geneigd kinderen met *special needs* te adopteren.

West (2016) vult hierbij aan dat de motivatie bij hoger en universitair opgeleiden lager ligt dan bij respondenten waarvan het hoogste opleidingsniveau hoger middelbaar onderwijs is. Wat betreft de leeftijd bij voorkeur, bleek dat alleenstaande kandidaten de jongste kinderen wensen. Homoseksuele koppels leken iets oudere kinderen te kiezen, maar de hoogst gewenste leeftijd bij aankomst werd vastgesteld bij heteroseksuele koppels, respondenten die reeds een kind hadden en kandidaat-adoptieouders die eerder een kind verloren.

In het onderzoek van West (2016) blijkt dat informele bronnen, zoals contacten met familie, vrienden en geadopteerden, meer invloed uitoefenen op kandidaat-adoptieouders dan de formele bronnen, zoals de websites van de verschillende adoptie-instanties.

Als het gaat om wie openstaat voor de adoptie van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften, zijn het voornamelijk de kandidaat-adoptieouders die reeds een kind hebben die daarop positief beantwoorden. Opmerkelijk is dat de motivatie een kind met *special needs* te adopteren stijgt naarmate meer kinderen in het gezin aanwezig zijn.

4. THEORETISCHE BASIS VAN DE STUDIE

Hieronder vindt u de theoretische basis terug van dit onderzoek. Eerst en vooral worden de motieven voor adoptie besproken, vervolgens is een deel gewijd aan de adoptie door homoseksuelen, biseksuelen en transgenders en uiteindelijk wordt dieper ingegaan op de adoptie van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften.

4.1 MOTIEVEN VOOR ADOPTIE

Internationaal is nog niet veel onderzoek gebeurd naar de motieven van kandidaat-adoptanten voor adoptie (Zhang & Lee, 2011). Terwijl vroeger voornamelijk altruïstische en humanitaire redenen opgegeven werden, als reactie op oorlog en diens gevolg; sociale instabiliteit (Selman, 2010), is adoptie nu vooral een oplossing voor de onvruchtbaarheid waarmee één of beide adoptanten te kampen hebben (Tang, Vliegen & Luyten, 2012; Tang, Vliegen & Luyten, 2011; Selman, 2010; Jennings, 2010). In het relatief kleinschalig onderzoek van Tang et al. (2011) bleek voor drie op vier van de kandidaat-adoptieouders vruchtbaarheidsproblemen de oorzaak te zijn voor adoptie.

Ook het geslacht en de ervaring met kinderen en/of adoptie is gecorreleerd met de motivatie te adopteren (Gibbons, 2012). De meeste studies tonen aan dat vrouwen sneller adopteren (Gibbons, Wilson & Rufener, 2006), net als mensen die reeds ervaring hebben met adoptie (Bausch, 2006). Kandidaten die nog geen kind hebben – geadopteerd of biologisch – zijn sneller geneigd om te adopteren omdat ze het verlangen willen inlossen een kind op te nemen in hun gezin (Young, 2012). Kandidaten die wel al een kind hebben, willen via adoptie een broer of zus bekomen voor hun vaak enige kind (Young, 2012). In het onderzoek van De Block (2015) en West (2016) bleken alleenstaande kandidaat-adoptanten de jongste kinderen te willen adopteren. Over het algemeen lijken de respondenten een jonger kind te willen adopteren. Enkel homoseksuelen, kandidaten die een kind verloren en oudere respondenten opteren eerder voor een iets ouder kind (West, 2016).

Ondanks de *child-centered* focus in de definitie van adoptie, kiezen adoptieouders niet enkel omwille van altruïstische ideeën voor een adoptiekind (De Block, 2015). Zo besluit Young (2012) dat de adoptieouders voornamelijk individuele redenen geven: het kind zou de perfecte aanvulling zijn voor hun gezin. Het verlangen een kind op te nemen in het gezin kwam veel sterker naar voren dan het bieden van een nieuwe thuis aan het kind – dit kwam ook aan bod in het onderzoek van Welsh et al. (2008). Tyebjee (2003) stelt vast dat het hoofdmotief voor adoptie voornamelijk

het bieden van een nieuw gezin, een warme thuis, is: *the most salient reason for a person's willingness to adopt or foster are all focused on the child, namely, to make a difference in a child's life, to provide a child with a positive family experience, or because there are so many children in need* (Tyebjee, 2003, p. 701). Ook Bausch (2006) geeft aan dat ouders het belang van het kind centraal zetten; zoals het geven van een nieuwe, veilige thuis; net zoals Malm en Welti (2010) besluit hij een *child-centered* focus in het onderzoek.

Adoptieouders lijken sneller voor een interlandelijke adoptie te kiezen wegens het groter aantal beschikbare kinderen (Welsh, Viana, Petrill & Mathias, 2008). Ook het feit dat het om een volledig gesloten adoptie gaat, waarbij de banden met de biologische ouders gebroken worden, is vaak doorslaggevend (Young, 2012; Downing, Richardson, Kinkler & Goldberg, 2009). De relatie met de biologische ouders lijkt kandidaat-adoptanten af te schrikken om binnenlands te adopteren, wat ook Zhang en Lee (2011) besluiten na hun onderzoek, ook al willen adoptanten een liefst zo jong mogelijk kind adopteren (Young, 2012; Malm & Welti, 2010).

Young (2012) ondervindt in zijn onderzoek ook dat een aantal kandidaat-adoptieouders van mening zijn dat kinderen in het 'arme, weinig welvarende' herkomstland meer baat hebben bij adoptie dan de kinderen die binnenlands ter adoptie beschikbaar zijn.

4.2 ADOPTIE DOOR HOMOSEKSUELEN, BISEKSUELEN EN TRANSGENDERS

Montero (2014) haalt aan dat op het vlak van legalisatie van adoptie door lesbian, gay, bisexual en transgender personen (LGBT) weinig veranderd is. Van de bijna 200 lidstaten van de Verenigde Naties, zijn er slechts vijftien – met een populatie over de drie miljoen mensen – waarin LGBT zonder opgelegde beperkingen kunnen adopteren. Canada was het eerste land waarin dit mogelijk was, nl. reeds in 1999. Nederland volgde in 2001, Zuid-Afrika en Zweden in 2002. In België kunnen LGBT pas sinds 2006 adopteren, hierbij komen ze vooral in aanmerking voor adoptie van een binnenlands kind (Çavaria, z.j. en Transgenderinfo, z.j.). Recentelijk, in 2013, is adoptie voor LGBT ook in Frankrijk mogelijk – hier ging een lange strijd aan vooraf. Sinds de afschaffing van de doodstraf in 1981 is dit een van de grootste controversiële wijzigingen die het land kende (Cody, 2013).

Sinds de mogelijkheid tot adoptie in België, vonden in Vlaanderen 69 kinderen een thuis bij een homoseksueel koppel. Dat is één op de vier binnenlandse adoptiekinderen die geplaatst werden via een adoptiedienst (Kind en Gezin, 2016). In de beginjaren waren niet veel halebikandidaten; in 2006 ging het om drie plaatsingen van de 22. Tegenwoordig gaat het al om bijna de helft van

de adoptiekinderen. Van de 21 kinderen die in 2015 in een adoptiegezin terecht kwamen, waren het er 11 die arriveerden bij homoseksuele ouders (Steunpunt Adoptie, 2016).

Vooroordelen tegenover LGBT zijn nog steeds zeer actueel, daardoor blijft het wereldwijd erg moeilijk voor hen om te adopteren. Zeker internationaal is het moeilijk opbotsen tegen het vele verzet. Zo zijn ook de meest vooruitstrevende adoptiebureaus erg voorzichtig met het aanbrengen van homoseksuele ouders, aangezien in het herkomstland vaak een niet-homovriendelijk beleid en wetgeving heersen (Levine, 2013).

In het geval van België staan slechts drie herkomstlanden open voor ouders van hetzelfde geslacht; een proefkanaal in de Verenigde Staten (m.n. New York), Zuid-Afrika en Portugal. Tot op de dag van vandaag kon in Vlaanderen nog geen enkele internationale adoptie voor homoseksuele koppels gerealiseerd worden (Kind en Gezin, 2016).

Critici vragen zich jarenlang af of homoseksuele ouders dezelfde kwaliteitsvolle opvoeding kunnen bieden als heteroseksuele ouders (Erich, Leung, Kindle, 2005). De *American Psychological Association* (APA, 2010), *Australian Psychological Society* (APS, 2007) en *Canadian Psychological Association* (CPA, 2006) bewezen in de respectievelijke jaartallen dat de opvoeding door homoseksuele ouders niet verschilt met deze van heteroseksuele ouders.

4.3 KINDEREN MET SPECIFIEKE ONDERSTEUNINGSBEHOEFTE

Steeds vaker worden voornamelijk kinderen met special needs internationaal ter adoptie aangeboden. Momenteel wordt de voorkeur gegeven aan de term 'specifieke ondersteuningsbehoeften', maar in de wetenschappelijke literatuur komt voornamelijk het begrip *special needs* aan bod. De werkgroep 'Kinderen met *special needs* adopteren', opgericht naar aanleiding van de Staten Generaal Interlandelijke Adoptie (2010), begrenst met de term *special needs* vijf thema's: *siblings*, oudere kinderen, kinderen met een extra belastende achtergrond en/of verwaarlozing, kinderen met medische problemen en kinderen met ontwikkelingsstoornissen. Deze definiëring zorgt voor een algemene omschrijving, aangezien het begrip universeel geen degelijke begrenzing kent (Ray of Hope, 2014; Steunpunt Adoptie, z.j.) en de definiëring ervan sterk samenvalt met regionale en culturele aspecten. Het gaat kortom om kinderen die in het herkomstland niet gemakkelijk aan een adoptiegezin toe te wijzen zijn (De Cauwer, 2012).

Het adopteren van kinderen met *special needs* zorgt ervoor dat een extra draagkracht nodig is bij de adoptieouders. Nagenoeg merendeel van de kandidaat-adoptieouders houden bij start voor ogen dat ze een gezond kind willen adopteren (Jennings, 2006), en liefst zo jong mogelijk (Young, 2012), maar de realiteit is dat steeds vaker kinderen met speciale noden geplaatst worden. Het kan ook om een combinatie van verschillende specifieke ondersteuningsbehoeften gaan. In 2012 werden 122 kinderen geplaatst, waarvan 42% minstens één *special need* had, 19% had er meerdere (Kind en Gezin, 2013). In 2014 lag het percentage van de adoptie van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften al op 56%; 34 van de 61 kinderen hadden speciale noden (Kind en Gezin, 2014).

Wanneer iemand *siblings* adopteert, kiest hij/zij ervoor twee of meerdere kinderen te adopteren die aan elkaar verwant zijn. Kandidaat-adoptieouders moeten reeds van het begin van het geschikheidsonderzoek aangeven of ze hiervoor openstaan.

Oudere kinderen zijn kinderen ouder dan zes jaar wanneer ze in het adoptiegezin arriveren. Adoptiekinderen hebben vaak al een moeilijk verleden achter de rug (Tang et al., 2011), waardoor gedragsproblemen sneller de kop op kunnen steken (Steunpunt Adoptie, z.j.), maar onder de noemer *special needs* gaat het vaak over traumatische ervaringen, waardoor extra ondersteuning nodig is (Ray of Hope, 2015).

De medische aandoeningen zijn heel uiteenlopend: van operabel tot niet-operabel, van motorische over plastische tot organische problemen... Voornamelijk kinderen uit China hebben medische aandoeningen: het gaat om visuele beperkingen, het ontbreken van een lidmaat, spina bifida, klompvoetjes, motorische beperkingen ...

Kinderen met ontwikkelingsstoornissen kunnen problemen hebben op motorisch en verstandelijk vlak, in spraak en taal, op het gebied van leren, autisme en/of ADHD. Heel vaak voorkomend zijn ontwikkelingsstoornissen ontwikkeld via *parental substance misuse*, zoals het foetaal alcoholyndroom (Juffer en van IJzendoorn, 2005), dit komt heel vaak voor bij kinderen die geadopteerd worden uit Polen (De Cauwer, 2012).

Vaak gebeurt het ook dat bij adopties toch aandoeningen opgemerkt worden, terwijl ze niet in het medische dossier vermeld staan. Een verklaring hiervoor van Ringeisen e.a. (2008) is dat bij adoptiekinderen in weeshuizen en de kinderopvang vaker medische aandoeningen voorkomen dan bij kinderen die in het eigen gezin opgevoed worden. In de literatuur wordt de juistheid van de medische dossiers bij kinderen met *special needs* in vraag gesteld. In het onderzoek van Tan,

Marfo en Dedrick (2007) kon na aankomst de specifieke ondersteuningsbehoefte niet bevestigd worden – anderzijds wordt bij sommige adoptiekinderen een ernstigere onderliggende pathologie vastgesteld (Golvanzo, 2007).

Internationaal gezien is geen universele definitie voor *special needs*, ze kunnen dus ruim geïnterpreteerd worden en zijn niet beperkt tot zichtbare beperkingen (Miller, Pérouse de Montclos, Sorge, 2016). De Cauwer (2012) schrijft dat in sommige landen etnische minderheden als een *special need* worden beschouwd, omdat ze minder snel geadopteerd worden. Dit is in Vlaanderen niet het geval. Afhankelijk van religieuze opvattingen, sociale factoren, lokale gebruiken en standaarden kan het begrip special need sterk verschillen. Een voorbeeld hierbij is de adoptie van kinderen van een etnische minderheid (De Cauwer, 2012), zoals Hispanics, of een 'ander ras', zoals Afro-Amerikanen, waardoor adoptieouders kunnen genieten van fiscale voordelen (NRCA, z.d.).

4.3.1 WIE KIEST VOOR EEN KIND MET SPECIFIEKE ONDERSTEUNINGSBEHOEFTE?

Het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften, vormt een uitdaging voor kandidaat-adoptanten en hun families (McGlone, Santos, Kazama, Fong & Mueller, 2002). Uit onderzoek van Kreisher (2002) blijkt duidelijk dat kinderen die door hun leeftijd, ras, geschiedenis of met een broer/zus geplaatst worden, minder gemakkelijk aan kandidaat-adoptieouders toe te wijzen zijn. Egbert en Lamont (2004) wijzen hierbij op het belang van de juiste plaatsing van *special needs* kinderen en een adequate voorbereiding van de adoptieouders.

Volgens een onderzoek van Burge en Jamieson (2009) staan voornamelijk alleenstaanden open voor de adoptie van een kind met *special needs*, net zoals mensen die tewerkgesteld zijn in de sociale sector en mensen die reeds een kind hebben. Zodra het om een koppel ging, is de houding van beiden t.o.v. de adoptie van een kind met speciale noden belangrijk: wanneer een partner wat terughoudend is, is de kans onmiddellijk minder groot dat ze voor zo'n adoptie gaan.

Tevens het inkorten van de wachttijd blijkt een doorslaggevende factor te zijn om een kind met *special needs* te adopteren (Burge en Jamieson, 2009), dit komt ook naar voren in het onderzoek van Raleigh en Rothman (2014).

Raleigh en Rothman (2014) beschrijven twee groepen die voor een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften kiezen: aan de ene kant zijn mensen die openstaan voor kleine medische afwijkingen, die snel op te lossen zijn. Vaak gaat het om die kandidaten die van bij het begin enkel openstonden voor de adoptie van een gezond jong kind. De tweede groep kiest bewust voor kinderen waarvoor een grotere draagkracht nodig is; bijvoorbeeld

ontwikkelingsstoornissen. Die groep bestaat vnl. uit mensen die reeds kinderen hebben en zelfverzekerder zijn.

Nu de adoptieprocedure vernieuwd werd, waarbij kandidaten die openstaan voor de adoptie van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften op een sneller spoor gezet kunnen worden, bestaat het gevaar dat kandidaat-adoptanten opteren voor de *special needs* adoptie, terwijl ze er eigenlijk niet volledig voor openstaan (Moyer & Goldberg, 2015). Moyer en Goldberg besluiten uit hun onderzoek dat sommige kandidaat-adoptanten het gevoel krijgen dat adoptie moeilijker wordt zodra hun wens te specifiek is – hierdoor gaan ze minder snel hun voorkeuren uitspreken. Dit is volgens Mallon zeker het geval bij homoseksuele koppels en vrijgezellen, die hun kansen om te adopteren minder hoog inschatten, en zich specifieke wensen dus niet kunnen veroorloven (2004)

5. RESULTATEN

Voorafgaand aan het lezen van de in dit onderzoek verzamelde data en op basis van de analyseresultaten wil ik graag volgende zaken opmerken:

Opmerking 1: Wanneer gesproken wordt over homoseksuele koppels, gaat het in dit onderzoek over homoseksualiteit van het mannelijke geslacht. In de periode van testafname namen geen lesbische koppels deel aan de infosessies georganiseerd door Steunpunt Adoptie, dus worden ze in dit onderzoek niet vermeld.

Opmerking 2: Van de 76 respondenten die de vragenlijst invulden voor de eerste sessie, waren er nog 59 respondenten over die ook de tweede enquête invulden. Zeventien kandidaten konden wegens uitval niet verder gevolgd of gelinkt worden aan hun eerste deelname.

De analyse gebeurde op basis van de 59 kandidaat-adoptieouders die beide delen gevolgd hebben.

Opmerking 3: Wanneer gesproken wordt over een respondent, kandidaat-adoptieouder of kandidaat, wordt één ingevulde vragenlijst bedoeld. Elk koppel en elke alleenstaande vulde één vragenlijst in. Een respondent, kandidaat-adoptieouder of kandidaat kan dus verwijzen naar een koppel of een alleenstaande.

5.1 WAT IS HET PROFIEL VAN DE KANDIDAAT-ADOPTIEOUDERS?

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, wordt aan de hand van tabellen weergegeven wie deelnam aan de infosessie in de periode tussen 25 augustus en 28 november. Deze gegevens gaan over de kandidaten die beide delen van de sessie gevolgd hebben. De uitval, van zeventien respondenten, werd in de data-analyse niet opgenomen, maar hun profiel kan in bijlage 3 teruggevonden worden.

Onder de tabellen wordt telkens uitgelegd wat eruit af te leiden is en wordt indien nodig bijkomende informatie gegeven. De grootste groep wordt telkens vetgedrukt, evenals het totaal.

In de eerste tabel worden alle deelnemers afzonderlijk besproken, daaropvolgend gaat het over de respondenten volgens hun gezinssituatie.

5.1.1 DEELNEMERS

		AANTAL (N)	PROCENTUEEL (%)
Geslacht			
	Man	92	64,3
	Vrouw	51	35,7
	Totaal	143	100
Leeftijd			
	24 t.e.m. 29 jaar	24	21,4
	30 t.e.m. 34 jaar	46	41,1
	35 t.e.m. 39 jaar	29	25,9
	40 jaar en ouder	13	11,6
	Totaal	112	100
Opleidings-niveau			
	Lager middelbaar onderwijs	2	1,8
	Hoger middelbaar onderwijs	16	14,3
	Hoger onderwijs	94	83,9
	Totaal	112	100

Aan dit onderzoek namen 143 personen deel; 92 mannen en 51 vrouwen. Het grotere aantal mannen valt te verklaren door het feit dat de grootste groepen koppels heteroseksuele en homoseksuele koppels zijn.

De gemiddelde leeftijd van de respondent is 33 jaar (SD 5,25). De oudste kandidaat is 51 jaar, de jongste is er 24. De meeste kandidaten bevinden zich in de leeftijdscategorie 30 tot en met 34 jaar.

94 kandidaten hebben als hoogst genoten opleiding het hoger onderwijs geantwoord, dit is vier vijfde van het aantal personen dat aan de infosessie deelnam.

5.1.2 GEZINSSITUATIE VAN DE RESPONDENTEN

		AANTAL (N)	PROCENTUEEL (%)
Gezin			
	Heteroseksueel koppel	34	57,6
	Homoseksueel koppel	19	32,2
	Alleenstaande vrouw	4	6,8
	Alleenstaande man	2	3,4
	Totaal	59	100
Moedertaal			
	Nederlands	56	94,9
	Anders	3	5,1
	Totaal	59	100
Kinderen			
	1 kind	5	8,5
	2 kinderen	5	8,5
	3 kinderen	1	1,7
	Totaal	11	1,9
Kinderloos			
	Niet ongewenst kinderloos	19	32,2
	Ongewenst kinderloos	28	47,5
	Ongewenst kinderloos en bezig met een vruchtbaarheidsbehandeling	8	13,6
	Bezig met een vruchtbaarheidsbehandeling en een kind verloren	1	1,7
	Ongewenst kinderloos, bezig met een vruchtbaarheidsbehandeling en een kind verloren	2	3,4
	Totaal	58	98,4

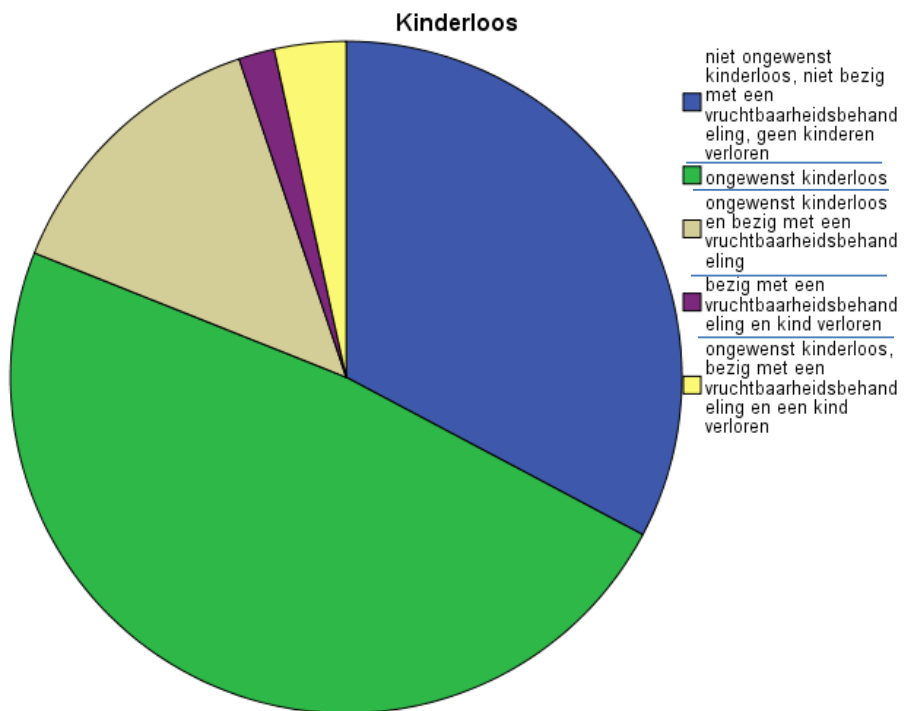
Uit bovenstaande tabel kan het volgende afgeleid worden:

De gezinssituatie bevat twee grote groepen: heteroseksuele en homoseksuele koppels. Alleenstaande vrouwen en mannen zijn minder vertegenwoordigd, lesbische koppels zijn het totaal niet.

De groep bestaat voornamelijk uit kandidaten waarvan de moedertaal Nederlands is. Het betreft 56 kandidaten die alleen het Nederlands als moedertaal opgeven, of waarvan bij koppels een van

de twee partners Nederlandstalig van oorsprong is. De overige drie respondenten zijn drie koppels waarbij de moedertaal Frans, Georgisch of Duits en Russisch is.

Elf van de 59 respondenten heeft kinderen, waarbij de meesten één of twee kinderen hebben. Een koppel heeft drie kinderen. Deze elf noemen zichzelf niet ongewenst kinderloos, net zoals acht andere kandidaten. De grootste groep, met 38 respondenten, is ongewenst kinderloos. Hiervan zijn tien kandidaten bezig met een vruchtbaarheidsbehandeling, waarvan twee respondenten aangeven een kind verloren te hebben. Een respondent vulde deze vraag niet in. De verdeling kan ook in onderstaand taartdiagram afgelezen worden.



5.1.3 CONCLUSIE

Concluderend kan gezegd worden dat de meerderheid van de kandidaat-adoptieouders tussen 30 en 35 jaar is, een opleiding in het hoger onderwijs genoten heeft en in een heteroseksuele of homoseksuele relatie zit. De gemiddelde kandidaat-adoptieouder heeft het Nederlands als moedertaal en is ongewenst kinderloos.

Alleenstaande mannen en vrouwen zijn ondervetegenwoordigd, lesbische koppels zijn het hier helemaal niet.

5.2 WAT IS HET PROFIEL VAN KANDIDAAT-ADOPTIEOUDERS DIE OPENSTAAN VOOR KINDEREN MET SPECIFIEKE ONDERSTEUNINGSBEHOEFTE?

Dit onderdeel start met de analyse van volgende vraag:

Bent u bereid om een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren?

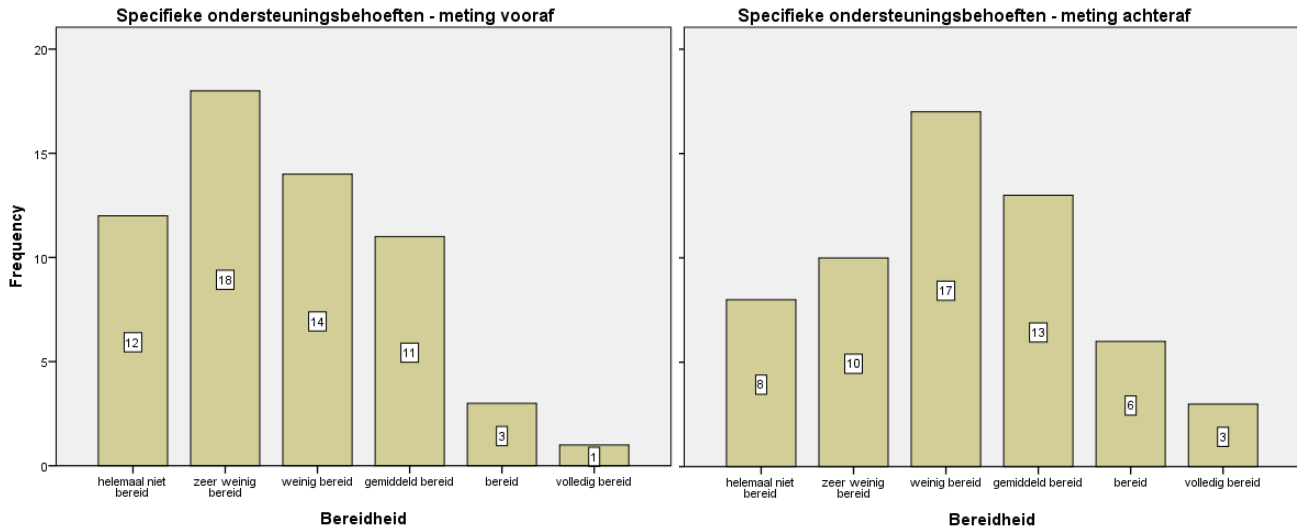
Omcirkel het passende cijfer, waarbij 0 helemaal niet bereid is en 5 volledig bereid.

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

Het gaat hier om de respondenten die aangeven dat ze gemiddeld tot volledig bereid zijn voor het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften, d.w.z. die een score geven van 3 tot 5 op 5.

Op voorhand, bij het afnemen van de eerste enquête, gaven vijftien respondenten aan gemiddeld tot volledig bereid te zijn een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren. Vier kandidaten hiervan zeiden bereid of volledig bereid te zijn. 44 kandidaten zeggen weinig tot helemaal niet bereid te zijn, goed voor drie vierde van de groep. Aangezien de kandidaten in de infosessie ingelicht worden over wat kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften precies kunnen zijn en wat hun adoptie inhoudt, is het mogelijk dat ze nog niet volledig doordacht antwoordden op deze vraag in de eerste enquête, noch op de hoogte waren van wat de adoptie van een kind met special needs precies kan inhouden.

Na het tweede deel van de infosessie werd de vraag opnieuw gesteld. Eerst en vooral werd gepeild naar hun algemene bereidheid van het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften, vervolgens beantwoordden de respondenten hun bereidheid per afzonderlijke categorie. Uit de grafieken hieronder blijkt duidelijk dat de mediaan verspringt van 'zeer weinig bereid' naar 'weinig bereid'. Bij de tweede bevraging zijn 22 respondenten gemiddeld tot volledig bereid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren en hiervan gaven negen kandidaten aan bereid of volledig bereid te zijn. De nog steeds grootste groep, met 35 kandidaten, zijn helemaal niet tot weinig bereid om voor deze adoptie te kiezen. Twee respondenten vulden deze vraag niet in.



Wanneer we de bereidheid een kind te adopteren met specifieke ondersteuningsbehoeften vergelijken o.b.v. de eerste en tweede vragenlijst, staat de meerderheid toch meer open voor deze adoptie na het volgen van de infosessie. Bij 30 kandidaat-adoptanten, dus de kleine meerderheid, is een positieve evolutie te merken in hun openheid naar de adoptie van een kind met *special needs*. Veertien respondenten gaven hetzelfde antwoord als voordien, en dertien kandidaten antwoordden met een lagere score, waardoor bij hen een negatieve verschuiving te merken is. Aangezien twee respondenten deze vraag in de tweede enquête onbeantwoord lieten, is deze verschuiving gebaseerd op de 57 overige kandidaten.

Die positieve verschuiving kan te wijten zijn aan de infosessie, die het beeld van de kandidaat-adoptieouders bijstelde. Gedurende de interviews blijkt duidelijk dat de meeste kandidaten op voorhand nog niet echt nadachten over deze adoptie. Zo gaven Ann & Bartel en Jan & Lieven aan dat ze op voorhand geen idee hadden wat ze kunnen verwachten bij een adoptie van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften. Enkel de alleenstaande vrouw stond er op al voor open en door de diepgaandere informatie tijdens de infosessie raakte ze nog meer gemotiveerd. Ook Lisa & Kurt en Ann & Bartel staan nu open voor deze adoptie, zowel om egocentrische als altruïstische redenen:

Eerder omdat we merken dat het enerzijds sneller kan gaan, als je een kind met special needs kiest, en anderzijds kies je ervoor omdat die kinderen nergens anders terecht kunnen.

Ann & Bartel

Ze geven zelf aan verder nagedacht te hebben over deze adoptie na de informatiesessie.

Toch zorgt de weinige ervaring met deze specifieke ondersteuningsbehoeften voor onzekerheid bij de geïnterviewde kandidaat-adoptieouders. Ondanks de gegeven informatie, en de verzekerde begeleiding na aankomst van het kind, vragen vier van de vijf geïnterviewden zich af of zij wel het juiste profiel hebben hiervoor.

Na de infosessie heb ik wat schrik gekregen, zeker na het zien van die filmpjes. Ik vraag me af of wij dat wel kunnen, of wij wel kunnen bieden wat het kind nodig heeft.

Ann & Bartel

5.2.1 MET WELKE VARIABELEN HANGT DE BEREIDHEID EEN KIND MET SPECIFIEKE ONDERSTEUNINGSBEHOEFTE TE ADOPTEREN SAMEN?

Er werd nagegaan welke profielkenmerken een verband vertonen met de bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren.

- Op een p-niveau $<0,05$ stellen we tussen de koppelvorm en de bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren geen statistisch significante samenhang vast ($\chi^2 0,178$, df 3, p 0,98).
- Ook het feit of een gezin reeds kinderen heeft of niet, hangt niet samen met de bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren. Ook dit werd op een p-niveau $<0,05$ gecontroleerd ($\chi^2 1,46$, df 1, p 0,23).
- Tussen de al dan niet ongewenste kinderloosheid en de bereidheid voor deze adoptie is geen statistisch significante samenhang te vinden. Deze uitspraak is gebaseerd op een p-niveau $<0,05$ met $\chi^2 1,65$, df 4 en een p-waarde van 0,8.
- De leeftijd van de kandidaat-adoptieouders heeft geen statistisch significante correlatie met de bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren, o.b.v. een p-niveau $<0,05$ ($\tau 0,024$, p 0,843).
- Ook met het opleidingsniveau is geen statistisch significante samenhang te merken ($\tau 0,041$, p 0,25 bij een significantieniveau van 0,05 voor persoon 1; $\tau 0,15$, p 0,23 met een significantieniveau $p < 0,05$ voor persoon 2). Beide p-waarden liggen beduidend boven 0,05, waardoor geen samenhang vast te stellen is.
- De voorkeur om binnen- of buitenlands te adopteren is randsignificant met de bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren (op basis van een p $< 0,05$ $\tau 0,184$ en p 0,105). Uit grafiek 1, te vinden in hoofdstuk 8, kan afgeleid worden dat

voornamelijk kandidaten met een lichte voorkeur voor een buitenlandse adoptie openstaan voor de adoptie van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften. Kandidaten zonder voorkeur of met een lichte voorkeur voor binnenlandse adoptie, lijken eerder niet bereid te zijn.

- Wanneer we kijken naar het verband tussen de verschuiving in motivatie en de bereidheid om een kind met *special needs* te adopteren, lijkt ook deze een randsignificantie te vertonen. Dit kunnen we afleiden uit een Pearsons Chi-kwadraattoets, met waarde χ^2 2,62 (df = 1) en een p-waarde van 0,105 (bij een niveau van <0,05). Grafiek 2 in hoofdstuk 8 geeft aan dat kandidaten die een negatieve motivatieverschuiving doormaakten eerder niet bereid zijn een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren. Bij de respondenten met een positieve verschuiving is geen onderscheid te merken.

5.2.1.1 Samenvattend

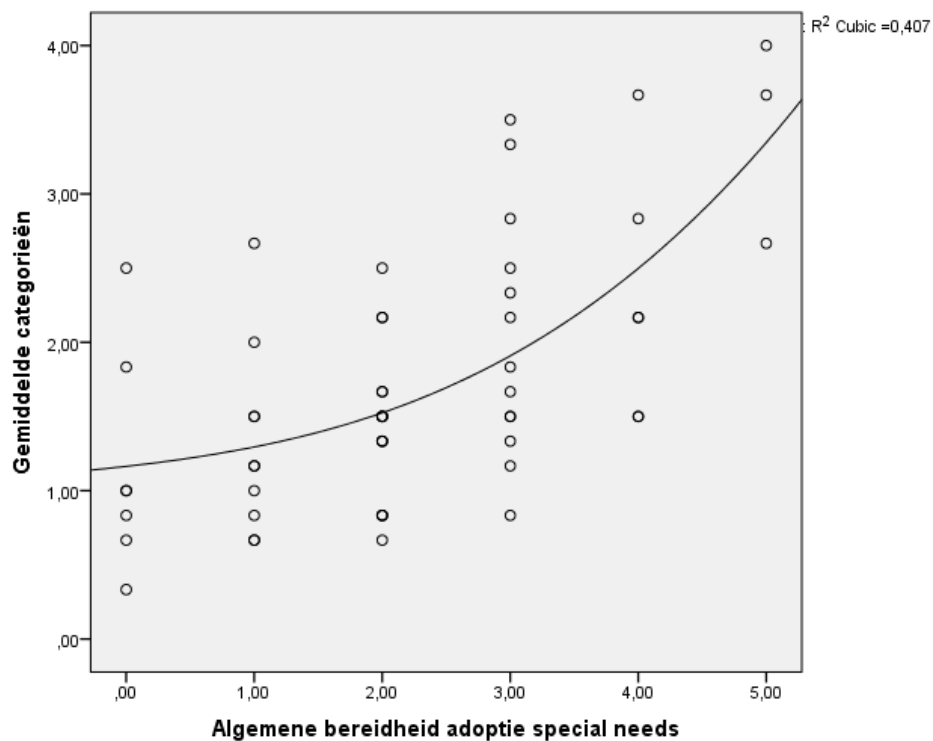
Bij beide metingen geeft een klein deel van de respondenten aan gemiddeld tot volledig bereid te zijn een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren. Ondanks het feit dat tijdens beide metingen de (grote) meerderheid van de kandidaat-adoptieouders aangeeft niet tot weinig bereid te zijn een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren, is er toch een positieve evolutie te vinden bij 30 respondenten wanneer de tweede meting vergeleken wordt met de eerste. Deze positieve evolutie kan te wijten zijn aan de informatiesessie, aangezien tussenin weinig bronnen geraadpleegd werden (zie ook 5.3.2).

Er werd een correlatie teruggevonden met de voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie en de verschuiving in motivatie van de kandidaat-adoptieouders. Kandidaten die eerder een lichte voorkeur hebben voor buitenlandse adoptie, lijken meer open te staan voor deze adoptie. Mensen met een negatieve motivatieverschuiving blijken eerder niet bereid te zijn een kind met *special needs* te adopteren.

5.2.2 WAT IS DE BEREIDHEID VOOR VERSCHILLENDE CATEGORIEËN VAN SPECIFIEKE ONDERSTEUNINGSBEHOEFTE?

Hieronder wordt dieper ingegaan op de verschillende categorieën van een adoptie van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften. Er wordt gekeken hoeveel kandidaten ervoor openstaan, en of er een verband is met hun profiel. Deze vragen werden opnieuw beantwoord a.d.h.v. een 6 punts-Likertschaal, zoals de vraag naar hun algemene bereidheid.

Eerst en vooral werd nagegaan of de kandidaat-adoptieouders de verschillende categorieën waarheidsgetrouw quoteerden. Daarvoor werd een somvariabele aangemaakt van de verschillende categorieën, die dan vergeleken werd met de algemene bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren. Uit onderstaande grafiek kan besloten worden dat de waarden gemeten in de verschillende categorieën overeenstemmen met de algemene bevinding voor deze *special needs* adoptie. Naarmate de kandidaat-adoptieouder meer bereid is, is er ook een sterkere samenhang met de gegeven antwoorden binnen de verschillende categorieën.



5.2.2.1 Overzicht in tabelvorm

Per categorie wordt hieronder samenvattend het aantal respondenten en hun bereidheid voor deze adoptie weergegeven. De bereidheid is opgedeeld in 'helemaal niet tot weinig bereid', dit slaat op een antwoord van 0 t.e.m. 2 op een 6 punts-Likertschaal en 'gemiddeld tot volledig bereid', het label voor de antwoorden vanaf 3 t.e.m. 5. De grootste groep wordt telkens vetgedrukt weergegeven. Een opvallend resultaat wordt onderstreept genoteerd.

CATEGORIEËN SPECIFIEKE ONDERSTEUNINGSBEHOEFTE	BEREIDHEID	AANTAL (N)
Adoptie kind ouder dan zes jaar	Helemaal niet tot weinig	42
	Gemiddeld tot volledig	15
	Totaal	57
Adoptie van een kind met een extra belastende achtergrond	Helemaal niet tot weinig	36
	Gemiddeld tot volledig	20
	Totaal	56
Adoptie van een kind met gedragsproblemen	Helemaal niet tot weinig	42
	Gemiddeld tot volledig	15
	Totaal	57
Adoptie van een kind met broer(s) en/of zus(sen)	Helemaal niet tot weinig	25
	Gemiddeld tot volledig	32
	Totaal	57
Adoptie van een kind met een fysiek probleem	Helemaal niet tot weinig	45
	Gemiddeld tot volledig	12
	Totaal	57
Adoptie van een kind met een ontwikkelingsstoornis	Helemaal niet tot weinig	45
	Gemiddeld tot volledig	12
	Totaal	57

Uit deze tabel kan onmiddellijk afgelezen worden dat de meeste respondenten 'helemaal niet tot weinig' bereid zijn om een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren. Enkel voor de adoptie van een kind met zijn broer(s) en/of zus(sen) lijken de kandidaten meer open te staan en antwoordde de grootste groep 'gemiddeld tot volledig' bereid te zijn.

5.2.2.2 Adoptie van een kind ouder dan zes jaar

Van de 57 respondenten die deze vragen invulden, blijken slechts vijftien kandidaten gemiddeld tot volledig bereid te zijn een kind ouder dan zes jaar te adopteren. Dat is één vierde van de groep. Van die vijftien respondenten geven er tien aan dat ze bereid of volledig bereid zijn voor deze adoptie. De grootste groep, met 22 kandidaat-adoptieouders, geeft aan dat ze helemaal niet bereid zijn een kind ouder dan zes jaar te adopteren, onmiddellijk gevolgd door de tweede grootste groep, vijftien respondenten, die aangeven zeer weinig bereid te zijn. In het totaal zijn 42 kandidaat-adoptieouders helemaal niet tot licht bereid deze adoptie op te nemen.

Er is geen statistisch significant verband te merken tussen de bereidheid een kind ouder dan zes jaar te adopteren en enkele elementen uit het profiel van de kandidaat-adoptieouders. De volgende mogelijke verbanden werden gecontroleerd op een p-niveau <0,05:

- De gemiddelde leeftijd per respondent (χ^2 4,34, df 3, p 0,227)
- Het hebben van kinderen of niet (χ^2 0,71, df 1, p 0,4)
- Het opleidingsniveau van de personen (χ^2 0,858, df 2, p 0,651 en χ^2 0,739, df 2, p 0,691)

Wel werd een randsignificantie opgemerkt bij de gezinsvorm (χ^2 6,07, df 3, p 0,108, bij een p-niveau <0,05). Als we kijken naar de twee grootste groepen, kunnen we vooral opmerken dat het voornamelijk heteroseksuele koppels zijn die openstaan voor de adoptie van een kind ouder dan zes. Over de alleenstaanden kunnen we wegens de kleine vertegenwoordiging geen duidelijke uitspraken doen. De grafiek is de derde, in hoofdstuk 8.

Ook tussen de voorkeur om binnen- of buitenlands te adopteren en de bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren, is een statistisch randsignificant verband gevonden (χ^2 3,669, df 2, p 0,16). Er zijn meer kandidaten bereid een kind ouder dan zes te adopteren, wanneer ze een voorkeur voor buitenlandse adoptie hebben. Respondenten met een voorkeur voor binnenlandse adoptie lijken hier heel weinig bereid voor te zijn. De grafiek is de vierde, in hoofdstuk 8.

5.2.2.3 Adoptie van een kind met een extra belastende achtergrond

Van de 56 respondenten, zijn twintig kandidaten gemiddeld tot volledig bereid een kind met een extra belastende achtergrond te adopteren. Hiervan zijn negen respondenten bereid tot volledig bereid voor deze adoptie te kiezen. De 36 overige vormen met hun 64,3% opnieuw de grote meerderheid, nl. deze die niet tot weinig bereid zijn een kind met een extra belastende achtergrond te adopteren.

Bij het nagaan of er een verband is tussen deze adoptie en de profielkenmerken, werden volgende niet significante relaties gevonden:

- Koppelvorm (χ^2 2.62, df 3, p 0.453)
- Gemiddelde leeftijd per respondent (χ^2 4.48, df 3, p 0.214)
- Het hebben van kinderen of niet (χ^2 2.11, df 1, p 0.174)
- Kinderloosheid (χ^2 2.01, df 4, p 0.735)

Met de voorkeur om binnen- of buitenlands te adopteren werd een statistisch randsignificant verband gevonden, met een p-niveau $<0,05$ (χ^2 5,92, df 2, p 0,071). Dit verband vindt u terug onder grafiek 5 in hoofdstuk 8. Opnieuw lijken respondenten die een voorkeur hebben voor buitenlandse adoptie eerder bereid een kind met een extra belastende achtergrond te adopteren dan kandidaten die geen voorkeur hebben qua adoptie, of deze die eerder voor een binnenlandse adoptie kiezen.

5.2.2.4 Adoptie van een kind met gedragsproblemen

42 respondenten van de 57 blijken helemaal niet tot weinig bereid te zijn om een kind met gedragsproblemen te adopteren. Dit is drie vierde van de populatie. De overige vijftien kandidaten lijken voornamelijk gemiddeld bereid te zijn. Vier respondenten hiervan zijn bereid tot volledig bereid.

Er werd geen statistisch significant verband gevonden met deze profielkenmerken:

- Voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie (χ^2 0.524, df 2, p 0.769)
- Koppelvorm (χ^2 3.15, df 3, p 0.369)
- Het hebben van kinderen (χ^2 0.71, df 1, p 0.4)
- Kinderloosheid (χ^2 3.29, df 4, p 0.511)

Met de gemiddelde leeftijd per respondent werd een statistisch randsignificant verband gevonden, dit met een p-niveau $<0,05$ (χ^2 6,49, df 3, p 0,09). De grafiek is de zesde in hoofdstuk 8. Voornamelijk respondenten tussen 30 en 40 jaar lijken eerder open te staan voor deze soort adoptie, eerder dan kandidaten uit de andere leeftijdscategorieën.

5.2.2.5 Adoptie van een kind met broer(s) en/of zus(sen)

Voor deze categorie van specifieke ondersteuningsbehoeften, lijken meer kandidaten open te staan. 25 kandidaten geven aan helemaal niet tot weinig bereid te zijn een kind samen met zijn broer(s) of zus(sen) te adopteren, terwijl een kleine meerderheid gemiddeld tot volledig openstaat voor deze specifieke ondersteuningsbehoefte, namelijk 32 respondenten. In deze kleine meerderheid zeggen 21 respondenten bereid tot volledig bereid te zijn.

Er werd geen statistisch significant verband gevonden met deze profielkenmerken (p $<0,05$):

- Voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie (χ^2 0.17, df 2, p 0.919)
- Koppelvorm (χ^2 0.17, df 3, p 0.982)
- Het hebben van kinderen of niet (χ^2 0.632, df 1, p 0.508)

Tussen de gemiddelde leeftijd per respondent en de bereidheid een kind met broer(s) en/of zus(sen) te adopteren zien we een statistisch randsignificante correlatie (met $p < 0,05$). 30 tot 34-jarigen en kandidaten jonger dan 30 lijken hier meer voor open te staan, terwijl 35 tot 40-jarigen er eerder niet voor open staan ($\chi^2 6,45$, df 3, $p 0,092$). Deze grafiek is nummer 7 (hoofdstuk 8).

Ook tussen de kinderloosheid en de bereidheid voor deze categorie van de specifieke ondersteuningsbehoeften is een randsignificant verband terug te vinden (met $p < 0,05$). Voornamelijk ongewenst kinderlozen staan open voor de adoptie van meerdere kinderen. Hieronder zitten de ongewenst kinderlozen, die al dan niet bezig zijn met een vruchtbaarheidsbehandeling en al dan niet aangeven een kind verloren te hebben. De niet ongewenst kinderlozen, die tevens niet bezig zijn met een vruchtbaarheidsbehandeling, noch een kind verloren hebben, zijn eerder niet bereid hiertoe ($\chi^2 7,51$, df 4, $p 0,11$). Deze grafiek is nummer 8 (hoofdstuk 8).

5.2.2.6 Adoptie van een kind met een fysiek probleem

Slechts twaalf respondenten lijken gemiddeld bereid te zijn een kind met een fysiek probleem te adopteren. Dit is slechts één vijfde van de kandidaat-adoptanten. Niemand geeft aan dat hij bereid of volledig bereid is voor deze soort adoptie. De overige 45 respondenten zijn helemaal niet tot weinig bereid een kind met deze *special need* te adopteren.

Er werd geen statistisch significant verband gevonden met volgende variabelen ($p < 0,05$):

- Voorkeur om binnen- of buitenlands te adopteren ($\chi^2 0,7$, df 2, $p 0,704$);
- Gezinsvorm ($\chi^2 1,14$, df 3, $p 0,768$);
- Gemiddelde leeftijd van de respondent ($\chi^2 2,52$, df 3, $p 0,472$);
- Het hebben van kinderen of niet ($\chi^2 0,32$, df 1, $p 0,683$)

Tussen kinderloosheid en de bereidheid een kind met een fysiek probleem te adopteren, is een statistisch randsignificant verband gevonden (met p -niveau $< 0,05$). De ongewenst kinderlozen zijn veeleer niet bereid een kind binnen die categorie te adopteren, net zoals de respondenten die niet ongewenst kinderloos zijn, bezig zijn met een vruchtbaarheidsbehandeling en een kind verloren hebben. De kandidaten die ongewenst kinderloos zijn, bezig met een vruchtbaarheidsbehandeling en een kind verloren hebben staan er daarentegen wel voor open ($\chi^2 9,12$, df 4, $p 0,058$). Deze grafiek is nummer 9 (hoofdstuk 8).

5.2.2.7 Adoptie van een kind met ontwikkelingsstoornissen

Opnieuw zijn hier slechts twaalf kandidaten (gemiddeld) bereid om een kind met een ontwikkelingsstoornis te adopteren; waarvan één respondent aangeeft bereid te zijn. De overige 45 kandidaten zijn hier helemaal niet tot weinig bereid voor.

Er werd geen statistisch significant verband gevonden met volgende variabelen (met een p-niveau van $<0,05$):

- Voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie (χ^2 2,06, df 2, p 0,358)
- Gezinsvorm (χ^2 1,47, df 3, p 0,668)
- Gemiddelde leeftijd van de respondent (χ^2 3,662, df 3, p 0,3)
- Het hebben van kinderen of niet (χ^2 0,07, df 1, p 0,795)
- Kinderloosheid (χ^2 1,56, df 4, p 0,817)

5.2.2.8 Samenvattend

Wanneer we de resultaten bekijken voor de bereidheid voor de verschillende categorieën van de specifieke ondersteuningsbehoeften, valt op dat slechts weinigen aangeven gemiddeld tot volledig bereid te zijn voor deze adoptie. Enkel bij de adoptie van een kind met zijn broer(s) en/of zus(sen) lijkt de meerderheid er wel voor open te staan; 32 kandidaten geven aan gemiddeld tot volledig bereid te zijn hiertoe. Voornamelijk de respondenten jonger dan 30 en tussen de 30 en 34 jaar zijn hiertoe bereid, net zoals de kandidaten die aangeven ongewenst kinderloos te zijn.

De adoptie van een kind ouder dan zes jaar spreekt vijftien van de 57 kandidaten aan. Een randsignificantie werd opgemerkt met de gezinsvorm, waarbij voornamelijk heteroseksuele koppels hiervoor openstaan, en kandidaten met een voorkeur voor buitenlandse adoptie.

Twintig respondenten geven aan gemiddeld tot volledig bereid te zijn een kind met een extra belastende achtergrond te adopteren, waarbij een randsignificantie is met de voorkeur om buitenlands te adopteren.

Een kind met gedragsproblemen zien vijftien van de kandidaat-adoptieouders gemiddeld haalbaar te adopteren. Respondenten tussen de 30 en 40 jaar lijken hier het meest voor open te staan.

De adoptie van een kind met een fysiek probleem lijkt de respondenten niet aan te spreken; slechts twaalf kandidaten geven aan hiertoe gemiddeld bereid te zijn. Daartoe behoren vooral respondenten die ongewenst kinderloos zijn, bezig zijn met een vruchtbaarheidsbehandeling en een kind verloren hebben.

Ook voor de adoptie van een kind met ontwikkelingsstoornissen zijn slechts twaalf kandidaten gemiddeld bereid, waarvan een respondent aangeeft hiertoe bereid te zijn.

5.2.3 CONCLUSIE

Er is een stijging vast te stellen in de algemene bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren, wanneer de tweede meting met de eerste vergeleken wordt. Bij dertig kandidaten werd een positieve stijging geconstateerd. Ook ging het aantal kandidaten met een gemiddelde tot volledige bereidheid voor deze adoptie, van 15 naar 22 respondenten. Deze stijging kan met enige voorzichtigheid toegeschreven worden aan de informatiesessie.

Kandidaten die een lichte voorkeur hebben voor buitenlandse adoptie, lijken eerder open te staan voor de adoptie van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften, net zoals de respondenten die een positieve verschuiving doormaakten in hun motivatie.

Wat betreft de adoptie van een kind ouder dan zes, lijken voornamelijk heteroseksuele koppels hiervoor open te staan, en kandidaten met een voorkeur voor buitenlandse adoptie. Ook voor kinderen met een extra belastende achtergrond, lijken respondenten met een voorkeur voor buitenlandse adoptie hier eerder voor bereid. De adoptie van een kind met gedragsproblemen lijkt de kandidaten tussen 30 en 40 jaar het meest aan te spreken. De adoptie van een kind samen met broer(s) en/of zus(sen) spreekt voornamelijk de groep 24- tot 35-jarigen aan, alsook de respondenten die ongewenst kinderloos zijn. Ongewenst kinderlozen, die daarnaast bezig zijn met een vruchtbaarheidsbehandeling en een kind verloren hebben, staan het meeste open voor de adoptie van een kind met een fysiek probleem.

Ook al geeft de infosessie een duidelijk beeld over de grote kans op kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften bij een interlandelijke adoptie, toch kiezen weinig kandidaten daadwerkelijk voor deze adoptie. De kandidaat-adoptieouders geven aan onzeker te zijn, niet te weten of ze wel de geschikte kandidaten zijn voor zo'n adoptie. Bijgevolg blijkt enkel een meerderheid open te staan voor de adoptie van een kind met zijn broer(s) en/of zus(sen).

5.3 WAT IS DE MOTIVATIE VAN DE KANDIDAAT-ADOPTANTEN, ZOWEL VOOR ALS NA BEIDE DELEN VAN DE INFORMATIESESSIE?

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, wordt een analyse gemaakt van de gekregen antwoorden op de vraag naar de motivatie van de kandidaat-adoptieouders tijdens beide

metingen. In beide vragenlijsten dienden de kandidaten aan te duiden op een 11 punts-Likertschaal in welke mate ze overtuigd waren te adopteren, gaande van 0 tot 10.

Door deze analyse kan nagegaan worden of de antwoorden tijdens de twee metingen verschillen, en aan de hand van de interviews kan hier een mogelijke verklaring aan gegeven worden.

5.3.1 MOTIVATIE

	Meting 1		Meting 2	
	Aantal (n)	Procentueel	Aantal (n)	Procentueel
Motivatie op 10				
2	0	0	1	1,7
3	1	1,7	0	0
5	3	5,1	2	3,4
6	2	3,4	0	0
7	5	8,5	8	13,6
8	21	35,6	11	18,6
9	14	23,7	8	13,6
10	13	22	29	49,2
Totaal	59	100	59	100

De gemiddelde motivatie tijdens de eerste meting is 8,29 op een 11 punts-Likertschaal (SD 1,47), met een mediaan van 8. Bij de tweede meting is het gemiddelde gestegen naar 8,76 (SD 1,63), met een mediaan van 9.

In de groep wordt een motivatieverschuiving vastgesteld, met een gemiddelde stijging van 0,47 (SD 1,35). Bij negen kandidaten is een negatieve verschuiving te merken, 23 respondenten bleven status quo en 27 kandidaten quoteerden hun motivatie tijdens de tweede meting hoger dan voor de infosessie. Een kandidaat die een negatieve motivatieverschuiving maakte gaf daarbij zelf aan dat dit te wijten is aan het feit dat de adoptieprocedure voor hen afschrikt.

In de interviews geven twee respondenten aan dat hun motivatie verzwakte na het eerste deel van de infosessie, maar dat ze na het tweede luik weer gelijk gebracht en zelfs versterkt werd. Bij Kurt en Lisa ligt het aan het feit dat ze de enige kandidaten blijken te zijn met kinderen, waardoor ze een wat ongemakkelijk gevoel ervoeren. Zelf noemt Lisa het een bijna schuldgevoel.

Na de eerste sessie was onze motivatie wat verzwakt. We trokken in twijfel of we wel de juiste... We zijn gemotiveerd, we willen heel graag de warmte en liefde die we onze

eigen kinderen geven, ook aan anderen geven. (...) Als wij al kinderen hebben. En hier zitten heel vele mensen die voor verschillende redenen geen kinderen hebben, of biologisch kunnen krijgen. Dan had ik het gevoel dat ik iets aan het afnemen was van hen. (...) Wat doe ik hier?

Kurt & Lisa

Dat gevoel werd na een gesprek met de begeleiding verholpen, toen voor Kurt & Lisa duidelijk werd dat uitgegaan wordt van de noden van de kinderen – en sommige kinderen ook baat hebben bij een adoptie in een gezin met kinderen.

Jan en Lieven geven aan dat voornamelijk de complexe procedure hen wat deed schrikken tijdens het eerste deel.

Dan zie je in de eerste infosessie welke ongelofelijk vele stapjes je moet nemen... Het is niet langer dan verwacht, maar wel... zoveel complexer. Maar dan, in het tweede deel, na het horen van die positieve verhalen, ja... Is die motivatie wel opnieuw hersteld.

Jan & Lieven

Jan & Lieven, Ann & Bartel en Joke & Max geven aan dat hun motivatie niet veranderd is na het volgen van de infosessie, alleen hun adoptiebeeld en de zekerheid om een kind te mogen en kunnen adopteren veranderde.

Vroeger dachten we altijd dat we op het einde van de rit, hoelang het ook duurt, een kind mee naar huis komt dat we kunnen grootbrengen. En daar zijn we nu absoluut niet meer zeker over. (...) We zijn wel even gemotiveerd; onze motivatie is niet echt veranderd, maar onze hoop is misschien wel wat veranderd door het krijgen van die informatie.

Joke & Max

Dus de infosessie zorgt voornamelijk voor een helder en realistisch beeld op adoptie, waarbij de kandidaat-adoptieouders correcte en reële informatie krijgen, wat geen invloed blijkt te hebben op de motivatie, maar wel voor die verandering in het adoptiebeeld en de verminderde zekerheid zorgt.

Ik denk, mocht het een invloed hebben, dat het vooral inspeelt op het feit dat de realiteit niet echt rozengeur en maneschijn is. Je krijgt toch wel iets meer schrik, maar niet zozeer dat je zegt dat je er niet meer voor wil gaan. We weten waar we aan beginnen. Het is belangrijk daar met een realistische kijk naar te kijken.

Jan & Lieven

5.3.2 DOOR RESPONDENTEN GERAADPLEEGDE BRONNEN

Hieronder worden de door de kandidaat-adoptieouders geraadpleegde bronnen weergegeven, zowel voor de infosessie als tussen beide delen van de informatiesessie. Op die manier kan nagegaan worden welke zaken een invloed (kunnen) hebben op de kandidaten. Via de interviews werd vervolgens voor bijkomende inzichten gezorgd, waardoor een diepgang gegeven kan worden aan de bekomen resultaten.

5.3.2.1 Voor de infosessie

91,2% de respondenten geeft aan op voorhand zelf informatie opgezocht te hebben. In het kader hieronder vindt u terug hoeveel respondenten welke infobronnen geraadpleegd hebben en welke invloed deze hadden op hun beeld over adoptie. De infobronnen werden gerangschikt van meest naar minst geraadpleegd.

De vraag werd getoetst op een 6.-Likertschaal, gaande van totaal geen invloed (0) tot een zeer sterke invloed (5).

INFORMATIEBRONNEN	AANTAL (N)	GEMIDDELDE	MEDIAAN	STANDAARD-DEVIATIE	POSITIEVE INVLOED (N)	NEGATIEVE INVLOED (N)
Website Steunpunt Adoptie	50	3.28	3	1.14	34	2
Familie en vrienden	42	2.9	3	1.56	25	4
Pers	40	2.18	2	1.53	9	16
Website Vereniging van Adoptiekind en Gezin	39	2.9	3	1.52	24	4
Adoptiediensten	39	2.13	2	1.69	21	3
Vlaams Centrum Adoptie	38	3	3	1.41	25	3
Ouders die reeds een kind adopteerden	36	2.67	3	1.67	24	1
Boeken over adoptie	32	2	2	1.7	13	4
Andere kandidaat-adoptieouders	30	2.27	2.5	1.91	15	2
Geadopteerden	29	1.9	1	1.86	13	2

De website van Steunpunt Adoptie werd op voorhand het vaakst geraadpleegd. Op de tweede plek staan vrienden en familie. Ook in het interview met Lieven en Jan kwam dit aan bod:

(...) We hadden zelf ook al een aantal verhalen gehoord. Maar natuurlijk, als iemand dat vertelt in zeer dichte kring, heeft dat een grote invloed. Zeker als het allemaal positief verloopt en als je ziet hoe die band dan uitgroeit. Dat heeft natuurlijk ook een positieve invloed op onze motivatie.

Jan & Lieven

Over de volledige groep geven zestien kandidaten aan dat de pers een negatieve invloed uitoefende op hun adoptiebeeld. In de interviews werd daar verder op ingegaan. Weinigen geven aan dat de pers een invloed uitoefent, maar dan niet op hun motivatie. De motivatie blijft even sterk, enkel de onzekerheid wordt aangewakkerd. Ann en Bartel geven aan dat de infosessie de verhalen in de media sterk relateert:

Ik denk dat de pers ergens wel een invloed heeft. Maar als je de infosessie volgt, is dat zo'n concrete info van mensen die er dagelijks mee bezig zijn. Het zorgt ervoor dat je het beeld dat je meekrijgt uit de media aanpast. Het is duidelijke, concrete informatie en dan weet je dat je de dingen die je leest of hoort vaak ook met een korreltje zout moet nemen.

Ann & Bartel

Jan en Lieven hebben het gevoel dat de pers homoseksualiteit en ouderschap positiever in de media gebracht wordt, waardoor ze eerder een boost krijgen om voor die adoptie te gaan.

Joke en Max geven aan wel een invloed te ondervinden van de pers, ook al heeft die geen verdere invloed op hun motivatie.

Het heeft toch enerzijds wel een invloed, bijvoorbeeld naar de motivatie toe. Ze is even sterk gebleven, maar de verontrusting wordt wel aangewakkerd. De negatieve verhalen onthoud je soms langer dan de positieve. En het zijn... Het kost allemaal veel geld en dan kan het toch nog mislopen en dan toch nog gebreken en... ook bij je werkgever moet je het kunnen verantwoorden. Het is financieel zwaar te dragen, dus je moet wel kunnen blijven presteren ook he. Dus... Ja, het speelt toch wel een invloed, wat in de pers verschijnt.

Joke & Max

5.3.2.2 Tussen het eerste en tweede deel van de infosessie

	Aantal (n)
Vlaams Centrum voor Adoptie	17
FIAC-Horizon	6
Ray of Hope	6
Het Kleine Mirakel	3
Binnenlandse adoptiediensten	2
Steunpunt Adoptie	2

Weinig respondenten geven aan tussen beide delen van de infosessie andere adoptie instanties geraadpleegd te hebben. Voornamelijk het Vlaams Centrum voor Adoptie werd tussenin geraadpleegd. Wellicht is dit te wijten aan het feit dat het VCA tijdens het eerste deel van de infosessie een deel van de presentatie gaf.

Op basis van deze gegevens kunnen we voorzichtig zeggen dat voornamelijk de infosessie invloed had op de motivatie en het adoptiebeeld van de kandidaat-adoptieouders.

5.3.2.3 Samenvattend

Vooraf geeft de grote meerderheid, nl. 91 procent, aan dat ze op voorhand informatie opgezocht hebben. Daarbij is de website van Steunpunt Adoptie de meest vernoemde infobron. Vervolgens blijken voornamelijk vrienden & familie en de pers een invloed uitgeoefend te hebben op hun adoptiebeeld, maar laatstgenoemde slechts op een beperkte manier. Uit de interviews en enquêtes kan afgeleid worden dat de invloed van de pers sterk gerelativeerd kan worden, ondanks de vaak negatieve berichtgeving.

5.3.3 MET WELKE VARIABELEN HANGT DE MOTIVATIE VAN DE KANDIDAAT-ADOPTIEOUDERS SAMEN?

5.3.3.1. Koppelvorm

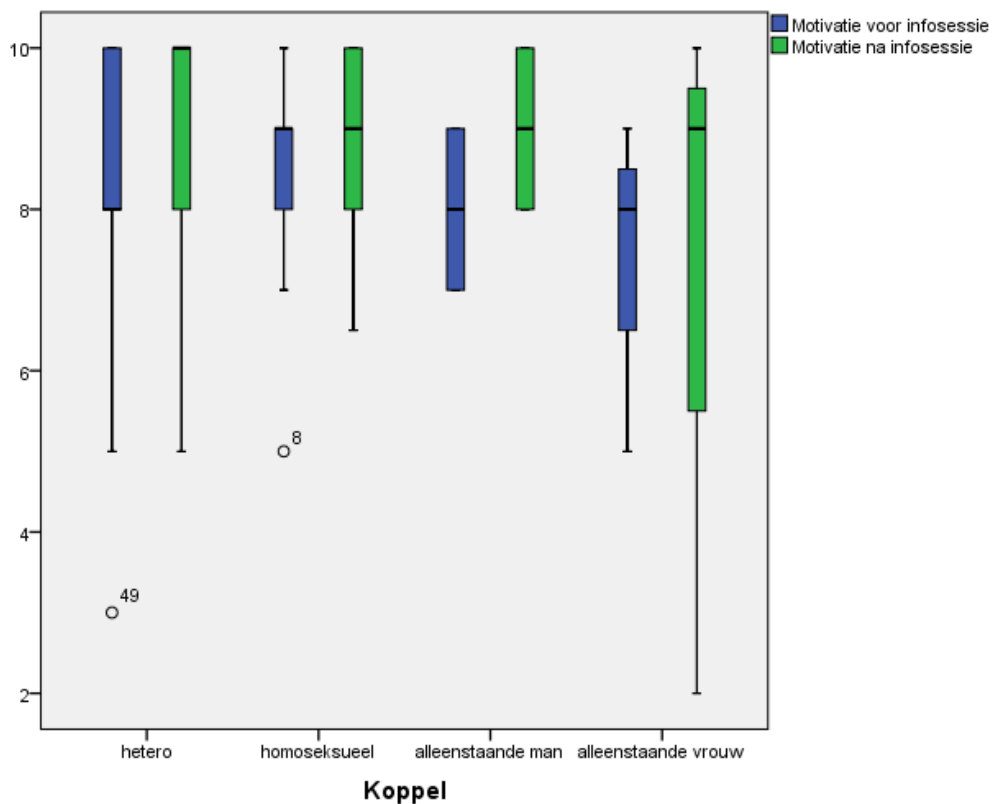
Op de boxplot (afbeelding 10 in hoofdstuk 8) is te zien dat op voorhand minder spreiding is qua motivatie bij de respondenten, maar met meer outliers. De mediaan kan hier duidelijk teruggevonden worden op 8 en 75% van de respondenten gaf een score tussen acht en negen

op tien. Na de infosessie is de spreiding groter, maar ligt 75% van de antwoorden tussen 8 en 9 op 10. De mediaan is verschoven naar 9.

Als we dieper ingaan op de koppelvorm, in de afbeelding hieronder, zien we dat bij elke gezinsvorm een stijging vast te stellen is. Bij de heterokoppels verschuift de mediaan van acht naar tien, maar blijft de spreiding gelijk. Bij de homoseksuele koppels is een gelijke mediaan te constateren, nl. 9, en een grotere spreiding na de infosessie. Toch blijft 75% van de antwoorden tussen 8 en 10 liggen. Bij beide koppelvormen is de outlier van op voorhand, niet meer terug te vinden bij de tweede meting.

Ook bij de alleenstaanden is een stijging terug te vinden, ook wat de mediaan betreft. Bij zowel de alleenstaande vrouwen als de mannen, is de mediaan van 8 naar 9 gestegen. Enkel bij de alleenstaande vrouwen ligt de boxplot van de tweede meting niet tegen de 10, wat bij de andere koppelvormen wel het geval is.

De stijging bij alle koppelvormen wijst erop dat er coherentie is binnenin de groep. Het congruentiedenken blijkt gestegen te zijn.



5.3.3.2 Overige variabelen

Er werd geen statistisch significant verband vastgesteld tussen de motivatie met de gemiddelde leeftijd per koppel, hun voorkeur om binnen- of buitenlands te adopteren, hun opleidingsniveau, het hebben van kinderen, de verwachte adoptieduur en kinderloosheid.

5.3.4 CONCLUSIE

De kandidaat-adoptieouders zijn zowel voor als na de infosessie sterk gemotiveerd. Na de infosessie is een lichte stijging vastgesteld. Aangezien tussen beide delen van de infosessie weinig andere bronnen geraadpleegd werden en de invloed van de pers gerelativeerd kan worden op basis van de interviews en de antwoorden in de eerste enquête, kunnen we voorzichtig beweren dat de infosessie voor deze stijging in motivatie zorgt. Ondanks het feit dat de onzekerheid aangewakkerd werd en de realiteit duidelijk werd, had dit geen invloed op de motivatie van de kandidaat-adoptieouders.

Er kan besloten worden dat het congruentiedenken tussen de verschillende koppels sterker werd, wanneer de tweede meting met de eerste vergeleken wordt.

5.4 WELKE ADOPTIEPROCEDURE HEBBEN DE KANDIDAAT-ADOPTIEOUDERS VOOR OGEN?

Deze onderzoeksvraag splitst zich op in de antwoorden die voor en na de infosessie gegeven werden. Het betreft de vragen over de voorkeurs- en verwachte leeftijd, de verwachte duur van de procedure, de voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie en de verwachtingen van de informatiesessie. Per onderdeel wordt een aparte tabel voorzien, waarin de antwoorden duidelijk weergegeven worden.

5.4.1 VOORKEURS- EN VERWACHTE LEEFTIJD

	Keuze leeftijd			
	Op voorhand		Nadien	
	Aantal (n)	Procentueel (%)	Aantal (n)	Procentueel (%)
0 tot 2 jaar	44	74,6	36	61
2 tot 4 jaar	9	15,3	10	16,9
4 tot 6 jaar	3	5,1	9	15,3
Ouder dan 6	2	3,4	2	3,3
Totaal	58	98,4	57	96,5

Uit deze tabel kunnen we afleiden dat de meerderheid van de respondenten een kind onder de twee jaar verkiest, zowel tijdens de eerste als tijdens de tweede meting.

Vergeleken met de eerste meting, kiezen zeven respondenten de tweede keer voor een jonger kind. 33 kandidaat-adoptieouders blijven bij hun eerste idee en verkiezen opnieuw een kind binnen dezelfde leeftijdscategorie. Zeventien respondenten geven de tweede keer een ouder kind op dan voordien.

	Verwachte leeftijd			
	Op voorhand		Nadien	
	Aantal (n)	Procentueel (%)	Aantal (n)	Procentueel (%)
0 tot 2 jaar	24	40,7	25	42,4
2 tot 4 jaar	19	32,2	18	30,5
4 tot 6 jaar	7	11,9	8	13,6
> 6 jaar	3	5,1	3	5,1
Totaal	53	89,9	54	91,6

Dezelfde verdeling vinden we terug bij de verwachte leeftijd. De grootste groep gaat ervan uit dat ze een kind jonger dan twee jaar zullen kunnen verwelkomen, zowel tijdens de eerste als tijdens de tweede meting.

Dertien respondenten verwachten een jonger kind dan voor de infosessie. 26 kandidaten veronderstellen na de infosessie een kind te kunnen adopteren binnen de leeftijdscategorie zoals ze eerst dachten en elf kandidaat-adoptieouders denken dat het kind ouder zal zijn dan wat ze eerst antwoordden.

5.4.2 DUUR VAN DE ADOPTIEPROCEDURE

	Verwachte duur			
	Op voorhand		Nadien	
	Aantal (n)	Procentueel (%)	Aantal (n)	Procentueel (%)
0 tot 3 jaar	5	8,5	4	6,8
3 tot 6 jaar	16	27,1	26	44,1
6 tot 10 jaar	17	28,8	24	40,7
> 10 jaar	5	8,5	4	6,8
Totaal	43	72,9	58	98,4

Voor de informatiesessie gaat de grootste groep ervan uit dat de adoptieprocedure zes tot tien jaar zal duren. Slechts 43 respondenten vulden deze vraag in, vergeleken met de tweede meting waarbij 58 kandidaten een antwoord gaven. Na de infosessie gaat de grootste groep ervan uit dat de procedure drie tot zes jaar in beslag zal nemen, onmiddellijk gevolgd door 24 anderen die denken dat deze zes tot tien jaar zal duren.

Twaalf kandidaten denken dat de adoptieprocedure minder lang zal duren dan wat ze oorspronkelijk dachten. 24 kandidaten geven een duur aan binnen dezelfde categorie zoals ze ervoor deden en zes respondenten gaan ervan uit dat de procedure een langere tijd in beslag zal nemen.

Op een p-niveau $<0,05$ stellen we een statistisch significant verband vast tussen de verwachte duur van de adoptieprocedure en de voorkeur om binnen- of buitenlands te adopteren ($\tau=0,397$, $p=0,00$). De grootste groep respondenten met een sterke voorkeur voor buitenlandse adoptie, gaat er vnl. van uit dat de procedure drie tot zes jaar zal duren. De kandidaten met een sterke voorkeur voor binnenlandse adoptie gaan er vnl. van uit dat de procedure zes tot tien jaar in beslag zal nemen. Deze bevinding is ook terug te vinden op grafiek 11 in hoofdstuk 8.

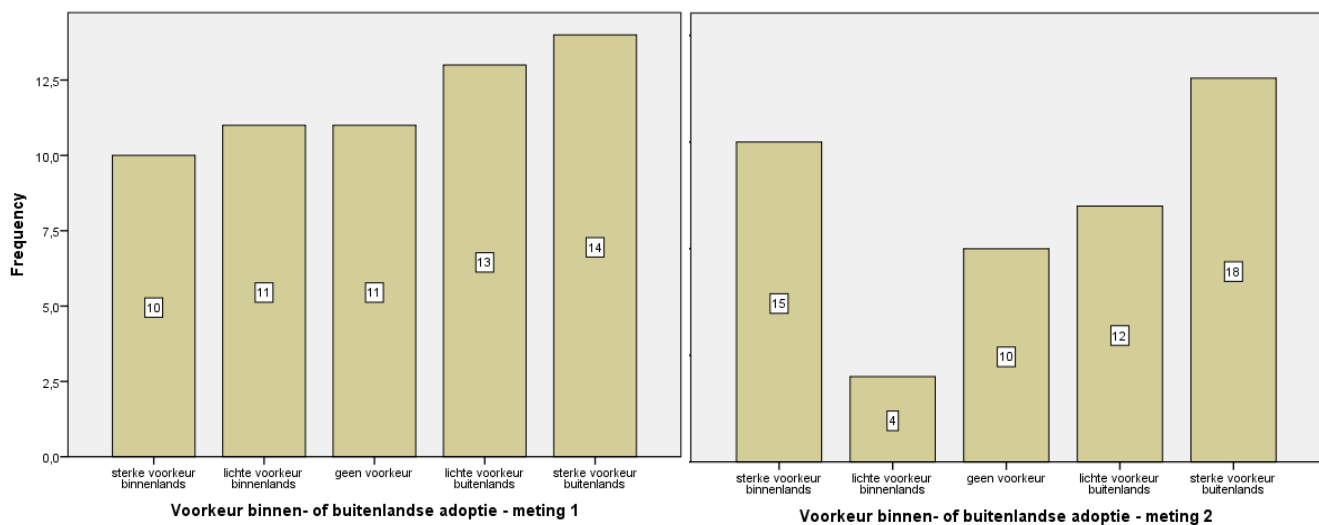
Ook tussen de gezinsvorm en de verwachte duur is een statistisch significant verband gevonden, gemeten o.b.v. $p < 0,05$ ($\chi^2=23,12$, $df=9$, $p=0,006$). Heteroseksuele koppels gaan vnl. uit van een adoptieduur tussen de drie en zes jaar, terwijl homoseksuele koppels eerder een periode van zes tot tien jaar verwachten. Zie ook grafiek 12 (hoofdstuk 8).

Ten derde is een statistisch significant verband op te merken met de gemiddelde leeftijd per respondent, met een p-niveau van <math><0,05</math> (χ^2 29,02, df 9, p 0,00). Kandidaten jonger dan 30 jaar gaan er eerder van uit dat de adoptieprocedure zes tot tien jaar zal duren. Respondenten boven de 40 antwoordden met een verwachte duur onder de zes jaar (grafiek 13 in hoofdstuk 8).

5.4.3 VOORKEUR VOOR BINNEN- OF BUITENLANDSE ADOPTIE

In de tabel hieronder wordt aangegeven hoeveel respondenten waarvoor een voorkeur hebben. De grootste groepen worden telkens vetgedrukt weergegeven. Sterke afwijkingen bij de tweede meting worden onderstreept.

	Eerste enquête		Tweede enquête	
	Aantal (n)	Procent (%)	Aantal (n)	Procent (%)
Sterke voorkeur binnenlands	10	16,9	<u>15</u>	<u>25,4</u>
Lichte voorkeur binnenlands	11	18,6	<u>4</u>	<u>6,8</u>
Geen voorkeur	11	18,6	10	16,9
Lichte voorkeur binnenlands	13	22,0	12	20,3
Sterke voorkeur binnenlands	14	23,7	18	30,5
Totaal	59	100	59	100



Zowel bij de eerste als bij de tweede meting heeft de grootste groep de voorkeur voor buitenlandse adoptie, al verschilt het aantal niet veel per groep. Bij de tweede meting werd een 'lichte voorkeur voor binnenlandse adoptie' veel minder gekozen dan het geval was tijdens de eerste meting, en gaven meer respondenten aan een 'sterke voorkeur voor binnenlandse adoptie' te hebben.

De keuze qua binnen- of buitenlandse adoptie verschilt niet veel wanneer de twee metingen met elkaar vergeleken worden. De mediaan blijft gelijk, enkel bij de 'lichte voorkeur voor binnenlandse adoptie' is een grote verschuiving te merken. Wanneer we de verschuivingen van dichterbij bekijken, zien we dat 30 kandidaat-adoptieouders dezelfde voorkeur aangaven in beide metingen.

Er is geen statistisch significant verband gevonden tussen de kinderloosheid en de voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie ($\chi^2 16,37$, df 16, p 0,428). Ook tussen de motivatie en de voorkeur is geen statistisch significant verband gevonden ($\chi^2 9,98$, df 12, p 0,62).

Wel werd, op basis van een p-niveau $<0,05$, een statistisch randsignificant verband gevonden tussen de gezinsvorm en de voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie ($\chi^2 28,04$, df 12, p 0,05). Ondanks hun kleine representatie in de groep, lijken de alleenstaande vrouwen voornamelijk voor een buitenlandse adoptie te kiezen. Homoseksuele koppels kiezen vaker voor een binnenlandse adoptie, terwijl heteroseksuele koppels sterker neigen naar een buitenlandse adoptie (grafiek 14 in hoofdstuk 8). Dit kwam ook naar voren in de interviews. Twee heteroseksuele koppels en de alleenstaande vrouw kiezen eerder voor een buitenlandse adoptie. Dat komt ten eerste door hun leeftijd en de wachttijden; zo is Jolien de procedure eerder gestart toen ze hoorde hoelang deze kan duren. De heteroseksuele koppels zijn al wat ouder, waardoor ze liever kiezen voor een adoptie met minder lange wachttijden. Aangezien er ten tweede voor homoseksuele koppels minder mogelijkheden zijn, en de wachttijden voor binnenlandse adoptie ook daardoor langer zijn, kiezen ze dus eerder voor een buitenlandse adoptie. Een koppel geeft toe dat ze daarbij ook doordacht gaan kiezen:

Ik had er ook niet bij stilgestaan (...) dat er zoveel holebikoppels aanwezig zouden zijn. En dan denk je zelf al ergens wat tactisch na: de landen waar zij terecht kunnen, kiezen wij beter niet. Want dan zijn de wachttijden veel langer, aangezien zij slechts in een beperkt aantal landen terecht kunnen.

Joke & Max

Het derde heteroseksuele koppel, het koppel met kinderen, neigt ook die richting uit te gaan, omdat ze liever niet te veel speling willen tussen de leeftijd van hun kinderen nu en het adoptiekind

later. Daarbij geven ze zelf ook aan dat ze eerder zouden beslissen op basis van de noden van het kind, en dus open blijven voor zowel binnen- als buitenlandse adoptie.

Ook tussen de gemiddelde leeftijd per koppel en de voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie is een statistisch significant verband gevonden, met een p-waarde $<0,05$ (τ 0,274, p 0,006). Kandidaten ouder dan 35 lijken eerder voor een buitenlandse adoptie te kiezen, terwijl respondenten jonger dan 30 eerder naar een binnenlandse adoptie neigen (grafiek 15 in hoofdstuk 8).

Een statistisch significant verband is ook te merken tussen gezinnen met kinderen en de voorkeur voor een binnen- of buitenlandse adoptie, met $p < 0,05$ (τ 0,208, p 0,031). Gezinnen met kinderen lijken eerder open te staan voor een buitenlandse adoptie (grafiek 16 in hoofdstuk 8).

5.4.4 VERWACHTINGEN VAN DE INFOSESSIE

In de eerste enquête werd de vraag gesteld wat de kandidaat-adoptieouders verwachten van de infosessie. In de tabel hieronder werden alle mogelijke antwoorden opgenomen, gerangschikt van meest tot minst aangeduide verwachting.

	Aantal (n)	Procent (%)
Een duidelijker beeld krijgen over de adoptieprocedure	71	93,4
Een realistisch beeld krijgen over de volledige adoptieprocedure	64	84,2
Meer te weten komen over de wachttijd	59	77,6
Een eerste kennismaking hebben met adoptie	35	46,1
Meer zicht krijgen op wie kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften precies zijn	33	43,4
Een keuze kunnen maken tussen binnen- en buitenlandse adoptie	22	28,9

Op basis van de interviews kan gesteld worden dat de kandidaten een duidelijker beeld gekregen hebben over de infosessie. Jan en Lieven schrokken ervan dat de procedure zo complex is:

Ik wist dat het een lange wachttijd was, dat was het enige waarvan ik me echt bewust was. Maar dat er zoveel tussenstapjes waren, dat wist ik eerlijk gezegd niet.

Jan & Lieven

Het is duidelijk dat Steunpunt Adoptie voor een realistisch beeld zorgt over de adoptie. Zo werd het adoptiebeeld van Ann en Bartel, namelijk binnen de vijf jaar een gezonde, perfecte baby kunnen adopteren, bijgeschaafd. Joke en Max geven ook aan dat ze door de infosessie inzagen dat er veel meer vraag is dan het aanbod groot is.

Daarnaast wordt duidelijk dat de infosessie de kandidaat-adoptieouders doet nadenken. Enerzijds via oefeningen, anderzijds via de informatie die gegeven wordt. Zo gaan de kandidaten dieper in op de adoptie van kinderen met *special needs*, waardoor bij sommigen het idee groeit dat ze moeten openstaan voor die kinderen. Door die informatie te geven, en de respondenten te doen nadenken, zeggen ze er zelf ook thuis verder over te praten. Ook de tijd tussen beide delen van de sessie in, zorgt ervoor dat kandidaten erover nadenken en praten

5.4.5 CONCLUSIE

De meerderheid van de respondenten verkiest een adoptie van een kind jonger dan twee jaar, en verwacht ook dat het zo zal zijn. Voor de infosessie ging de meerderheid ervan uit dat de adoptieprocedure tussen de zes en tien jaar in beslag zal nemen. Na de infosessie verwacht de kleine meerderheid een adoptieprocedure tussen drie en zes jaar, onmiddellijk gevolgd door een grote groep die veronderstelt dat de procedure zes tot tien jaar in beslag zal nemen.

De kandidaten die voor een binnenlandse adoptie kiezen, gaan er realistisch gezien van uit dat de procedure zes tot tien jaar zal duren. Ook de respondenten jonger dan dertig gaan van die veronderstelling uit. De respondenten die voor een buitenlandse adoptie gaan en ouder zijn dan veertig, schatten deze duur korter in: drie tot zes jaar. Homoseksuele koppels kiezen vaker voor een binnenlandse adoptie, en denken bijgevolg ook dat de procedure zes tot tien jaar zal duren. De heteroseksuele koppels, die vnl. voor buitenlandse adoptie kiezen, gaan ervan uit dat hun procedure drie tot zes jaar zal duren.

De meerderheid van de kandidaten kiest voor een buitenlandse adoptie. Dit kan te verklaren zijn door de lange wachtlijsten voor binnenlandse adoptie en het feit dat de meerderheid van de respondenten in een heteroseksuele relatie zit.

Kandidaten jonger dan dertig kiezen eerder voor een binnenlandse adoptie, terwijl respondenten ouder dan 35 en kandidaten met kinderen een buitenlandse adoptie verkiezen.

6. CONCLUSIE

Tijdens de periode eind augustus – eind november 2016 namen 143 personen deel, waarbij de gemiddelde leeftijd 33 jaar was. Door de voornamelijk heteroseksuele en homoseksuele koppels, is het aantal mannen veel hoger dan het aantal vrouwen; 92 mannen t.o.v. 51 vrouwen. De overgrote meerderheid genoot een opleiding in het hoger onderwijs en heeft het Nederlands als moedertaal. Meer dan de helft van de kandidaten geeft aan ongewenst kinderloos te zijn. In deze periode zijn alleenstaande mannen en vrouwen ondervertegenwoordigd en namen geen lesbische koppels deel aan de infosessie.

Weinig kandidaat-adoptieouders geven aan bereid te zijn een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren. Wanneer naar de algemene bereidheid gekeken wordt, kan aangenomen worden dat eerder kandidaten met een lichte voorkeur voor buitenlandse adoptie hiervoor bereid te zijn. Ongewenst kinderlozen die bezig zijn met een vruchtbaarheidsbehandeling en een kind verloren hebben, lijken het meeste open te staan voor de adoptie van een kind met een fysiek probleem. Respondenten tussen 30 en 40 jaar staan het meeste open voor de adoptie van een kind met gedragsproblemen. Kandidaten met een voorkeur voor buitenlandse adoptie zijn eerder bereid een kind met een extra belastende achtergrond te adopteren, en een kind dat ouder is dan zes jaar. Ook heteroseksuele koppels lijken meer open te staan voor de adoptie van dat ouder kind. De adoptie van een kind met broer(s) en/of zus(sen) spreekt voornamelijk respondenten tussen 24 en 35 aan, net zoals ongewenst kinderloze kandidaten.

De motivatie van de kandidaat-adoptieouders lijkt licht gestegen te zijn na de infosessie, in vergelijking met de meting vooraf. Tussen beide delen van de infosessie werden weinig andere bronnen geraadpleegd, waardoor deze stijging in motivatie voorzichtig toegeschreven kan worden aan de informatiesessie.

De meerderheid van de respondenten verkiest een kind jonger dan twee jaar en verwacht evengoed dat het zo zal zijn. De kandidaten die voor een binnenlandse adoptie kiezen, gaan ervan uit dat de procedure zes tot tien jaar zal duren. Dit is een realistische schatting. De homoseksuele koppels, die vaker een binnenlandse adoptie kiezen, gaan van dezelfde veronderstelling uit. De kandidaten die ouder zijn dan veertig en voor een buitenlandse adoptie kiezen, schatten de duur korter in, nl. drie tot zes jaar.

7. DISCUSSIE

Ook al lijkt het alsof adoptie de laatste maanden alleen maar negatief in het nieuws kwam – denk maar aan de gestrande ouders in Oeganda en de problemen door herstructurering in Ethiopië, toch behouden en versterken de kandidaat-adoptieouders hun motivatie. De invloed van de pers werd bevestigd tijdens de eerste meting, en weinigen gaven daarbij aan dat deze een (sterk) negatieve invloed heeft op hun adoptiebeeld. Ook in de interviews geeft slechts een respondent aan dat de pers een negatieve invloed heeft op hun motivatie. Dus algemeen kan het effect van wat in de media verschijnt gerelativeerd worden, wat betreft de invloed op hun motivatie. Het wijst op een sterke bereidheid van de respondenten, die niet kapot te krijgen is door negatieve verhalen.

Steunpunt Adoptie doet in haar informatiesessie wat ze moet doen: een realistisch beeld creëren met duidelijkheid rond de verwachtingen en de nodige informatie bieden waardoor een globaal beeld van de adoptieprocedure gegeven wordt. Ze doet de kandidaat-adoptieouders nadenken, bijvoorbeeld over wat hun kindprofiel kan inhouden en of er daarin plaats is voor een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften. Dit zorgt ervoor dat de kandidaten minder zekerheid hebben over een goed verloop van de adoptieprocedure, en minder zicht hebben op een goede afloop ervan. Maar dat neemt niet weg dat de respondenten hun motivatie behouden, of zelfs versterken.

Een te verwachten resultaat is dat de homoseksuele koppels eerder voor een binnenlandse dan buitenlandse adoptie kiezen. De mogelijkheden voor hen om interlandelijk te adopteren zijn veel kleiner, wat door de geïnterviewden als confronterend gezien wordt. Daarbij samenhangend gaan homoseksuele koppels er realistisch gezien ook van uit dat hun adoptieprocedure zes tot tien jaar in beslag zal nemen. Volgens Kind en Gezin (z.j.) neemt de doorlooptijd voor een binnenlandse adoptie tussen de zeven en negen jaar in.

De heteroseksuele koppels in dit onderzoek neigen eerder naar een buitenlandse adoptie, waardoor ze de duur van het proces tussen de drie en zes jaar situeren. Afhankelijk van het gekozen herkomstland en het kindprofiel, kan deze periode korter of langer duren, maar de geschatte wachttijd voor een buitenlandse adoptie ligt tussen de drie en zeven jaar (Kind en Gezin, z.j.).

De Block (2015) onderzocht het profiel en de motivatie van kandidaat-adoptieouders die deelnamen aan de toenmalige informatiesessie voor interlandelijke adoptie.

Net zoals in haar onderzoek namen hier voornamelijk hooggeschoolde, Nederlandstalige kandidaten deel aan de informatiesessie. Ze vernoemt een ondervetegenwoordiging van alleenstaande mannen en lesbische koppels, wat ook hier het geval is. Aangezien het voor lesbische koppels eenvoudiger, en goedkoper, is om via andere oplossingen een kind te krijgen (zoals via een spermadonatie), lijkt het vanzelfsprekend dat deze koppels minder vertegenwoordigd zijn in een adoptieproces.

In dit onderzoek komt daarnaast naar voren dat voornamelijk ongewenst kinderlozen deelnamen aan de informatiesessie. Ook in de literatuur blijkt dat kinderloze kandidaten eerder geneigd zijn te adopteren, omdat ze het verlangen naar een kind in hun gezin willen inlossen (Young, 2012). Deze ongewenste kinderloosheid is niet te linken aan onvruchtbaarheid, aangezien daar in de vragenlijst niet naar gevraagd is. Wel blijkt dat tien kandidaten op dat moment bezig waren met een vruchtbaarheidsbehandeling.

In tegenstelling tot de bevindingen van Gibbons, Wilson en Rufener (2006), namen in dit onderzoek voornamelijk mannen deel aan de informatiesessie.

In het onderzoek van De Block (2015) werd een algemene daling van motivatie vastgesteld. Dat resultaat kan gerelativeerd worden, aangezien het voornamelijk te wijten is aan enkele grote dalingen, waardoor het gemiddelde naar beneden gebracht werd. Aangezien toen veel holebi's deelnamen aan de infosessie voor interlandelijke adoptie, en naar verloop van tijd de voor hen weinige mogelijkheden duidelijk bleken, is hun motivatie sterk gedaald. In dit onderzoek stond de mogelijkheid om binnenlands te adopteren weer open en werd geen daling vastgesteld bij homoseksuele koppels naar motivatie toe.

Zowel in het onderzoek van De Block (2015) als dit komt naar voren dat de kandidaten een zo jong mogelijk kind willen, zo ook in het onderzoek van Young (2012) terug te vinden.

Ondanks het feit dat weinig kandidaat-adoptieouders bereid blijken te zijn een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren, is toch een stijging vast te stellen bij de tweede meting.

Ook uit de literatuur blijkt dat de meeste kandidaat-adoptieouders voor de start voor ogen houden dat ze een gezond kind willen adopteren (Jennings, 2006).

Voorzichtig, afgeleid uit de interviews, kan hierbij gesteld worden dat de infosessie ervoor zorgt dat meer mensen ervoor openstaan. Dit kan te wijten zijn aan het feit dat Steunpunt Adoptie een helder en realistisch beeld wil meegeven, waarin duidelijk blijkt dat meer en meer kinderen die interlandelijk ter adoptie aangeboden worden, kinderen zijn met specifieke

ondersteuningsbehoeften. Daaraan gekoppeld blijkt uit de analyses dat kandidaten met een lichte voorkeur voor buitenlandse adoptie meer openstaan voor de adoptie van een kind met *special needs*, wat overeenkomt met dat realistische beeld dat Steunpunt Adoptie wil scheppen.

Kortom: de veranderingen die de informatiesessie doormaakte lijken de ervoor gemaakte investeringen waard.

7.1 TEKORTKOMINGEN ONDERZOEK

De tweede afname van de enquête vond plaats direct na het tweede deel van de informatiesessie. Aangezien er net een infomoment van vier uur op zit en kandidaten kunnen en willen vertrekken, brengt dit het risico met zich mee dat de respondenten zich sneller van de vragenlijst af willen maken, waardoor ze niet met even veel zorg ingevuld werd zoals op voorhand.

Tijdens de interviews werd niet onmiddellijk gevraagd naar de informatiesessie, zodat de kandidaat-adoptieouders eventueel ook andere invloeden en bronnen konden vernoemen. Toch werd ik wellicht onmiddellijk gelinkt aan die informatiesessie, aangezien de kandidaat-adoptieouders me enkel van op die plaats kennen.

Wat ook als een tekortkoming gezien kan worden, is het feit dat de kandidaten voor het interview geselecteerd werden op basis van hun uiteenlopend profiel. Ook al konden de respondenten slechts uit een beperkte groep gekozen worden, weinigen stonden namelijk open voor een verdere deelname, toch zou een selectie op basis van verschil in motivatie en voorkeur qua adoptie voor andere inzichten gezorgd kunnen hebben.

Dit onderzoek nam plaats gedurende een korte periode van afname, waardoor slechts een kleine groep respondenten bevroegd werd. De resultaten zouden meer veralgemeend kunnen worden, wanneer meer kandidaat-adoptanten bevroegd werden en daarbij bijvoorbeeld ook meer gegevens over alleenstaanden verzameld werden.

Uiteindelijk is ook de wetenschappelijke literatuur voor dit onderzoek erg beperkt en soms ook gedateerd.

7.2 SUGGESTIES VERDER ONDERZOEK

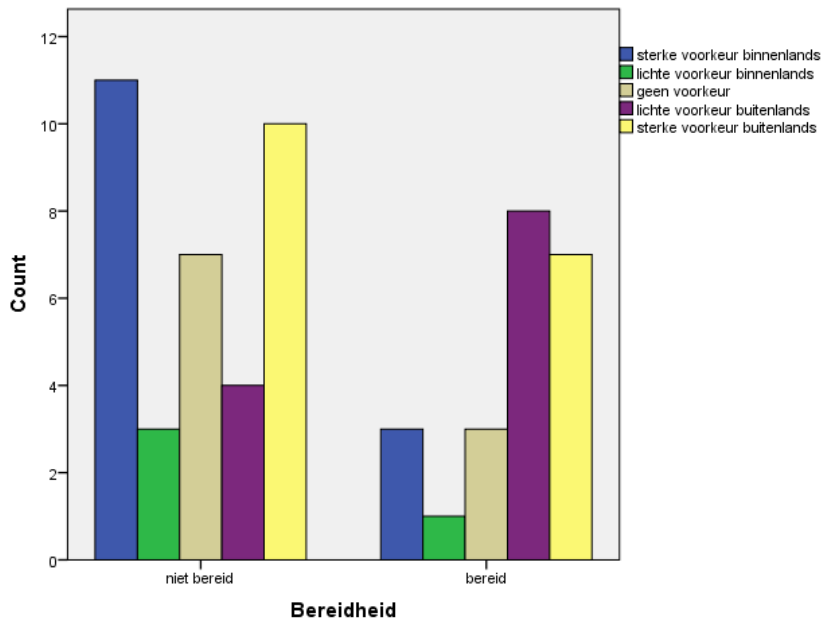
Eerst en vooral lijkt het mij boeiend te onderzoeken wie daadwerkelijk kiest voor de adoptie van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften, en waarom ze dat doen. Daarbij kan nagegaan worden of ze er al van in het begin voor openstonden, wat hen ertoe gedreven heeft en waarom ze het andere kandidaten ook zouden aanraden.

Tevens kan het volgen van kandidaat-adoptieouders gedurende een volledige adoptieprocedure ook voor interessante inzichten zorgen. Hierbij kan ten eerste onderzocht worden of hun adoptiebeeld wijzigde doorheen het proces, en zo ja; op welke vlakken dat gebeurde en wat de oorzaken ervan zijn. Ook kan verder nagegaan worden welke evolutie hun motivatie doormaakt, wat ervoor zorgt dat die motivatie verandert en of overige informatiebronnen, waaronder de pers, bijvoorbeeld in een verdere toekomst wel meer effect hebben.

Ten derde kan het interessant zijn bij de kandidaat-adoptieouders die reeds een kind adopteerden na te gaan of ze het moeilijk hadden met hun motivatie, en zo ja op welk moment dat het meeste naar voren kwam.

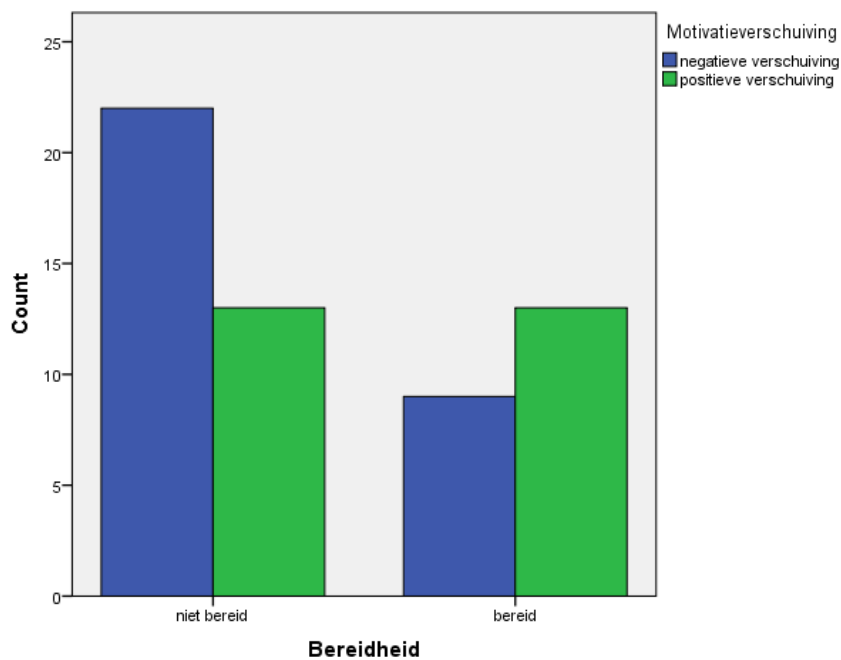
8. GRAFIEKEN

1



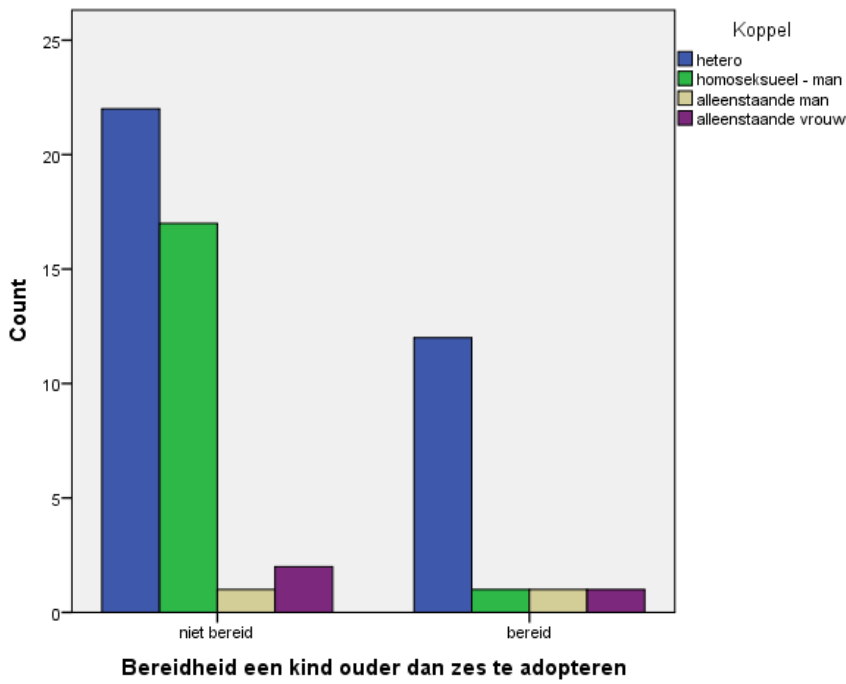
Het verband tussen de algemene bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren en de voorkeur naar binnen- of buitenlandse adoptie.

2



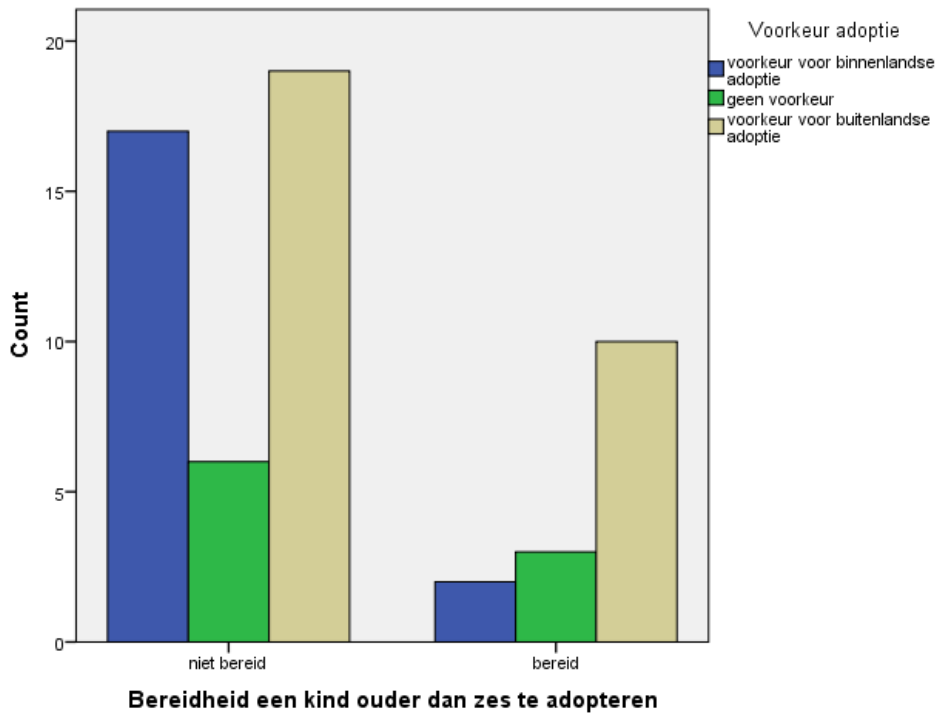
Het verband tussen de algemene bereidheid een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren en de motivatieverschuiving.

3



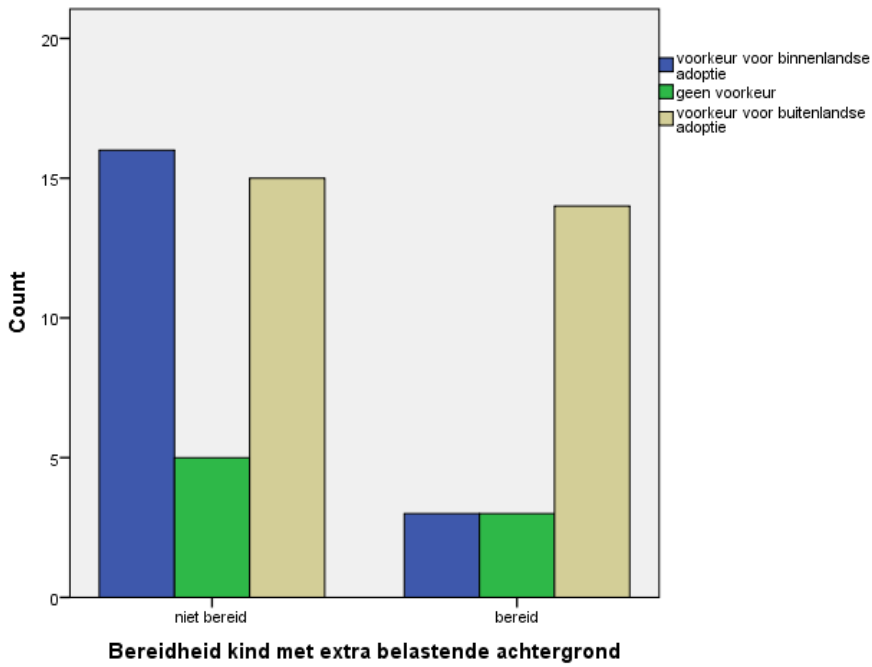
Het verband tussen de koppelvorm en de bereidheid een kind ouder dan zes te adopteren.

4



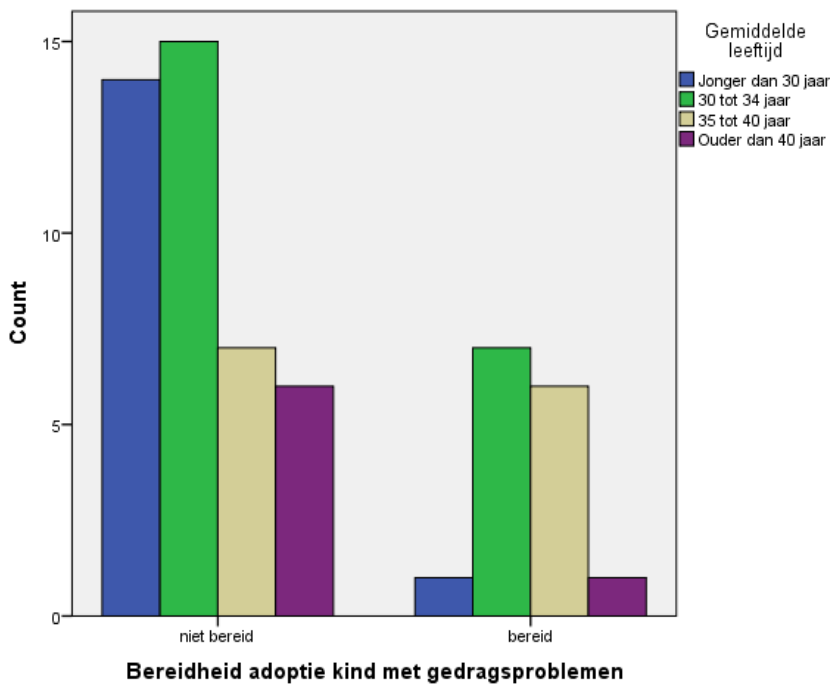
Het verband tussen de bereidheid een kind ouder dan zes te adopteren en de voorkeur voor een binnen- of buitenlandse adoptie.

5



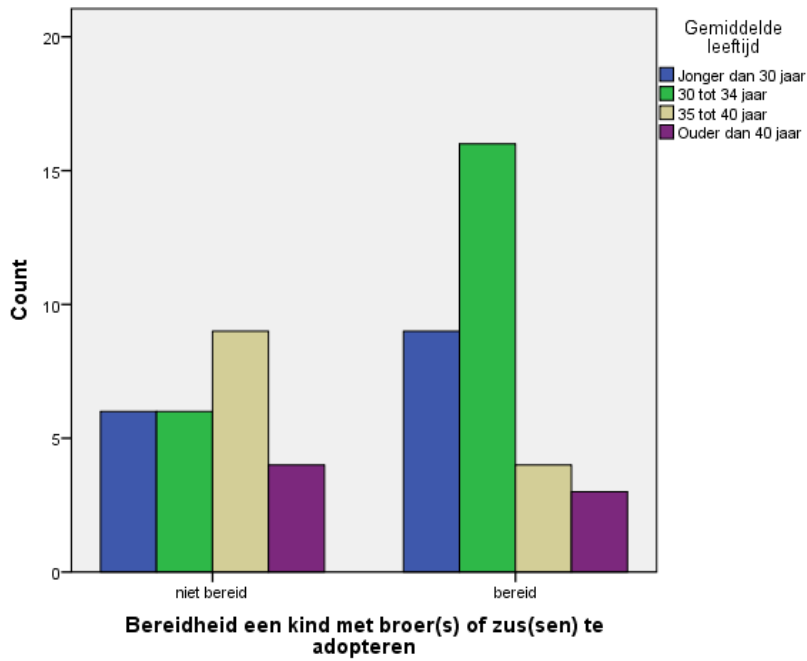
Verband tussen de voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie en de bereidheid een kind met een extra belastende achtergrond te adopteren.

6



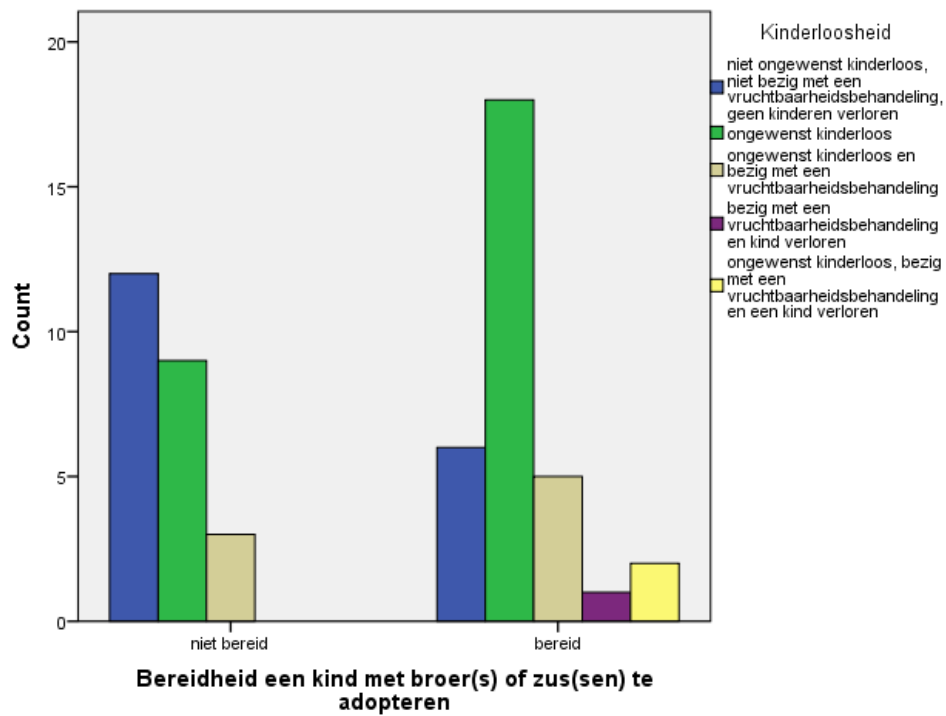
Het verband tussen de gemiddelde leeftijd per respondent en de bereidheid een kind te adopteren met gedragsproblemen.

7



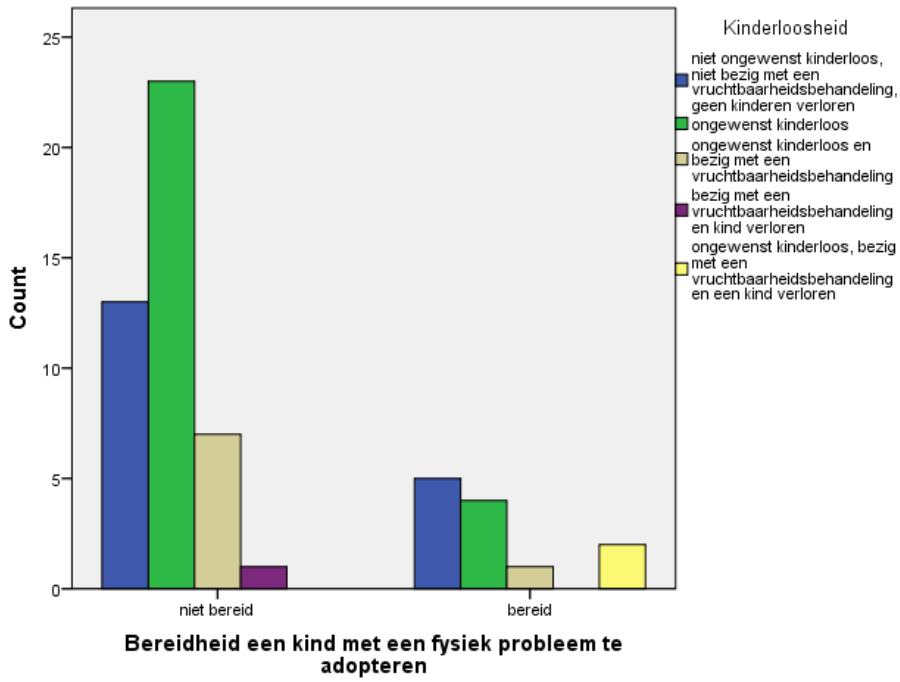
Het verband tussen de gemiddelde leeftijd van de respondent en de bereidheid een kind met broer(s) en/of zus(sen) te adopteren.

8



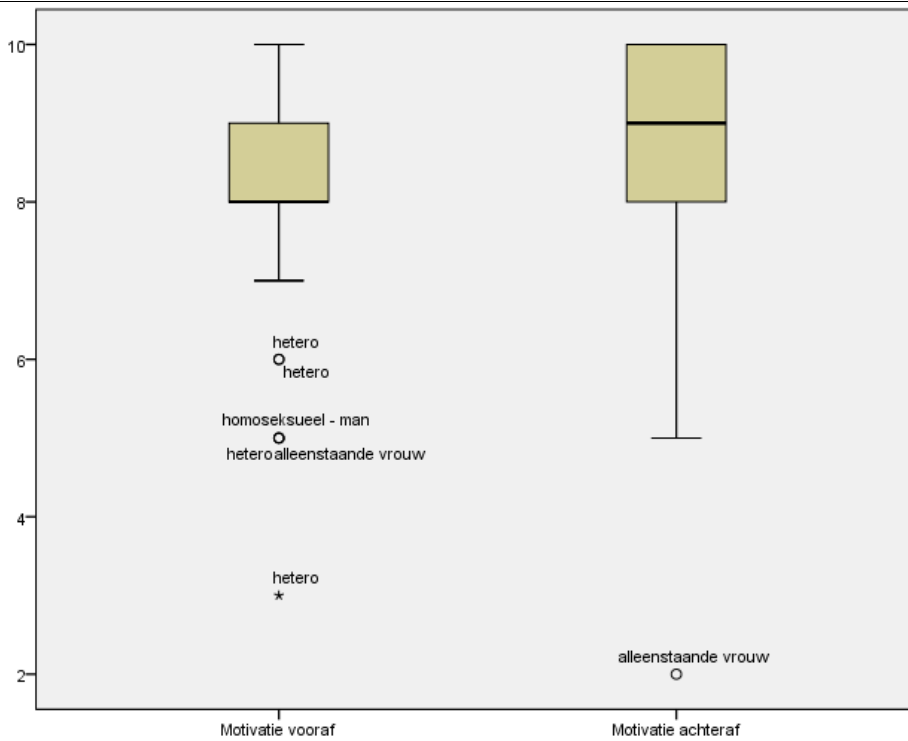
Het verband tussen de kinderloosheid en de bereidheid een kind met broer(s) en/of zussen te adopteren.

9



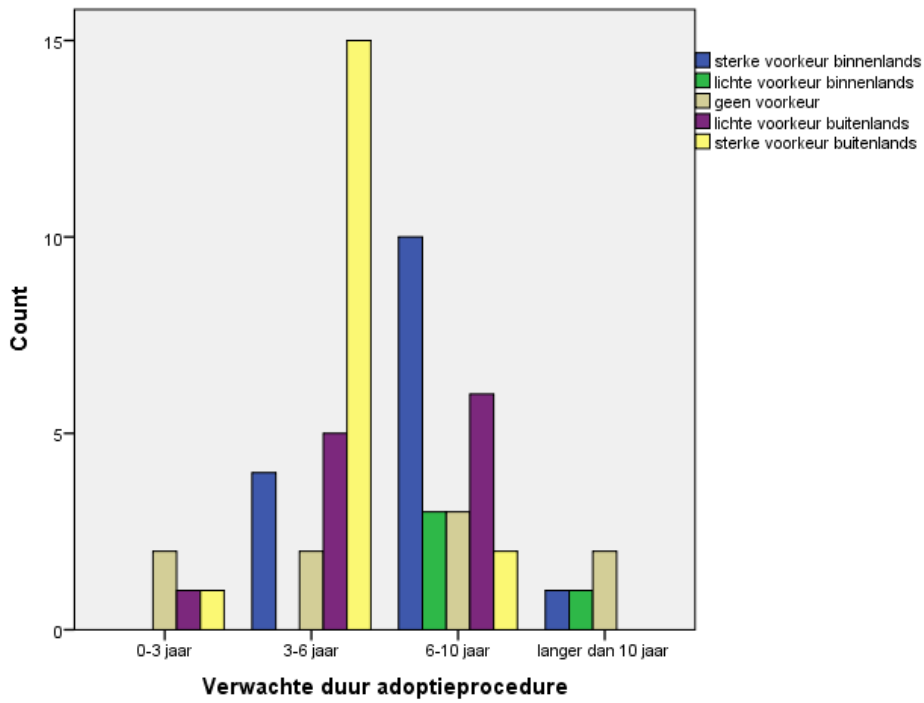
Het verband tussen de kinderloosheid en de bereidheid een kind met een fysiek probleem te adopteren.

10



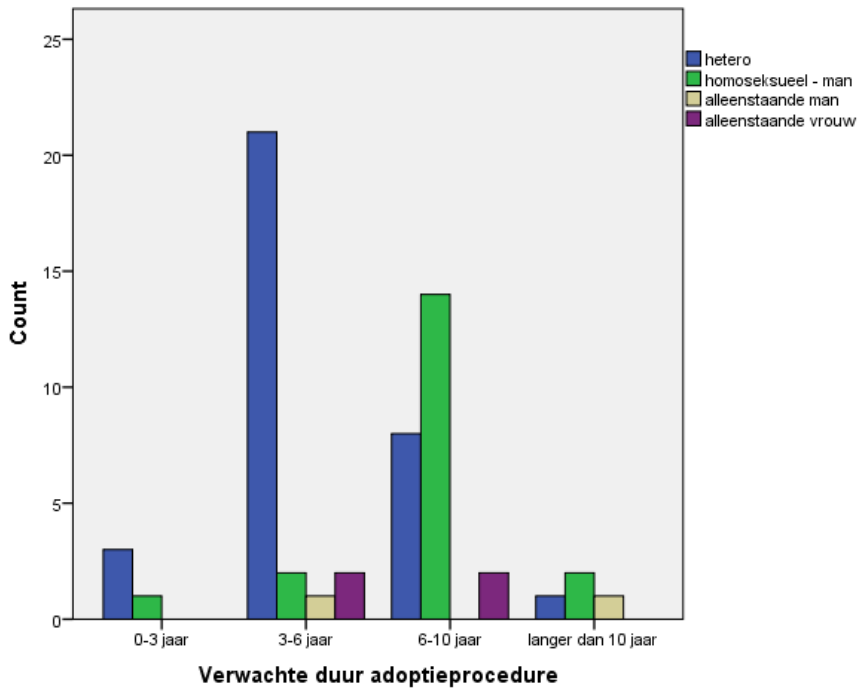
Boxplots die de motivatie vooraf en achteraf weergeven, voor alle koppelvormen

11



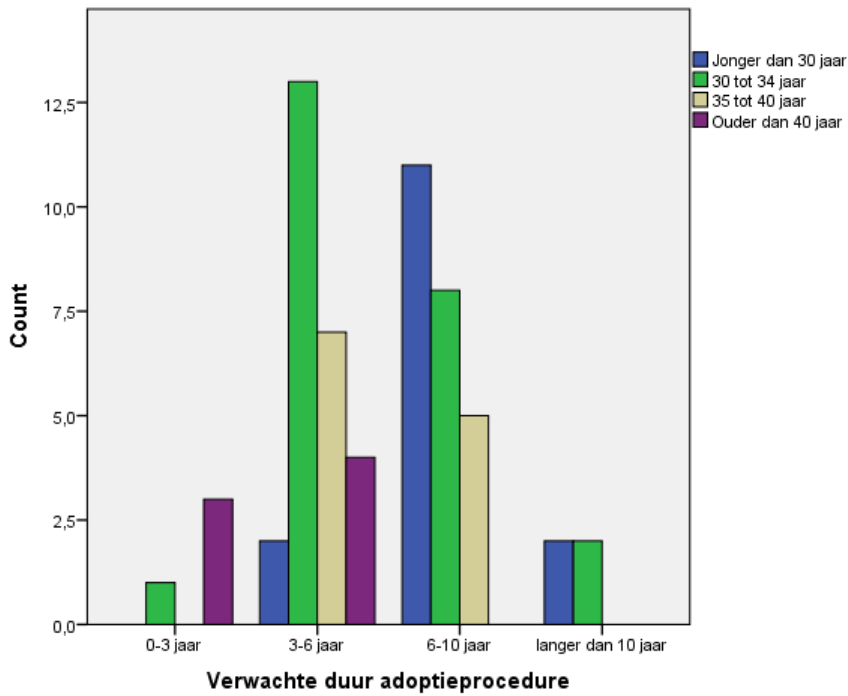
Het verband tussen de verwachte adoptieduur en de voorkeur voor een binnen- of buitenlandse adoptie.

12



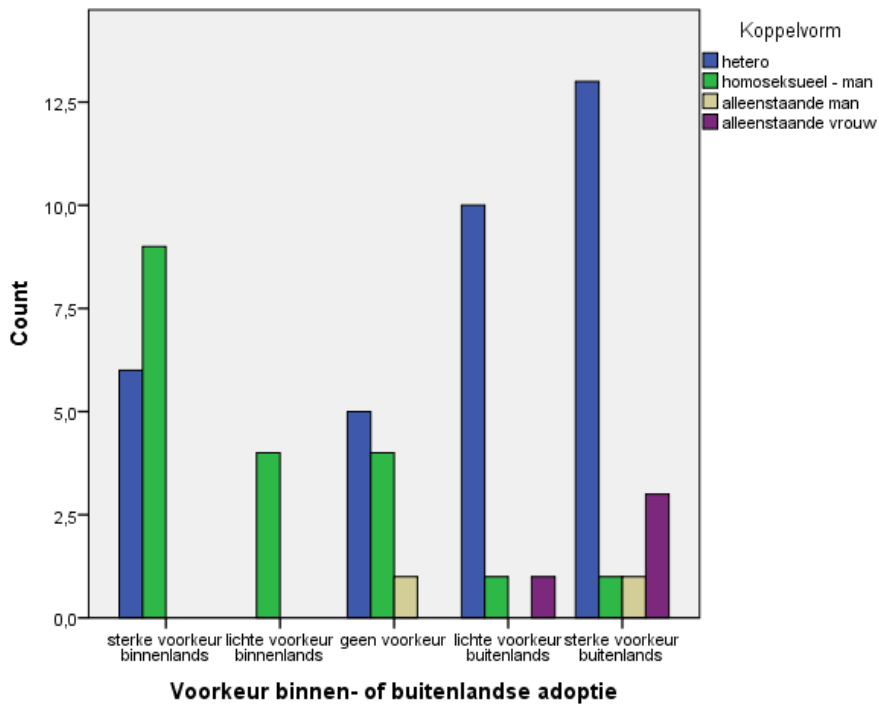
Het verband tussen de koppelvorm en de verwachte adoptieduur.

13



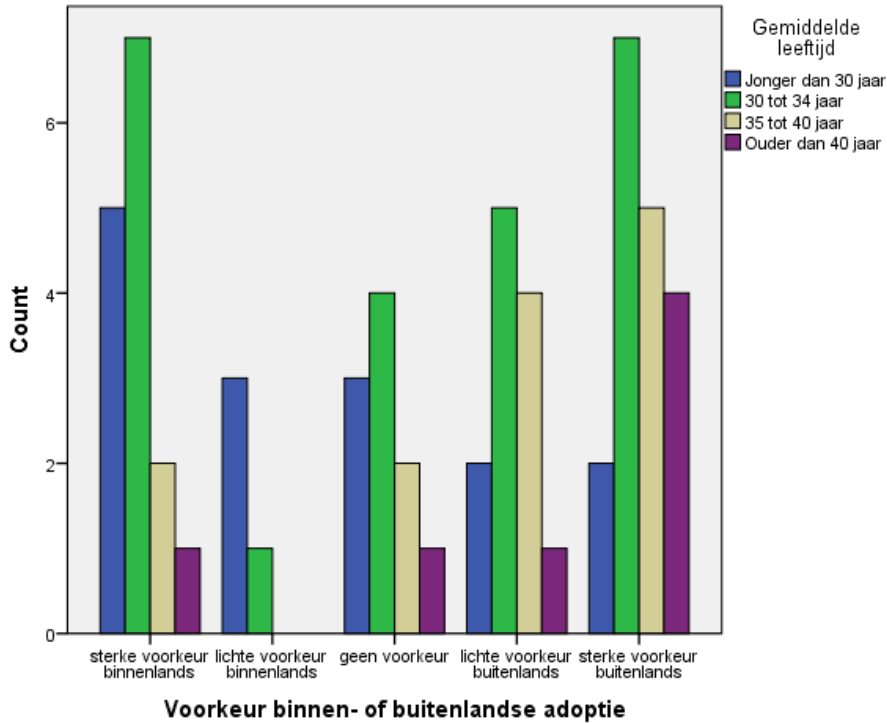
Het verband tussen de gemiddelde leeftijd per respondent en de verwachte adoptieduur.

14



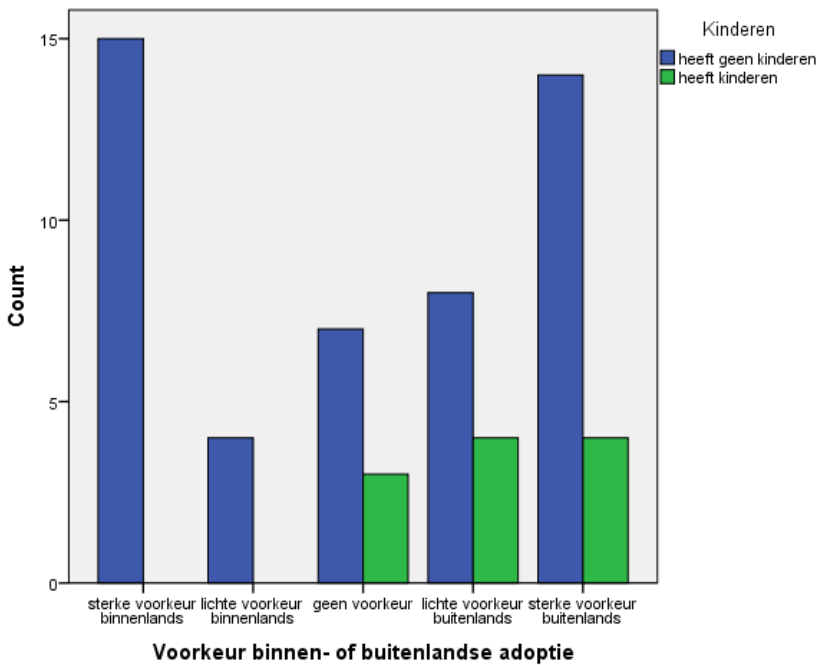
Het verband tussen de koppelvorm en de voorkeur voor binnen- of buitenlandse adoptie.

15



Het verband tussen de gemiddelde leeftijd per respondent en de voorkeur voor een binnen- of buitenlandse adoptie

16



Het verband tussen het al dan niet hebben van kinderen en de voorkeur voor een binnen- of buitenlandse adoptie.

9. BIBLIOGRAFIE

- Adoptie Vlaanderen (z.j.). Gewone en volle adoptie. Geraadpleegd via http://www.adoptievlaanderen.be/adoptievlaanderen-vzw_gewone-en-volle-adoptie.asp
- Adoptieouders betrokken bij uitwerking vernieuwde adoptieprocedures. (2015, 30 juli). Geraadpleegd via http://www.standaard.be/cnt/dmf20150730_01797484
- Autorité Autorité Centrale Communautaire (z.j.). Geraadpleegd via <http://www.adoptions.be/>
- Bausch, R. S. (2006). Predicting willingness to adopt a child: a consideration of demographic and attitudinal factors. *Sociological Perspectives*, 49, 47-65.
- Belgiëlex (7 augustus 2015). 3 JULI 2015. - Decreet houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen (aangehaald als: decreet Binnenlandse Adoptie van 3 juli 2015.). Geraadpleegd via http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=we&cn=2015070316
- Belgisch Staatsblad (2016). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de voorbereiding bij adoptie. Geraadpleegd via <http://www.kindengezin.be/img/BS-160324-Adoptie-Vorbereiding.pdf>
- Breel, V. (2015, 04 juni). Adopteren wordt goedkoper [Persbericht]. Geraadpleegd van http://www.standaard.be/cnt/dmf20150603_01713471
- Burge, P. & Jamieson, M. (2009). Gaining Balance: Toward a Grounded Theory of the Decision-Making Processes of Applicants for Adoption of Children with and without disabilities. *The Qualitative Report*, 14(4), 566 – 603.
- Çavaria. Adoptie sinds 2006. Geraadpleegd via <https://cavaria.be/adoptie-sinds-2006>
- De Block, E. (2015). Informatie en het keuzeprocess van kandidaat-adoptanten bij interlandelijke adoptie. [scriptie] Geraadpleegd via <http://lib.ugent.be/nl/catalog/rug01:002216771?faculty=PPRE&i=427&lang=und&sticky=type-faculty-lang&type=master>
- De Cauwer, H. (2012). Begeleidingsnoden bij adopties van kinderen met een special need. *Signaal*, 4, 34-43.
- Definitie adoptie. (z.j.). Geraadpleegd van http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/personen_en_gezinnen/adoptie/definitie

- Downing, M., Richardson, H., Kinkler, L. & Goldberg, A. (2009). Making the decision: factors influencing gay men's choice of an adoption path, *Adoption Quarterly*, 12(3), 247 – 271.
- Egbert, S. C. & Lamont, E. C. (2004). Factors Contributing to Parents' Preparation For Special-Needs Adoption. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 21 (6); p 593 – 609. doi:10.1007/s10560-004-6406-4.
- Erich S, Leung P, Kindle P. (2015). A comparative analysis of adoptive family functioning with gay, lesbian, and heterosexual parents and their children. *Journal of GLBT Family Studies*, 1, 43–60
- Erkende Vlaamse adoptiediensten. (2013). Geraadpleegd van http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/kinderen_enjongeren/adoptie/contact/
- Federale Overheidsdienst Justitie (z.j.). Adoptiewet 10 jaar: terugblik. Geraadpleegd via http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/kinderen_enjongeren/adoptie/adoptiewet_10_jaar_terugblik
- Gabriëls, B. (2008). Kandidaat-adoptanten voorbereiden op interlandelijke adoptie: een onderzoek naar een aantal effecten van het voorbereidingsprogramma van VCOK-Adoptie. [scriptie]. Geraadpleegd van http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/291/768/RUG01-001291768_2010_0001_AC.pdf
- Gibbons, J. L. & Brown, C. M. (2014). Modeling adoption attitudes: recalled maternal warmth, affection for children, and parenting motivation. *Adoption Quarterly*, 15, 140-156.
- Gibbons, J. L., Rufener, C. A. & Wilson, S. L. (2006). Sex differences in adoption attitudes: the mediating effect of gender role attitudes. *Adoption Quarterly*, 9, 105-119.
- Gibson, K. (2009). Differential parental investment in families with both adopted and genetic children. *Evolution and human behavior*, 30, 184-189.
- Haags adoptieverdrag. (z.j.) Geraadpleegd van http://www.adoptie.nl/p/1088/haags_adoptieverdrag/
- Hamilton, L., Cheng, S. & Powell, B. (2007). Adoptive parents, adaptive parents: evaluating the importance of biological ties for parental involvement. *American Sociological Review*, 72, 95-116.
- Informatiesessie. (z.j.). Geraadpleegd van <http://www.steunpuntadoptie.be/nl/info-voorbereiding/informatiesessie>
- Jennings, P. K. (2006). The trouble with the multiethnic placement act: an empirical look at transracial adoption. *Sociological Perspectives*, 49(4), 559-581.

- Juffer, F. & Van IJzendoorn, M. H. (2005). Behavior problems and mental health referrals of international adoptees: a meta-analysis. *Journal of the American Medical Association*, 293(20), 2501-2515.
- Kind en Gezin (2013). Informatiebrochure binnenlandse adoptie [brochure]. Geraadpleegd via <http://www.kindengezin.be/brochures-en-filmpjes/brochures/>
- Kind en Gezin (2016). 10 jaar holebiadopties. Geraadpleegd via <http://www.kindengezin.be/nieuws-en-actualiteit/2016/20160420-10-jaar-holebi-adoptie.jsp>
- Kind en Gezin (2016). 71 adopties in 2015, één voor één de moeite meer dan waard! Geraadpleegd via <http://www.kindengezin.be/img/de-moeite-meer-dan-waard.pdf>
- Kind en Gezin (z.j.). Het verdrag van Den Haag. Geraadpleegd via <http://www.kindengezin.be/adoptie/ik-wil-adoptereren/het-verdrag-van-den-haag/>
- Kind en Gezin (z.j.). Wat is adoptie? Gewone of volle adoptie. Geraadpleegd via <http://www.kindengezin.be/adoptie/over-vca/wat-is-adoptie/#Gewone-of-volle-adoptie->
- Kind en Gezin. (z.j.). *Wegwijs in adoptie. Procedures in Vlaanderen*. Geraadpleegd van <http://www.riemst.be/sites/default/files/global/pages/Adoptie-brochure.pdf>
- Mallon, G.P. (2004). Gay men choosing parenthood. New York: Colombia University press
- Malm, K. & Welti, K. (2010). Exploring motivations to adopt, *Adoption Quarterly*, 13(3), 185 – 208.
- McGlone, K., Santos, L., Kazama, L., Fong, R. & Mueller, C. (2002). Psychological stress in adoptive parents of special needs children. *Child Welfare*, 81(2), 151-171.
- Miller, L.C., Pérouse de Montclos, M.O., Sorge, F. (2016). Special needs adoption in France and USA 2016: how can we best prepare and support families?, *Neuropsychiatrie de l'enfance et de l'adolescence*, 64(5), 1 – 9.
- Moyer, A.M. & Goldberg, A. (2015). We were not planning on this, but ...: adoptive parents' reactions and adaptations to unmet expectations. *Child Family Soc Work*, 2, 1 – 10.
- Nijs, K. (2002). Adoptie in België van 1803 tot 1951 [scriptie]. Geraadpleegd via http://www.ethesis.net/adoptie/adoptie_inhoud.htm
- Parys, L., Schryvers, K., Talpe, E., Persyn, P., Jans, V. en Van der Vloet, T. (2015). Voorstel van decreet houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen. Geraadpleegd via <https://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2014-2015/g390-1.pdf>

- Procedure. (z.j.) Geraadpleegd via <http://www.kindengezin.be/adoptie/buitenlandse-adoptie/via-een-adoptiedienst/procedure/>
- Pyl, A. (2010). De evolutie van adoptie in België. [scriptie]. Geraadpleegd van http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/458/374/RUG01-001458374_2011_0001_AC.pdf
- Raleigh, E. & Rothman, B. (2014). Disability is the new black: the rise of the 'cleft lip and palate program' in transracial international adoption. *Race in Transnational and Transracial Adoption*. Edited by Vilna Treitler. New York: Palgrave Macmillan.
- Ray of Hope (2015). Procedure. Geraadpleegd via <http://www.rayofhope.be/procedure>
- Ringeisen, H., Casanueva, C., Urato, M. & Cross, T. (2008). Special health care needs among children in the child welfare system. *Pediatrics*, 122, 232 – 241.
- Steunpunt Adoptie (2016). Doelstellingen infosessie [interne documenten].
- Steunpunt Adoptie (z.j.). Special needs. Geraadpleegd via <http://www.steunpuntadoptie.be/nl/info-voorbereiding/informatie-over-adoptie/special-needs>
- Tan, T.X., Marfo, K. & Dedrick, R.F. (2007). Special needs adoption from China: exploring child-level indicators, adoptive family characteristics, and correlates of behavioral adjustment. *Children and Youth Services Review*, 29, 1269 – 1285.
- Tang, E., Vliegen, N. & Luyten, P. (2012). De betekenis van onvruchtbaarheid in het kader van adoptie. *Tijdschrift Klinische Psychologie*, 42(3), 173 – 183.
- Transgenderinfo (z.j.). Kinderwens. Geraadpleegd via <http://transgenderinfo.be/m/leven/familie-relaties/kinderwens/>
- Tyebjee, T. (2003). Attitude, interest and motivation for adoption and foster care, *Child Welfare League of America*, 82(6), 685 – 706.
- Van Damme, S. (2011). Hoe beleven ouders hun adoptiekinderen? [scriptie]. Geraadpleegd van http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/789/188/RUG01-001789188_2012_0001_AC.pdf
- Vandekerckhove, S. (2015, 18 december). Binnenlandse adoptie is weer mogelijk. Geraadpleegd van <http://www.demorgen.be/binnenland/binnenlandse-adoptie-is-weer-mogelijk-bbe6254f/>
- Vlaams Parlement (30/06/2015). Voorstel van decreet houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen. Geraadpleegd via <https://www.vlaamsparlement.be/plenaire-vergaderingen/993792/verslag/995473>

- Vlaamse Overheid (z.j.). Vlaams Centrum voor Adoptie. Geraadpleegd via <http://www.vlaanderen.be/nl/contact/adressengids/diensten-van-de-vlaamse-overheid/administratieve-diensten-van-de-vlaamse-overheid/beleidsdomein-welzijn-volksgezondheid-en-gezin/kind-en-gezin/vlaams-centrum-voor-adoptie>
- Voorbereidingstraject vanaf 2016. (z.j.) Geraadpleegd via <http://www.steunpuntadoptie.be/nl/info-voorbereiding/voorbereidingstraject-vanaf-2016>
- Wegar, K. (2000). Adoption, family ideology, and social stigma: Bias in community attitudes, adoption research, and practice. *Family relations*, 49(4), 363-370.
- Welsh, J, Viana, A., Petrill, S. & Mathias, M. (2008). Ready to adopt: characteristics and expectations of preadoptive families pursuing international adoptions, *Adoption Quarterly*, 11(3), 176 – 203.
- West, D. (2016). Het keuzeprocess bij kandidaat-adoptanten. Continuïteit en verandering gedurende één jaar. [scriptie].
- Young, A. (2012). Choosing intercountry adoption: an Australian study of the motivations and attitudes of intending and recent adoptive parents. *Australian Journal of Social Issues*, 47(2); 221 – 241.

10. BIJLAGEN

1. Vragenlijst afgenomen voor de start van de infosessie
2. Vragenlijst afgenomen na het tweede deel van de infosessie
3. Profiel van de uitval
4. Interviewleidraad
5. Uitgetypte interviews

10.1 VRAGENLIJST DIE AFGENOMEN WERD VOOR DE START VAN DE INFOSESSIE

1. Gezin

In de vragen hieronder wordt de gezinssamenstelling bevraagd.

a. Geslacht en geboortejaar

	Geslacht (schrapp wat niet past)	Geboortejaar
Uzelf	M – V	
Partner	M – V	
Kind 1	M – V	
Kind 2	M – V	
Kind 3	M – V	
Andere	M – V	

b. Wat is de hoogste opleiding die u en uw eventuele partner genoten hebben? Zet een kruisje onder het bijhorende opleidingsniveau.

	Lagere school	Lager middelbaar	Hoger middelbaar	Hogeschool/ universiteit
Uzelf				
Uw partner				

c. Wat is uw moedertaal?

- Nederlands
- Andere, nl.:

.....

2. Kinderloosheid (schrapp wat niet past)

a. Bent u op dit moment ongewenst kinderloos?

ja – nee

b. Bent u of is uw partner op dit moment bezig met een vruchtbaarheidsbehandeling?

ja – nee

c. Heeft u of uw eventuele partner in het verleden een kind verloren?

ja – nee

3. Motivatie

Geef aan de hand van een cijfer tussen 0 en 10 aan hoe overtuigd u nu bent om te

adopteren. 0 betekent dat u helemaal niet wenst te adopteren, 10 geeft aan dat u uiterst overtuigd bent te adopteren (omcirkel het getal).

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10

Indien gewenst kan u uw antwoord hieronder verduidelijken:

.....
.....
.....

4. Binnen- of buitenlandse adoptie

Kan u ons verduidelijken of u een voorkeur heeft voor binnenlandse, dan wel buitenlandse adoptie? Omcirkel het best passende getal.

- 1 – een sterke voorkeur voor binnenlandse adoptie
- 2 – een lichte voorkeur voor binnenlandse adoptie
- 3 – geen voorkeur
- 4 – een lichte voorkeur voor buitenlandse adoptie
- 5 – een sterke voorkeur voor buitenlandse adoptie

Indien gewenst, kan u hieronder verduidelijking geven.

.....
.....
.....

5. Informatie

Hebt u uzelf op voorhand geïnformeerd over adoptie?

ja – nee

Kruis op de volgende pagina aan hoe sterk de volgende informatiebronnen uw beeld op adoptie beïnvloed(d)en. De bronnen die u niet geraadpleegd heeft, mag u overslaan.

- 0 – totaal geen invloed
- 1 – zeer lichte invloed
- 2 – lichte invloed
- 3 – gemiddelde invloed
- 4 – sterke invloed
- 5 – heel sterke invloed

+/-		0	1	2	3	4	5
	Website Steunpunt Adoptie						
	Website Vereniging van Adoptiekind en Gezin						
	Adoptiediensten (FIAC-Horizon, Ray of Hope, Het Kleine Mirakel)						
	Vlaams Centrum Adoptie						
	Pers						
	Boeken over adoptie						
	Andere kandidaat-adoptieouders						
	Geadopteerden						
	Ouders die reeds een kind adopteerden						
	Gesprekken met vrienden en familie						
	Andere:						
	Andere:						
	Andere:						

Werd u hierdoor positief of negatief beïnvloed? Zet een + of – in de eerste, linkse kolom.

Indien gewenst kan u uw antwoord hieronder verduidelijken:

.....

.....

.....

6. Specifieke ondersteuningsbehoeften (*special needs*)

Bent u bereid om een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften¹ te adopteren?
Omcirkel het passende cijfer, waarbij 0 helemaal niet bereid is en 5 volledig bereid.

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

Indien gewenst kan u uw antwoord hieronder verduidelijken waarom wel/niet:

.....

.....

¹ Kinderen hebben specifieke ondersteuningsbehoeften wanneer ze een medisch probleem hebben, ouder zijn dan 6 jaar, geadopteerd moeten worden met broer(s)/zus(sen), een extra belastende achtergrond hebben of een ontwikkelingsstoornis hebben.

.....

7. Leeftijd van het adoptiekind bij aankomst

a. Indien u kon kiezen, wat zou de leeftijd van uw adoptiekind bij aankomst zijn?

..... jaar

b. Wat denkt u, realistisch gezien, dat die leeftijd bij aankomst zal zijn?

..... jaar

8. Duur van de adoptieprocedure

Hoelang denkt u dat uw adoptieprocedure zal duren? jaar

9. Verwachtingen informatiesessies

Wat zijn uw verwachtingen van beide delen van de informatiesessie?

U kan gerust meerdere antwoorden aanvinken.

- Een eerste kennismaking maken met adoptie
- Een duidelijker beeld krijgen over de adoptieprocedure
- Een keuze kunnen maken tussen binnenlandse en buitenlandse adoptie
- Meer zicht krijgen op wie kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften precies zijn
- Meer te weten komen over de wachttijd
- Een realistisch beeld krijgen over de volledige adoptieprocedure
- Andere, nl.:

.....
.....

10. Wat is uw (eventueel fictieve) naam?

.....

10.2 VRAGENLIJST DIE AFGENOMEN WERD NA DE INFOSESSIE

1. Geraadpleegde bronnen

Heeft u contact gehad met een/meerdere van onderstaande diensten? Zo ja: kruis aan.

- Binnenlandse adoptiediensten
- FIAC-Horizon
- Het Kleine Mirakel
- Ray of Hope
- Vlaams Centrum voor Adoptie
- Andere:

.....

2. Adoptieprocedure

Geef aan hoe gemotiveerd u bent om verder te gaan met de adoptieprocedure.

0 geeft aan dat u helemaal niet meer wil verder gaan, 10 toont aan dat u uiterst beslist bent verder te gaan met de procedure.

0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10

Indien uw idee over adoptie veranderd is sinds de laatste informatiesessie, kan u hieronder dan verduidelijken hoe dat komt?

.....

.....

3. Binnen- of buitenlandse adoptie

Wat is uw idee na het tweede deel van de informatiesessie over binnen- en buitenlandse adoptie? Kan u ons vertellen of u een voorkeur heeft voor een van de twee? Omcirkel het best passende getal.

- 1 – een sterke voorkeur voor binnenlandse adoptie
- 2 – een lichte voorkeur voor binnenlandse adoptie
- 3 – geen voorkeur
- 4 – een lichte voorkeur voor buitenlandse adoptie
- 5 – een sterke voorkeur voor buitenlandse adoptie

Indien gewenst, kan u hieronder verduidelijking geven.

.....

4. Specifieke ondersteuningsbehoeften (*special needs*)

Bent u nu, na de twee luiken van de informatiesessie, bereid om een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren? Omcirkel het best passende cijfer, waarbij 0 helemaal niet bereid is en 5 volledig bereid.

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

De vragen hieronder gaan er dieper op in. (Net zoals hierboven geeft 0 telkens aan dat u helemaal niet bereid bent en 5 dat u helemaal bereid bent.)

- Hoe bereid bent u een kind te adopteren dat ouder is dan 6 jaar?

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

- Hoe bereid bent u een kind met een extra belastende achtergrond te adopteren?

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

- Hoe bereid bent u een kind met gedragsproblemen te adopteren?

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

- Hoe bereid bent u een kind samen met zijn/haar broer(s) en/of zus(sen) te adopteren?

Dus: hoe bereid bent u meer dan één kind tegelijk te adopteren?

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

- Hoe bereid bent u een kind te adopteren met een fysiek probleem? 0 is helemaal niet bereid. Van 1 tot 5 kan u de ernst van het fysiek probleem aangeven, waarbij 1 een licht fysiek probleem is dat operabel is (zoals het hebben van een hazenlip) en 5 een zwaar fysiek probleem dat niet geopereerd kan worden (zoals het ontbreken van een lidmaat).

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

- Hoe bereid bent u een kind met een ontwikkelingsstoornis te adopteren? 0 geeft aan dat u helemaal niet bereid bent. Met een cijfer van 1 tot 5 kan u de ernst van de ontwikkelingsstoornis aangeven, waarbij 1 een lichte ontwikkelingsstoornis is (zoals een leerstoornis) en 5 een zware ontwikkelingsstoornis is (zoals een ernstige vorm van autisme).

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5

Indien gewenst kan u uw antwoord hieronder verduidelijken:

.....
.....
.....

Hoeveel procent kans is er volgens u dat u een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften toegewezen zal worden? %

5. Leeftijd van het kind bij aankomst

Indien u kon kiezen, wat zou de leeftijd van uw adoptiekind bij aankomst zijn? jaar

Wat denkt u, realistisch gezien, dat die leeftijd bij aankomst zal zijn? jaar

6. Duur van de adoptieprocedure

Hoelang denkt u dat uw adoptieprocedure zal duren? jaar

7. Wat is uw (eventueel fictieve) naam, die u ook invulde op de eerste enquête?

.....

8. Verdere deelname

Bent u geïnteresseerd om verder deel te nemen aan het onderzoek? Via een interview worden u bijkomende vragen gesteld, waardoor meer diepgang gegeven kan worden aan de antwoorden. Indien u daarvoor interesse heeft, kan u hieronder uw telefoonnummer en/of e-mailadres noteren.

.....

10.3 PROFIEL VAN DE UITVAL

Van zeventien kandidaten kon geen tweede vragenlijst gelinkt worden aan hun eerste enquête. Dat houdt in dat er acht kandidaat-adoptieouders het tweede deel van de infosessie niet bijwoonden en negen exemplaren niet te linken waren aan hun eerste antwoordenblad. Dit omwille van het ontbreken van een naam op één van beide, of beide lijsten. Die 17 kandidaten vormen 22,37% van de populatie.

Hierin zitten tien heterokoppels (58,8%), vier homoseksuele koppels (23,5%) en drie alleenstaande vrouwen (17,6%). Een heteroseksueel koppel heeft reeds een kind. 22,58% (7) van de respondenten die niet verder deelnamen, heeft als hoogst genoten opleiding het hoger middelbaar onderwijs. Bijgevolg gaf 77,42% (24) aan dat hun hoogste opleiding het hoger onderwijs is.

De gemiddelde leeftijd van de gestopte kandidaten is 35 jaar (SD 6,88). De jongste kandidaat die niet opnieuw deelnam aan de tweede sessie is 28, de oudste 61 jaar.

94,1% van de respondenten gaf aan dat het Nederlands hun moedertaal is, slechts één respondent gaf een andere taal op.

64,7% (11) van de kandidaten zegt ongewenst kinderloos te zijn, twee kandidaten waren op dat moment bezig met een vruchtbaarheidsbehandeling. Drie kandidaat-adoptanten (17,6%) gaven aan niet ongewenst kinderloos te zijn, geen kind verloren te hebben en niet bezig te zijn met een vruchtbaarheidsbehandeling. Een respondent gaf geen antwoord op deze vraag.

10.4 INTERVIEWLEIDRAAD

1. Welke factoren speelden een rol bij de mogelijke veranderingen van uw motivatie doorheen het adoptieproces?

Mogelijke bijvragen:

- Hoe was uw motivatie in het begin?
- Hoe was uw motivatie tussen beide delen van de infosessie?
- Hoe was uw motivatie achteraf?
- Speelde de tijd tussen de twee sessies een rol? Was het te veel/te weinig?
- Is/was de motivatie bij beide partners hetzelfde?

2. Welke factoren hadden een invloed op uw beeld van adoptie?

Mogelijke factoren: infosessie, pers ...

3. Voor welke adoptie zou u aanvankelijk, voor de infosessie, gekozen hebben?

Mogelijke bijvragen:

- Is uw voorkeur gewijzigd na de infosessies?
- Zijn er andere factoren die hierop een invloed hadden?

Bijvraag: **Wat had een invloed op uw beeld van het adoptiekind?**

Bijvraag: **Welke rol speelden de infosessies op het idee over het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften?**

Mogelijke bijvragen:

- Had u reeds nagedacht over de adoptie van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften?
- Is uw oorspronkelijk idee hierover veranderd?

4. Kan u me beschrijven hoe u de infosessies ervaren hebt?

Mogelijke bijvragen:

- Beantwoordden de infosessies aan uw verwachtingen? Waarom wel/niet?
- Wat vond u goed/minder goed?
- Wat vond u van de informatie die gegeven werd?

10.5 UITGETYPTTE INTERVIEWS

10.4.1 JAN & LIEVEN

Hallo!

Hallo, goedenavond!

We gaan even in de living plaatsnemen, zodat we een comfortabele babbel kunnen hebben.

Prima!

Zo!

Oké! Goed, ik zal beginnen met het melden dat ik u op luidspreker gezet heb; dit gesprek wordt opgenomen zodat ik het achteraf gemakkelijker kan uittypen. Is dat goed voor jullie?

Geen enkel probleem!

Het interview bestaat uit vier hoofdvragen, telkens met bijvragen. De vorige keer duurde dit interview slechts een tiental minuten, maar natuurlijk hangt het er sterk van af hoeveel invulling u zelf brengt.

Ik wil u nu graag al bedanken voor uw medewerking en als u vragen heeft, mag u die zeker stellen.

Oké. Ik denk niet dat wij nu al vragen hebben.

Ik zal starten met de eerste vraag. Welke factoren speelden een rol bij de mogelijke veranderingen van uw motivatie gedurende het adoptieproces?

Hoh... Geen eenvoudige vraag.

Kan u de vraag nog eens herhalen alstublieft?

Natuurlijk. Dus welke factoren speelden een rol bij de mogelijke veranderingen van uw motivatie gedurende het adoptieproces? Ik wil dus nagaan of uw motivatie veranderd is gedurende het proces dat u nu al doorlopen heeft en welke factoren daar een invloed op hadden.

Ik denk niet dat onze motivatie echt al veranderd is, maar wel dat we nog een betere kijk gekregen hebben op de procedure en ook op de ervaringen van andere mensen daarop, denk ik.

Er zijn twee dingen die bij mij een impact achtergelaten hebben. Dat was inderdaad enerzijds de ervaring van anderen; hoe zij alles zien en beleven. Dat doet toch wel iets, dat zet je soms aan tot nadenken. Anderzijds is er de manier waarop we informatie kregen. Ik wist dat we veel informatie zouden krijgen, en het was ook veel op korte tijd, maar we hebben daar af en toe van die denkoefeningen gemaakt en ik moet eerlijk zeggen dat een aantal van die denkoefeningen toch zijn blijven nazinderen in een positieve zin. En op die manier hebben ze toch een invloed gehad.

Kan u een voorbeeld geven van die oefeningen die u gemaakt heeft die dus een invloed hadden op uw motivatie?

De oefening die het meeste invloed had werd gegeven aan het begin van de tweede dag. We zijn ervoor naar buiten gegaan; het was een soort spel met een brug. Geen idee of je dat kent? Het was eigenlijk, euhm... Het duurde niet lang; het duurde een paar minuten en was heel luchtig, maar het had wel een diepe impact. We stonden allemaal in de tuin buiten en moesten ons inbeelden dat we op weg waren naar een lange expeditie, een lange trektocht. We hadden een reisleider bij ons; dit was onze spelbegeleidster, zeg maar. Op een gegeven moment zegt ze: 'Kijk, we moeten hier een gigantisch ravijn over. Er is een hangbrug, en we moeten in een rijtje een voor een de brug over.' Ze zei dan tegen de groep: 'Oké, jullie mogen een voor een die brug over.' Natuurlijk kijkt iedereen naar elkaar, zo van: wie gaat als eerste de brug over? Na x aantal seconden gaat toch iemand die brug over en ja, op zich gebeurt er niet echt iets speciaals. Maar op een gegeven moment zegt ze 'stop, de brug begint te kraken! Ze valt uiteen, maar gelukkig kunnen we de mensen die op de brug staan nog redden.' De groep was dus eigenlijk in tweeën gesplitst: de groep die de overkant bereikt heeft, de andere groep niet. Ze gaat verder met haar verhaal: 'De brug is stuk, dus we moeten verder naar een andere brug. Gelukkig lopen beide wegen parallel en kunnen we mooi de weg volgen om dan de volgende brug naar de overkant te nemen.' Maar daar herhaalt zich uiteindelijk het proces; opnieuw zegt de spelbegeleider dat de ene groep de brug zo snel mogelijk moet oversteken, maar opnieuw breekt die brug halverwege en wordt de groep nog verder opgesplitst, al was de groep aan de overkant nu toch al iets groter. Dan moesten we nog iets verder doorwandelen naar de laatste brug. Daar stelde ze dan de vraag of we met de groep zouden oversteken, ja of nee. Er heerste heel wat twijfel, aangezien iedereen wist dat de brug zal instorten en zich afvroeg of de volledige groep tot aan de overkant zou geraken of niet. Bon, het was een zeer luchtig, ludiek dingetje. Maar wat was nu de bedoeling, dat was

natuurlijk de breuk in het vertrouwen dat die kinderen vaak hebben, dat die al een paar keer een brug hebben weten breken; de brug van vertrouwen. Eerst met de biologische ouders, dan ergens misschien in een opvanghuis... Natuurlijk zei ze dan: 'Ja kijk, jullie zullen dan die nieuwe ouders zijn – de derde, vierde, vijfde brug misschien al. Natuurlijk zal dat kind wel even twijfelen: maak ik hier die oversteek of zal die brug gewoon opnieuw instorten?' Ik heb er achteraf nog over nagedacht, aangezien het zo eenvoudig lijkt, maar het is inderdaad zo he. Als je dat kind voor het eerst ziet, zal het je niet direct rond de hals vliegen en papa zeggen. Dus het is niet negatief, maar het is wel realistisch, zoals het beeld dat ik voor ogen had.

Op welke manier had dat voorbeeld dan een invloed op uw motivatie?

Hoh, da's een goede vraag... Ik weet niet zo zeker dat het echt een invloed had op mijn motivatie zelf, hoh... Ik denk mocht het een invloed hebben, dat het vooral inspeelt op het feit dat de realiteit niet echt rozengeur en maneschijn is. Je krijgt toch wel iets meer schrik, maar niet zozeer dat je zegt dat je er niet meer voor wil gaan. We weten waar we aan beginnen. Het is belangrijk daar met een realistische kijk naar te kijken.

Oké. Daarnet had u het ook over die anderen waarmee u ervaringen uitgewisseld hebt, waardoor zij wel een invloed hadden op uw motivatie. Wie bedoelt u dan precies?

Dat waren andere mensen die eigenlijk zowel positieve als negatieve verhalen hadden gehoord over adoptie. We hadden zelf ook al in onze vriendengroep een aantal verhalen gehoord. Maar natuurlijk, als iemand dat vertelt in zeer dichte kring, heeft dat een grote invloed. Zeker als het allemaal positief verloopt en als je ziet hoe die band dan uitgroeit... Dat heeft natuurlijk een positieve invloed op onze motivatie.

Had u dan ook negatieve verhalen gehoord?

Het zijn natuurlijk uitzonderlijke gevallen. Ik herinner me bijvoorbeeld een koppel dat een kind met special needs had gekozen. Bij aankomst bleek die specifieke ondersteuningsbehoefte nog net iets groter te zijn dan vooraf gezegd. Het was niet zo drastisch zoals in de voorbeelden gegeven, maar toch bevestigde het wel dat het kan, he. Nu, dat woog niet op tegen alle andere, gigantisch positieve verhalen die we gehoord hebben. Het gaf ons gewoon opnieuw een realistisch beeld; het kan voorvallen, maar 't is niet zo dat het om de vijf stappen is.

Ik heb ook nog een positieve invloed... Ik wil maar zeggen.... Euhm, we dachten in het begin dat een kind de leeftijd had van vier à vijf bij de adoptie. Uiteindelijk bleek dat het kind gemakkelijk

nog maar één jaar oud kan zijn bij de adoptie. Dus... Dit had echt wel een positieve invloed op onze motivatie om verder te gaan.

Hoe was uw motivatie dan aan het begin van de infosessie? Dus voor het eerste deel.

Ik denk dat we beiden aan het begin van de infosessie wel gematigd gemotiveerd waren, maar toch wel wat onwetende over wat de voorwaarden en zo zijn. Ik denk dat we na de sessies toch wel meer gemotiveerd waren om verder te gaan, maar we stellen ons wel de vraag of we in dit proces kunnen slagen, of we dit kunnen.

Ik denk dat eigenlijk vrij gelijk is gebleven. Mede omdat we zoiets hadden van; hetgeen waar we nu aan beginnen, zal een proces of een wachttijd zijn van ongeveer 10 jaar. Dus dat we zeker voor tien jaar vertrokken zijn. En omdat het eigenlijk op dat moment een nog ver-van-mijn-bedshow is, hadden we iets van ja, we zien wel wat het wordt. En we kregen er dan een duidelijker beeld van gekregen, maar de motivatie is nog steeds op een vrij gelijk niveau gebleven. Alhoewel ik wel moet zeggen... Wacht he, die eerste infosessie, wanneer was die weer? (praat onbegrijpbaar met partner) Ik denk eerlijk gezegd dat mijn motivatie na het eerste deel wat gezakt is, en na het tweede deel opnieuw hersteld is.

Ja, ik volg je daarin. We dachten oké ja... Op zich is het een heel lange procedure en dat weten we, het is gewoon heel lang wachten. En dan zie je in de eerste infosessie welke ongelofelijk vele stapjes je moet nemen. Er zal zelfs iemand verklaren of onderzoeken of je überhaupt wel geschikt bent als ouder. Dat de wachttijden effectief erg lang zijn... Dan had ik iets van 'oei oei oei', dat is echt euhm... ja... Niet langer dan we hadden verwacht, maar wel zoveel complexer. Maar dan in het tweede deel, na het horen van al die positieve verhalen, ja... Is dat wel opnieuw hersteld.

En is dat bij beiden zo? Of is uw gevoel daarin anders?

Nee, dat is wel grotendeels op dezelfde wijze dat ik het bekijk. Het is gelijkaardig.

Wat vond u van de tijd tussen beide delen?

Ik denk niet dat het echt een rol speelde. Ik vond het wel goed dat er wat tijd tussen zat.

Het gaf ons genoeg tijd om er goed over na te denken, om alles op een rijtje te zetten.

Ik vond zelfs eerst dat het een lange tussenpauze was; ik verstond niet goed waarom er zoveel tijd tussen zat en ze er bijvoorbeeld niet direct een lange dag van maakten. Maar achteraf gezien, is dat wel een slimme zet geweest denk ik.

Dan zitten we nu aan de tweede vraag. Welke factoren hebben of hadden een invloed op uw adoptiebeeld? Hiermee bedoel ik dan hoe de procedure verloopt/ingevuld wordt en hoe u het proces ervaart.

Hm. Dus de vraag is welke factoren een invloed hebben op ons adoptiebeeld?

Dan denk ik eigenlijk vooral het theoretische gedeelte uit het eerste deel van de infosessie... Toen ze al die stapjes begonnen uit te leggen, met die verschillende procedures... dat was wel boeiend, ik wist het allemaal niet. Ik dacht dat het veel... Ik wist dat het een lange wachttijd was, dat was het enige waarvan ik me echt bewust was. Maar dat er zoveel tussenstapjes waren, dat wist ik eerlijk gezegd niet.

Ook de leeftijd van het kind, maar dat kwamen we ook te weten tijdens het informatieve gedeelte. Euhm... En eigenlijk hier ook dat spel eigenlijk he. Nu dat ik hierover nadenk... Het feit dat de... Dat inderdaad, wanneer het kind hier toekomt, dat het niet direct staat te springen om je te ontmoeten, maar dat het toch wat terughoudend zal zijn, da's toch ook iets wat we te weten gekomen zijn dankzij die activiteit in de infosessie.

Dus het was ook voornamelijk de informatiesessie die daarop een invloed uitoefende?

Ja, dat klopt, er waren niet echt andere elementen die ons daarin beïnvloedden.

Oké, ik kom er later dan nog op terug! De derde vraag is dan voor welke adoptie u aanvankelijk zou gekozen hebben, dus voor de infosessie.

Sowieso voor binnenlandse adoptie.

En is uw voorkeur dan gewijzigd tijdens of na de infosessie?

Nee, onze voorkeur werd inderdaad bevestigd.

Zijn er nog andere factoren die daarop een invloed hadden?

Ik denk het niet.

Oké, prima. Wat had dan een invloed op uw beeld van het adoptiekind zelf?

Goede vraag. Wij hebben daar de eerste dag een spel gespeeld buiten met stellingen. Dat was de eerste keer dat we een voorbeeld kregen – achteraf bleek dat we nog heel wat andere

voorbeelden zouden krijgen – van de achtergrond van zo'n kind. Daar heb ik toch moeten vaststellen dat het kind vaak uit moeilijkere situaties komt dan wat ik verwacht had.

Ja. Ik had ook vaker verwacht dat ouders eigenlijk – vraag me niet waarom – maar dat ze hun kind vrijwillig afstonden. We hadden er eigenlijk nooit over nagedacht; over waarom een kind voor adoptie afgestaan wordt. Eigenlijk is het vrij logisch dat ze een goede reden hebben. Geen enkele ouder zal dat zomaar afgeven. Toch had ik daar in het begin vooral het idee bij dat het kinderen zijn die ... jah... op de adoptielijst staan. Terwijl nu... We toch moeten vaststellen dat het effectief kinderen zijn met een verleden he.

Qua uiterlijk en qua geslacht hadden we sowieso al een bepaald beeld – dit is niet gewijzigd. Qua leeftijd hadden we dan toch via de infosessie door dat het jonger zou zijn dan we dachten.

Wat is uw idee dan qua uiterlijk en geslacht van het adoptiekind?

Qua uiterlijk hadden we ons sowieso voorgenomen... 't is niet omdat we gaan voor een binnenlands kindje, dat het sowieso een blank kindje is. Ik weet dat vrienden en familie ons daarnaar vroegen: 'Gaan jullie voor een binnen- of buitenlands kindje?', en toen we zeiden dat we voor binnenlandse adoptie gaan, ze er onmiddellijk van uitgingen dat het een blank kind is.

We moesten eigenlijk al van in het begin zeggen dat het niet automatisch een blank kind is. En qua geslacht is dat nogal fifty fifty, tenzij ik dat fout begrepen heb.

We hadden dus op voorhand al een idee van welk soort adoptiekind we graag willen adopteren.

Oké. De volgende vraag is dan welke rol de infosessie speelde op het idee van het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften.

Hoh... Ik denk dat we er eerst een verkeerd beeld over hadden. We dachten voornamelijk aan kinderen met een bepaalde handicap of zo. Maar dat hoeft dus niet per se een handicap te zijn. Het kan ook gaan om kinderen die samen met hun broertje(s) en/of zusje(s) plaats zoeken binnen een gezin. Of euhm... Als we andere kenmerken, of een *special need* label op zich krijgen, het niet zozeer om een handicap hoeft te gaan.

Ik moet zeggen, na die eerste infosessie had ik iets van: ah ja! Misschien dat wij daar wel nog voor zouden kunnen gaan, ik sluit het niet volledig uit, net omwille van wat mijn partner net zei. Maar dan in de tweede infosessie, lieten ze toch even verstaan dat... Ja, twee kinderen, da's alles maal twee he. Dubbel zoveel werk... Dus allee bon, ik dacht eerst van: top! Maar dan zijn het er

bijvoorbeeld direct twee he... Dus uiteindelijk, in die tweede infosessie ook, zijn we te weten gekomen waarom daar ook broertjes en zusjes onder die special needs vallen.

Dus uw beeld werd daardoor enorm verbreed, veronderstel ik?

Ja, inderdaad.

Is dat dan puur op basis van de infosessie alleen? Of heeft u het ook op andere manieren leren kennen?

Klopt, enkel de infosessie.

Had u er op voorhand al over nagedacht, over het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften?

Nee, eigenlijk niet.

Prima, kan u me beschrijven hoe u de infosessie ervaren hebt? Dus dat zijn beide delen.

Euhm... Sowieso goed. Ik denk dat we daar allebei een heel positief beeld over hadden. Ik moet wel zeggen dat ik me niet echt had voorbereid op het interactieve gedeelte, wat uiteindelijk een heel slimme zet is geweest, maar ik had echt een gigantische ruimte verwacht met superveel volk, de hele namiddag luisteren... Dus da's al enerzijds positief. Anderzijds, wat mij ongetwijfeld is bijgebleven is het feit dat het aantal holebikoppels, of het aantal homokoppels, daar toch vrij gelijk was met het aantal heterokoppels. Dat had ik niet verwacht. Ik dacht dat het er bomvol hetero's zou zitten, en die gaan kij-ken wanneer wij binnenkomen, niet normaal... Maar uiteindelijk was het dus heel fijn te ervaren dat het toch ook *fifty – fifty* verdeeld is.

Beantwoordde de infosessie dan aan uw verwachtingen?

Zeker en vast, boven verwachtingen zelfs, absoluut. Er werd ons vaak gewezen op dingen waar we op voorhand nog totaal niet over hadden nagedacht.

Zijn er ook zaken die u dan minder goed vond?

Euhm... Eerst misschien dingen die ik zeer goed vond, da's bijvoorbeeld dat ene verhaal met die brug. Gewoon omdat het me enorm is bijgebleven. Maar ook zeer zeker het informatieve gedeelte. Gewoon eens door de volledige procedure gaan, dat maakt toch wel een zekere indruk; het schept vooral een heel realistisch beeld denk ik.

Wat vond ik minder goed... (overlegt met partner)

Puur praktisch... Je moet twee keer een halve dag verlof nemen en op de plek zelf geraken, want niet altijd even evident is.

Ik was aan het denken, in het tweede deel hebben we iets moeten doen... En ik dacht echt waar zijn we nu mee bezig...

Die eigenschappen noteren, is het dat?

Nee, dat vond ik goed, je moest elkaar aanvullen. Ah, ik weet het weer. Mannen en vrouwen moesten gescheiden zijn. Toen ze daarmee begonnen, dacht ik al... Da's weer zoiets... En dan moesten we, denk ik... Hmm, ik weet niet exact meer wat het precies was.

Was het niet het beeld dat... Die pro's en contra's over een aantal stellingen?

Ja... Hohja, ik weet het niet precies meer, maar wat ik me wel nog herinner, is dat mannen en vrouwen gescheiden moesten zijn. Dan moesten we een aantal stellingen overlopen: hoe ziet de papa het versus hoe ziet de mama adoptie. Dat vond ik wat vreemd... Ofwel heb ik de oefening niet goed begrepen, dat kan ook.

Dus de oefening kwam wat verkeerd over?

Ja, dat ook, maar ook dat ik er zelf niet veel aan had. Net alsof de mama stereotiep zegt: joepie, een kindje en dan de papa die eerder de familie wil voortzetten... Zulke klassiekers komen dan ongetwijfeld naar boven, maar wat het echt bijdroeg aan de adoptieprocedure, dat heb ik niet zo goed begrepen. Niet dat het zo slecht was he, maar als ik iets moet zeggen dat ik minder vond, dan is dat het.

Dat was de laatste vraag. De laatste bijvraag is wat u vond van de info die gegeven werd gedurende de infosessie, maar ik denk dat u dat al uitgebreid beantwoord hebt; u was zeer tevreden met de informatie die gegeven werd, en er zaten ook heel wat nieuwe zaken tussen. Dat klopt?

Ja, zeker en vast. We vroegen ons eerst af van waarom het twee halve dagen waren – dat is toch wel veel. Maar uiteindelijk, ja... Het is zeker nuttig he.

Dan kom ik nog even terug op die tweede vraag. Ik vroeg me af of de pers een rol speelt op jullie idee over adoptie.

Ik denk zeker dat we beïnvloed werden... Enorm zelfs.

Het feit dat we ons op die adoptielijst gezet hebben, is puur en alleen door een radio-interview. Ik was op mijn werk aan het luisteren en het was toen dat Tom de Cock zijn boek voorstelde, geloof ik. En het was daar dat ik hoorde dat de lijsten terug open stonden. Terwijl we dachten dat die lijsten allang afgesloten waren en het nog eeuwen zou duren vooraleer die weer open zouden gaan. Dus ik had direct het gevoel dat we ons daarop moesten zetten.

Dus de media heeft er inderdaad een grote rol in gespeeld, dat klopt.

Dus eigenlijk werd uw beeld dan op de positieve manier beïnvloed?! Het is niet zo dat de pers een negatieve invloed had?

Nee, dat eigenlijk totaal niet. Ik moet zelfs eerder zeggen dat de pers het ons inziens positief beïnvloed heeft.

Ja, dat zijn kleine details ook he, maar ik herinner me bijvoorbeeld vorig jaar nog dat Coca Cola een campagne had waarbij twee papa's met een kind op een foto stonden. Uiteindelijk kwam daar, bijvoorbeeld ook op Facebook, negatieve commentaar op, maar zelfs Coca Cola heeft er toen heel positief op gereageerd. Allee, nee... Ik moet wel zeggen dat ik het eerder positief ervaar, ja.

Dus homoseksualiteit die openbaar gelinkt wordt aan ouderschap en adoptie, bijvoorbeeld via de media, zorgt er wel voor dat wij het eerder positief ervaren.

We waren bijvoorbeeld ook niet echt op de hoogte dat die ouders bijvoorbeeld in het buitenland vastzaten... Dat kwam ter sprake tijdens de infosessie, maar blijkbaar hebben we dat stukje gemist.

Dat zal wellicht liggen aan het feit dat wij eerder met binnenlandse adoptie aanwezig zijn en dus minder de focus leggen op buitenlandse adoptie.

Super, bedankt voor uw medewerking en veel succes!

Heel graag gedaan. Voor jou ook!

10.4.2 JOLIEN

Dag, u hebt Margot aan de telefoon. Ik bel u op in verband met dat interview. Eerst en vooral wil ik u al meedelen dat het telefoongesprek opgenomen wordt, aangezien dit uitgetypt dient te worden voor mijn masterproef.

Oké

Kan u mij goed horen?

Ja, ik hoor u.

Perfect. Ik wil u eerst en vooral al bedanken voor uw medewerking. Het interview bevat vier hoofdvragen, en eventuele bijvragen. Is alles duidelijk, of heeft u reeds enkele vragen vooraf?

Momenteel niet, neen.

Goed. Dan is de eerste vraag welke factoren een rol speelden bij de mogelijke veranderingen van uw motivatie gedurende het adoptieproces?

Op dit moment is mijn motivatie eigenlijk nog niet veranderd, dus ja... Het was natuurlijk wel handig om meer uitleg te krijgen, da's alles.

Dus de motivatie die u nu hebt is nog steeds dezelfde als aan het begin van het adoptieproces en tussen beide delen van de infosessie heen?

Nee, inderdaad. Het was handig om meer informatie te krijgen, maar uiteindelijk waren het voornamelijk zaken die ik ook al wist, dus ja.

Wat vond u dan van de tijd tussen beide delen van de infosessie zelf?

Hmm... Het had misschien net iets sneller gemogen hebben, maar het is niet zo dat ik echt op mijn honger bleef zitten tussen de twee sessies.

Er zijn dus niet factoren die een invloed uitoefenden op uw motivatie. Mag ik dan aannemen dat niets van de informatie die u kreeg een rol speelde daarin?

Nee, inderdaad. Ik wist dat het een heel complexe materie is, dus dan is het interessant om meer voorbeelden te horen en ideeën te krijgen over hoe ik in bepaalde situaties zou reageren. Maar aan mijn motivatie is er eigenlijk niets veranderd.

Oké, dank u. Dan is de volgende vraag welke factoren een invloed hebben of hadden op uw adoptiebeeld? Met het adoptiebeeld bedoel ik dan hoe de procedure verloopt/ingevuld wordt en hoe het proces ervaren wordt.

Ik denk dat ik sneller begonnen ben toen ik hoorde hoelang het kan duren eigenlijk. Ik was oorspronkelijk van plan om nog een jaar of twee te wachten. Maar aangezien het toch zes à zeven jaar in beslag kan nemen, is het gemakkelijker om nu al te beginnen.

Oké. En waar had u die informatie dan gevonden?

Ik had die online teruggevonden.

U heeft dus op voorhand al informatie ingewonnen, was dat dan vooral via het internet?

Ja, inderdaad.

De volgende vraag is dan voor welke adoptie u aanvankelijk zou gekozen hebben? Dus da's voor de informatiesessie.

Dat was buitenlandse.

Oké, en had u ook een specifiek beeld in uw hoofd van het adoptiekind?

Ik zou gaan voor een adoptie van een kind met *special needs*. Dat overweeg ik nog altijd. Dus ik zeg het, veel is er niet veranderd. Wat wel goed is, is dat we meer de verschillende categorieën gezien hebben binnen die *special needs*.

Waar hebt u die informatie dan voornamelijk gekregen?

Tijdens de infosessie, maar evengoed heb ik verder informatie opgezocht op het internet. Maar de meeste info kwam dus aan bod tijdens de infosessie van Steunpunt Adoptie.

Hieruit leid ik af dat uw voorkeur niet gewijzigd is na de infosessie, klopt dat?

Inderdaad. Ik ben alleenstaande, dus neem ik aan dat het voor mij eenvoudiger is om voor een buitenlandse adoptie te gaan. Ik denk dat ze voor binnenlandse adoptie toch eerder naar heterogezinnen zoeken.

U hebt al een beetje geantwoord op deze vraag, maar wat had dan een invloed op uw beeld van het adoptiekind?

Het voornaamste wat ik nog niet wist, is dat het geslacht niet meer gekozen kan worden. Dat was eigenlijk de grootste verandering. Voor de rest zou ik liever een iets jonger kindje willen adopteren, maar ik sta er ook voor open een ouder kind in huis te nemen.

Dus ik neem aan dat u op voorhand wel al een voorkeur had qua geslacht. Had het dan een grote invloed op het beeld van uw adoptiekind?

Ik maak me gewoon soms wat zorgen. Aangezien ik wettelijk alleenstaande ben, had ik liever een meisje gehad. Ik ben wat bang dat ik een jongen misschien niet voldoende de opvoeding zou kunnen geven die hij nodig heeft.

Welke rol speelde de infosessie op het idee over het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften? U heeft die vraag al een beetje beantwoord, maar misschien is het nodig er wat dieper op in te gaan.

Ik denk dat mijn motivatie ervoor toch sterker gemaakt is, omdat ik meer weet wat *special needs* precies zijn en welke soorten bestaan. Op voorhand was het af en toe nog redelijk vaag; bijvoorbeeld bepaalde landen die enkel kinderen met *special needs* aan het buitenland ter adoptie aanbieden. Er werd niet echt concreet gezegd wat precies verstaan wordt onder die *special needs*. Dus dat vond ik wel een goede aanvulling.

Dus op voorhand had u er wel al over nagedacht een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren.

Klopt.

Uw oorspronkelijke idee is daarover dus niet veranderd, als ik dit goed begrijp, maar dus eerder versterkt?

Ja, inderdaad.

Kan u me beschrijven hoe u beide delen van de infosessie ervaren hebt?

Ik vond ze alleszins heel nuttig, zeer leerrijk, maar misschien was het een net iets te grote groep om soms te antwoorden. Maar natuurlijk zijn er heel wat kandidaat-adoptieouders. Zeker de tweede sessie had in een kleinere groep gemogen.

En waarom beantwoordde de infosessie al dan niet aan uw verwachtingen?

Ik denk dat beide delen over het algemeen wel aan mijn verwachtingen voldeden, zeker zal ik nog heel wat bijkomende info opzoeken. Het is nu ook een beetje wachten op de vragenlijst, om toch al iets van een profiel te kunnen aangeven. Ik heb ook de diensten voor buitenlandse adoptie online geraadpleegd, om wat verder opzoekingswerk te doen.

En wat u van die informatie die u online teruggevonden hebt?

Het was een heel goede aanvulling. Je krijgt tijdens de infosessie wel te horen voor welke landen je in aanmerking komt, maar uiteindelijk staat daar niet zoveel info bij, die je dan via de adoptiediensten natuurlijk wel krijgt. Daardoor heb ik meer een idee gekregen over de profielen van de kinderen, welke voorwaarden er zijn ...

En wat vond u dan goed en minder goed aan de infosessie zelf?

Hoh... Ik snap natuurlijk dat ze niet elk land heel diepgaand kunnen bekijken; de profielen zijn gewoon veel te verschillend voor de mensen die er zitten. Ik vond het soms wel confronterend voor de holebikoppels die er zaten; er zijn zo weinig mogelijkheden. Maar dat heeft natuurlijk niets met de infosessie te maken... Maar dat bleef me toch wel sterk bij; ik als alleenstaande heb meer mogelijkheden qua landen dan de holebikoppels.

Dus er werd in principe wel een realistisch beeld gegeven ten opzichte van de kandidaat-adoptanten.

Ik vond het soms wel een heel triestig beeld, ja...

Oké, en dan nog gewoon afsluitend: wat vond u van de informatie die gegeven werd? Het overlapt wat met de andere vragen, maar misschien wil u nog iets toevoegen?

Ik vond de informatie dus over het algemeen zeer nuttig. De statistieken die in het begin van de eerste sessie gegeven werden, waren zeker interessant, maar misschien minder relevant. Ik zou het persoonlijk beter gevonden hebben moesten ze bv. via mail doorgestuurd worden naar de kandidaat-adoptanten.

Oké, bedankt. Wenst u nog iets anders toe te voegen of heeft u nog andere ideeën die u wilt delen?

Momenteel niet.

Super. Dan wil ik u heel hartelijk bedanken voor uw medewerking en veel succes wensen.

10.4.3 ANN & BARTEL

Hallo, goedenavond! Ik heb jullie op luidspreker gezet, omdat ik het gesprek moet opnemen om het later uit te typen voor mijn masterproef. Is dat oké voor jullie?

Ja, hoor, geen probleem!

Geen probleem!

Jullie kunnen me goed begrijpen he?

Ja hoor!

Het interview bestaat uit vier hoofdvragen en eventuele bijvragen. Bij de vorige kandidaat-adoptanten duurde het gesprek telkens een halfuurtje. De eerste vraag: welke factoren speelden een rol bij de mogelijke veranderingen van uw motivatie gedurende het adoptieproces?

Euhm... Ik denk dat we qua motivatie nog niet veel verandering merken.

Ja, ik denk dat het beïnvloed werd door alle informatie die we kregen tijdens de infosessie. Door die twee sessies in Brussel hebben we ons beeld van een kind met *special needs* wel wat bijgesteld. Ervoor hadden we nog niet echt nagedacht over wat we wilden van kind, maar door de info die we gekregen hebben, zijn we er meer over gaan nadenken. Ook al hebben we nog geen beslissing genomen of zo, we zijn er meer over gaan nadenken.

Dus eerder over de kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften zijn jullie beter gaan nadenken. En zijn er nog andere zaken beïnvloed?

Ik denk dat andere factoren ook wel meespelen, maar nog niet zo uitgesproken dat we het er echt al zwaar over gehad hebben. Ik denk dat het dan voornamelijk bijkomende informatie was, eventueel later in het proces, waardoor we het breder kader nu beter kennen. Ook de verschillende termijnen en de inspirerende verhalen die we gezien hebben.

Dus de infosessie heeft er wel toe bijgedragen dat jullie motivatie versterkt is?

Ik denk dat onze motivatie niet echt veranderd is. Die was er sowieso al en nog altijd. Wel het beeld van wat we mogen verwachten, dat is veranderd.

Het is niet echt toegenomen, in de zin van dat we nu meer dan ooit willen adopteren. We wilden het al sterk en da's de reden dat we in de procedure stappen. Maar ik denk dat er nog heel wat zaken waren waar we minder van op de hoogte waren, waar we nu een beter beeld van hebben. Het is niet zo dat het de motivatie op zich ongelofelijk veel heeft veranderd, maar wel dat we er een realistischer beeld door hebben; wat voor een soort kinderen komen er in aanmerking op langere termijn? En wij moeten er dan nu al over nadenken wat voor een soort adoptie we willen doen.

Dus u bent er dan zekerder door geworden, door de informatie die u erbij gekregen heeft?

Ja, absoluut. We hebben een bevestiging gekregen.

Speelde tijd tussen de twee delen van de sessies voor jullie een rol?

Ik vond de tweede sessie wel interessanter omdat die in kleinere groep was, en persoonlijker. Wat niet wegneemt dat de eerste sessie ook belangrijk is. Maar de dingen die daarin verteld werden, zijn natuurlijk ook meer dingen die je online kan terugvinden.

Wat vond u van de tijd die tussen beide delen zat?

Dat speelde niet echt een rol. Of het nu dichter bij elkaar was of niet, dat doet er eigenlijk niet echt toe voor ons. Misschien wel goed dat er geen jaar tussen zit, maar ja...

Is de motivatie telkens gelijk gebleven tussen jullie beiden?

Ik denk het wel, ja.

We komen daar wel in overeen.

Welke factoren hadden of hebben een invloed op uw adoptiebeeld? En met het adoptiebeeld wordt de procedure bedoeld; hoe ze verloopt/ingevuld wordt en hoe jullie het proces ervaren.

Euhmm... Ja, ik denk vooral zoals aangegeven. We hebben een zekere leeftijd, ook als we kijken naar bepaalde termijnen.

Voor we eraan begonnen, dachten we eigenlijk dat het een jaar of vijf zou duren vooraleer we een gezond baby'tje kunnen adopteren. Door die infosessie zijn we gaan beseffen dat enerzijds die termijnen veel langer zijn en anderzijds een baby niet zo evident te adopteren is. Dus het was kijken naar kinderen met een fysieke beperking, of kinderen met een hogere leeftijd... Dat zijn dingen waar we nu wel heel veel over zijn gaan nadenken; we moeten openstaan voor kinderen met die *special needs*. We zijn ook al iets ouder dan de gemiddelde adoptant, of toch de mensen die we gezien hebben in de infosessie. Dus ja... Als wij nog tien jaar moeten wachten, worden we heel oude ouders voor dat kind. Dus moest de procedure iets sneller kunnen gaan, zou dat sowieso iets zijn waar we veel belang aan hechten.

Zijn het dan zaken die u vooral bijgeleerd heeft door de infosessie zelf, of haalde u de info ook op andere plekken?

Door naar de infosessies te gaan, zijn we er nog meer mee bezig geweest en hebben we er meer over gepraat. We hebben allebei een collega die een kind adopteerde, dus ook met hen hebben we gepraat. Die infosessies hebben het gewoon allemaal concreter gemaakt, ze hebben ervoor gezorgd dat we er ook meer over gingen nadenken en babbelen.

Voor welke adoptie zou u aanvankelijk gekozen hebben? Dus voor de infosessie zelf.

We hadden oorspronkelijk nog geen voorkeur over binnen- of buitenlands. Door de gesprekken met de anderen die een kind adopteerden, beseften we ineens dat homoseksuelen voornamelijk in aanmerking komen voor een binnenlandse adoptie. Dus dachten we, als dat hun enige bron is om een kind te adopteren, dan is het voor ons misschien logischer dat we kiezen voor een buitenlandse adoptie. We staan nog altijd open voor binnenlandse adoptie he, maar we hebben dan eerder de neiging om voor buitenlandse te gaan.

We zien ook dat de wachttijd voor binnenlandse adoptie beduidend langer is. Dat heeft ons dus wel meer naar buitenlandse adoptie gebracht.

Zijn er nog andere elementen die een invloed hadden op jullie keuze om eerder buitenlandse adoptie te kiezen dan enkel de infosessie?

Euh, ja. De mensen die we kennen, uit onze omgeving, die een kind adopteerden, hebben altijd een buitenlandse adoptie aangegaan. Dus misschien speelt dat ook wel mee. Plus, ja, in België denk je sneller dat de kinderen wel ergens opgevangen zullen worden. Als het een rijk land is waar meer mogelijkheden zijn vergeleken met een ontwikkelingsland... Dan zijn het kinderen die

sneller in weeshuizen terechtkomen waar misschien minder goede omstandigheden zijn. Het gaat erom dat er op maatschappelijk vlak een nood is aan mensen die de kindjes willen opvangen.

Wat had dan nog een invloed op het beeld van het adoptiekind?

De infosessie en getuigenissen erin vond ik erg interessant.

We kwamen gewoon zoveel meer te weten he.

Ja. Ook wel de problematiek van bepaalde landen toch anders beginnen aankijken. Ook de evolutie per land. En hoe het jaar op jaar invloed kan hebben op het proces. Dat vond ik toch wel vrij verhelderend.

Dus ook voornamelijk de infosessie speelde daarop een invloed?

Ja. Euhm. Zoals we gezegd hebben hebben we daarnaast ook een collega waarmee we gesproken hebben. Die gaf ongeveer hetzelfde aan, wat betreft de langere wachttijden, de daling van het aantal adopties. Dus daar wisten we al meer over. Maar het was voor ons wel interessant om te zien hoe het dan concreet in zijn werk gaat. Tijdens de infosessie werd dat ook gestaafd met cijfers. We vonden toch wel, die collega had toch die indruk, dat er eerlijk werd gezegd waaraan we beginnen. Zonder valse hoop te geven. Ook de aandacht voor alle partijen die bij dat adoptieproces komen kijken. Maar dat hebben we dus allemaal uit die infosessies gehaald.

Welke rol speelde infosessie op het idee over het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften?

Daar hadden we het gevoel dat er toch wel meer informatie welkom zou zijn, specifiek daarover. Zodat we daar een beter beeld van zouden krijgen, wat wij als ouders zouden moeten kunnen bieden wanneer we zo'n kindje adopteren.

Vindt u dan dat er tijdens de infosessie zelf te weinig aandacht aan werd besteed?

Hoh. De begeleidster zei zelf ook dat het wat doorweegt naar die extra sessies. Ook qua tijdgebrek is het onmogelijk om er heel diep op in te gaan. Ik vond het wel goed dat ze direct zei dat er wel extra info over terug te vinden is.

Ik heb dezelfde mening. Voor mij hoeft dat niet per se uitgebreid aan bod te komen. Er zijn misschien ook mensen die bij voorbaat al zoiets uitsluiten. En ik vind het begrijpelijk dat daar dan aparte infosessies over bestaan en gegeven worden.

Had u er reeds op voorhand over nagedacht om een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften te adopteren?

Niet echt concreet.

We hadden er wel al over nagedacht, maar nog niet echt... Ja, niet concreet, omdat we niet wisten wat het dan precies inhoudt en zo. Dus ja, het speelt natuurlijk mee. Het is erg om te zeggen, maar iedereen heeft natuurlijk liever een gezond kindje. Als je zelf zwanger bent, is dat ook waarvoor je zo... Ja... uw hart aan vasthoudt. Je wilt dat het echt wel gezond is. Da's eerder omdat we merken dat het enerzijds sneller kan gaan, als je een kind met *special needs* 'kiest', en anderzijds kies je ervoor omdat die kinderen nergens anders terecht kunnen.

Is uw oorspronkelijke idee dan veranderd door de infosessie?

Ja, toch wel. Ik denk dat jij (verwijzend naar partner), toen we eraan begonnen, iets had van 'we gaan voor een gezond kind', en ik had iets van dat we er toch voor moeten openstaan. Maar na de infosessie is dat eigenlijk omgedraaid, had jij iets van dat die kinderen nood hebben aan een thuis. En heb ik wat schrik gekregen, zeker na het zien van die filmpjes. Ik vraag me af of wij dat wel kunnen, of wij wel kunnen bieden wat het kind nodig heeft. Daar heb ik eerder wat schrik gekregen en jij niet.

Ja, inderdaad.

Kan u mij nog beschrijven hoe u de infosessie ervaren hebt?

Ik vond het eigenlijk wel leuk dat we konden babbelen met mensen die zich in dezelfde situatie bevinden. We konden van alles bespreken en horen hoe de andere kandidaat-adoptieouders erover dachten. Ik vond dat wel tof dat het in groep was.

Ja, het is nu niet echt iets wat we aan de grote klok hangen in onze omgeving. Er zijn niet echt mensen met wie we erover spreken. Dus het kan soms weleens interessant zijn om in een omgeving te komen waar iedereen op dezelfde piste zit. Puur inhoudelijk vond ik het zeker waardevol. Ook omdat we er al met bepaalde mensen over gesproken hadden. Ja, dat was ervoor wel heel beperkt. En dan is het ook handig om te kijken of het verhaal van die personen overeenstemt met de gehele toestand... We weten dat het sterkt evolueert. Dus ik denk dat het wel belangrijk is dat je informatie krijgt van mensen die er professioneel mee bezig zijn.

Dus de infosessie beantwoordde aan uw verwachtingen. Maar zijn er dan ook zaken die u minder goed vond?

Euhm... Hoh.

Nee, niet op zich. Het is natuurlijk een meer praktisch ding. Op een weekdag is het natuurlijk iets moeilijker je vrij te maken dan in het weekend. Maar dan beseffen we ook wel dat de begeleider haar weekend niet zomaar zal opgeven, om die infosessie te geven. Dus ik begrijp het volledig dat het moeilijk is.

Het zijn opofferingen die we graag doen uiteindelijk he. Op zich. Maar inderdaad, het zou simpeler zijn moesten we in het weekend de sessie konden volgen.

Die andere infosessies zijn vaak 's avonds. Die facultatief zijn. Daarvoor moeten we dan geen dag vrijaf nemen.

Ik vond op zich dat de infosessie in kleinere groep beter was dan het eerste deel, in grotere groep. Maar ik begrijp dat, wanneer je alles in kleinere groep moet doen, het aantal sessies de hoogte in gaat. Ik snap dat de algemenere info in grote groep gegeven wordt.

Dan nog afrondend vroeg ik me af in welke mate de pers een invloed heeft op kandidaat-adoptanten.

Ik denk dat het ergens wel een invloed heeft. Maar als je de infosessie volgt, is dat zo'n concrete info van mensen die er dagelijks mee bezig zijn, zorgt dat ervoor dat je het beeld dat je meekrijgt uit de media aanpast. Daarom vind ik het goed. Het is duidelijke, concrete informatie, en dan weet je dat je de dingen die je leest of hoort vaak ook met een korreltje zout moet nemen.

Ik vond ook wel dat veel informatie over adoptie die in de media staat, in de lijn ligt van de info die gegeven wordt. Het hangt er nu natuurlijk van af over wat, maar ...

Ja. Je hoort dan bijvoorbeeld ook over die ...

Ja, oké, ja, da's waar. Bijvoorbeeld over de lijsten van binnen- en buitenlandse adoptie, da's niet altijd correct. Dat zijn dingen, maar het is interessant om dan praktisch te leren wat het precies inhoudt.

Ook de psychologische aandacht, die in de tweede sessie aan bod kwam, processen van hechting, verwerking van verdriet... Dat zijn dingen die niet echt in de media aan bod komen, of

toch in mindere mate. Daarvoor is die infosessie ook nuttig. Ze is natuurlijk beperkt in tijd, maar het geeft ook een idee wat er allemaal bij komt kijken. Je kan natuurlijk nog niet alles weten, dat weet je pas eenmaal het zover is denk ik. Maar je merkte wel dat de vrouw die de infosessie gaf, dat ze heel ervaren was in die zaken. Ze voelde aan wat er vraag naar is, waar mensen mee zitten. Dat waren zeer sterke punten. Ze verplaatste zich niet alleen in de adoptieouders, maar ook schetste ze de adoptiekinderen en de adoptielanden. Dus dat weegt niet op tegen wat in de media aan bod komt.

10.4.4 JOKE & MAX

Hallo, met Joke

Hallo, goedenavond! Margot hier, zoals afgesproken bel ik je op voor dat interview.

Ik had het verwacht.

Ik zal je eerst en vooral medelen dat er een opname gemaakt wordt van het gesprek. Op die manier kan ik het achteraf uittypen en verwerken. Het gesprek staat dus nu op luidspreker. Kan je me goed begrijpen?

Ja, geen probleem.

Het interview bestaat uit vier hoofdvragen en eventuele bijvragen. Ik wil je graag op voorhand al bedanken voor uw medewerking.

Graag gedaan, ik hoop dat ik kan antwoorden.

Komt wel goed. De eerste vraag is welke factoren een rol speelden bij de mogelijke veranderingen van je motivatie gedurende het adoptieproces.

Euhm... Mijn motivatie naar keuze van het land of algemeen?

Vooraf de zin om door te zetten, overtuigd zijn van de adoptie, overtuigd zijn om verder te gaan met de procedure, zulke zaken.

We vernemen toch steeds meer dat er heel veel kinderen zijn wereldwijd die een warme thuis nodig hebben en verdienen, zelfs in eigen land. Of bij de eigen familie niet terecht. Dus het is op zich dan ook wel nobel. Ergens heeft het ons ook wel doen inzien dat, nu met de

voorbereidingsessies (*bedoelt infosessie*), dat er veel meer vraag is dan dat er eigenlijk aanbod is. Dat hebben we wel wat onderschat. We weten hoeveel kinderen geholpen zouden moeten kunnen en toch wordt er niet met alle mogelijke landen samengewerkt en het kan vaak afspringen... Het gaat soms dus nog wat moeilijk.

Waar heb je deze informatie, die je vernoemde, voornamelijk gehaald?

Dat was via allerlei verschillende kanalen. Zowel via websites van Kind en Gezin, of de diensten voor buitenlandse adoptie. Maar ook door de media: het nieuws op tv, het horen van verhalen van mensen die je kent die kinderen adopteerden, schrijvende verhalen van mensen die in het buitenland vastzitten, omdat hun adoptieprocedure niet goed loopt... Via allerlei kanalen dus eigenlijk.

En zorgde die informatie er dan voor dat jullie motivatie veranderde?

Ja, onze motivatie versterkte.

Hoe was uw motivatie dan aan het begin van de infosessie? Dus voor de start?

Voorafgaand... Ik denk dat we toen hoopvoller waren naar een goed einde van de adoptieprocedure en dat we een warme thuis kunnen bieden aan een kind. Nu met de kleine voorbereidingen die we al mochten of konden maken... Vroeger dachten we altijd: op het einde van de rit, hoelang het ook duurt, komt er een kind mee naar huis dat we kunnen grootbrengen. En daar zijn we nu dus absoluut niet meer zeker over. Ook omdat een op de vier koppels de screening niet haalt. Ja... Er zitten ook nog zoveel landen in een proefproject. Er worden ook steeds minder adoptiekinderen geadopteerd per jaar, als je naar de statistieken kijkt. Dus we zijn wel even gemotiveerd; onze motivatie is niet echt veranderd, maar onze hoop is misschien wel wat veranderd door het krijgen van die informatie.

Toch behouden jullie toch een sterke motivatie, zoals voor het krijgen van die informatie?

Ja, inderdaad.

Vonden jullie dat de tijd tussen beide sessies een rol speelde?

Je laat het wel eventjes bezinken en zoekt nog wat verdere informatie op. We volgden ook een panelavond. Bepaalde andere avonden konden we jammer genoeg nog niet inplannen, ook omdat we weten dat het superbelangrijk is, maar we nog heel veel tijd nodig hebben gedurende de

procedure. Dus het steekt niet op een maand om alle mogelijke sessies te volgen. Dus we gaan dat zeker doen.

De tijd is wel nuttig geweest, maar het is niet zo dat we er een uitgesproken mening over hebben.

Dus het was niet echt te lang of te kort. Is de motivatie bij je partner hetzelfde als die van jou?

Ja, ik denk het wel. Alhoewel mijn partner vroeger dan mij alles wou starten. Maar dat heeft dan wellicht meer te maken met het proces, de wachttijden en zijn leeftijd ten opzichte van mij. Maar onze motivatie is denk ik even sterk.

Prima, dan zitten we aan de tweede vraag. Welke factoren hebben of hadden een invloed op jullie adoptiebeeld? Met het adoptiebeeld wordt dan eerder de procedure bedoeld: hoe ze verloopt of ingevuld wordt en hoe u het proces ervaart.

We zijn wat geschrokken van het registratienummer. Bij het eerst indienen van het dossier, kregen we nummer 564 op de wachtrij, om nog maar aan de voorbereidingen te mogen beginnen... Dat te weten, wanneer je alles wat overloopt via de website van Kind en Gezin, dan zie je gemiddelden van wachttijden. We hadden toen al iets van 'België gaan we moeten uitsluiten', omdat daar de wachttijden zo superhoog liggen. Ik had ervoor ook niet stilgestaan, maar da's gewoon niet goed nagedacht van mij, dat er zoveel holebikoppels aanwezig zouden zijn. Ik vind het schrijnend voor hen, in hoe weinig landen ze terecht kunnen. En ergens denk je dan zelf al ergens wat tactisch na: de landen waar zij terecht kunnen, kiezen wij beter niet. Want dan zijn de wachttijden veel langer, aangezien zij maar in een beperkt aantal landen terecht kunnen. Ook de keuze die je moet maken van het land... Ik vind dat absurd. Ik begrijp dat niet goed. Want ze gaan uit van de noden van het kind en wij vinden het zeer discriminerend, om het zo te zeggen, om te kiezen tussen de landen. Als argument zeggen we dan dat er maar een officieel dossier is dat je kan indienen. Dan denk ik dat het beter is om dat te blokkeren, of om enkele dubbels te voorzien, te legaliseren, van die attesten. Maar dan hoor je dat wanneer je je voor meerdere landen opgeeft, en er zijn een paar landen waarvoor je in aanmerking komt, waardoor je de andere opgeeft... Maar er staan nog zoveel andere mensen op die wachtrij, dus ik vind het logisch dat wanneer je in aanmerking komt voor een bepaald land, dat je wel wegvalt van de zesde, tiende, of zestigste plaats op de wachtrijen van die andere landen. Dus dat vind ik nog steeds moeilijk. Ik had gehoopt dat ik het zou snappen aan de hand van hun uitleg waarom we maar voor een land kunnen kiezen, maar het is niet zo. Dus dat is wel wat veranderd door de voorbereidingen of de procedure. Ook met

die screenings; ze zijn zo streng, wat op zich uiteraard goed is, aangezien ze het belang van het kind vooropstellen. Maar toch vraag je je af wat het zal worden. We zijn niet het perfecte, gouden zondagskoppel. We zijn gewoon twee voltijds werkende mensen met twee verschillende karakters. Weliswaar al 14, 15 jaar samen, maar we zijn niet het perfecte koppel uit de boekjes. Dus ik vraag me af of we de screening überhaupt wel halen.

Dus dat is allemaal informatie die jullie voornamelijk uit de infosessies haalden?

Ja.

Dan gaan we verder met de volgende vraag. Voor welke adoptie zou u aanvankelijk, voor de infosessie, gekozen hebben?

Voor eender welk land eigenlijk. Omwille van de wachttijden in België, gaan we sowieso voor buitenlandse adoptie. Mijn man is zeven jaar ouder, hij is 44. Als we dan nog tien jaar moeten wachten voor een Belgische adoptie, is het... Ja. Ook omdat we zelf kinderloos zijn willen we het liefst een zo jong mogelijk kindje. Als we een zevenjarig kind zouden adopteren, als niet-mama zijnde heb ik er totaal geen idee van wat er in die eerste zeven levensjaren al gebeurd is, of kan afgespeeld hebben. Los van de bagage die ze meegekregen hebben, of wat een baby doet, wat een peuter/kleuter enzovoort meemaakt... Dus ja, België viel direct af.

Waar heeft u de informatie voornamelijk gehaald?

We zijn alle landen afgegaan op de website van Kind en Gezin, waarbij we de plus- en minpunten noteerden in een boekje. Ook de samenwerking met holebikoppels ja of nee, de leeftijden, nodige attesten... Ik heb alles genoteerd omdat je uiteindelijk toch een keuze moet maken van het land he.

Dus uw voorkeur is gedurende het volledige adoptieproces dat jullie nu al doorlopen hebben niet gewijzigd.

Nee, we zijn er eigenlijk niet uit. We weten nog niet voor welk land we zouden gaan. We hebben geen uitgesproken voorkeur.

Dus voornamelijk de leeftijd van uw partner, gekoppeld aan de wachttijden en het feit dat holebi's voornamelijk binnenlands adopteren zorgden ervoor dat u voor buitenlandse adoptie gaat.

In mindere mate de wachttijden, ja.

Wat had een invloed op jullie beeld van het adoptiekind zelf?

Ik denk dat we dat nog steeds aan het vormen zijn. We hebben er wel al aan de hand van filmpjes en voorbeelden van geadopteerden en biologische ouders, tijdens de infosessie en de panelavonden een gedeeltelijk beeld over gevormd. Dus dat wordt wel... We hebben nog geen compleet beeld. Dat zal ook nooit zo zijn. We zijn er nog steeds... Ik denk dat we daarin nog steeds informatie missen. Zeker ook naar medische toestanden toe, de *special needs*... De informatie die we al gekregen hebben is zeker nog niet volledig.

Welke rol speelde de infosessie op het idee van het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften?

Ja... Je ziet daar dan... Je ziet bepaalde filmpjes, of je leest bepaalde cases voor, waar je in groep dan over praat. En toch... Maar dat blijft voor ons nog niet uitgesproken, niet definitief of we nu wel of niet voor een kind met *special needs* kiezen. Allee... We hebben eerder de keuze om er niet voor te kiezen, maar sommige dingen zijn wel bespreekbaar. We weten ook niet zeker of het medische dossier wel waarheidsgetrouw zal zijn. Dus dan neem je sowieso dat risico wanneer je er niet voor kiest. Dus ja, het zal sowieso al moeilijk zijn. Ik denk dat wij dat ook, aangezien onze jobs en onze... uurroosters en het netwerk... dat wij niet voor een kind met zware handicap of ziekte of... ja, er niet voor zouden kiezen. Ik denk dat niet. Maar ik vind dat moeilijk om dat uit te spreken, want het lijkt net alsof die kinderen het niet verdienen. Absoluut wel, maar ik denk niet dat wij er geschikt voor zouden zijn om zo'n kind op te vallen.

Had u er op voorhand reeds over nagedacht, over het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften?

We kwamen het echt te weten tijdens de infosessie. We wisten het niet op voorhand dat het zou meespelen in het doorstromingsproces... Nee, ik wist het niet. Nu heb ik, na de infosessies, de indruk gekregen dat de meerderheid van de kinderen *special needs* hebben. Dus het is misschien niet juist hoor, maar het is een gevoel dat heel vaak terugkeert, dat er precies 80% *special needs* kinderen zijn. En anders moet je zeven jaar wachten of zo... Dus ja. Ik ben er een beetje... Nja. De toekomst zal het uitwijzen... We hebben er niet echt weet van. De statistieken bestaan wel: zoveel kinderen van dit land, zoveel van dat... Per jaar. Maar er staat geen percentage bij van hoeveel kinderen met *special needs*. Dus we kunnen dat niet goed inschatten.

Kan je me vertellen hoe jullie de infosessie ervaren hebben?

Als heel leerrijk. Ik denk dat we nog niet superveel op voorhand hadden opgezocht. We waren ook niet altijd op de hoogte over alle kanalen en alle substanties. We waren een beetje leek in het hele adoptieproces. Dus de infosessie zorgde ervoor dat we een globaal beeld kregen van de procedure, van vraag en aanbod, om het even zo uit te drukken, van het soort mensen dat gaat adopteren, over wachttijden en instanties die je op voorhand niet kende... Nu weten we dan bijvoorbeeld welke buitenlandse adoptiediensten we moeten contacteren en dat er aparte infosessies nog eens zijn daar. Dus heel veel informatie.

Vond u op voorhand de hoeveelheid aan verschillende diensten en instanties verwarrend?

Niet verwarrend, maar het is niet zo dat wij er al tot in de puntjes op voorbereid waren, of dat we alles perfect opgezocht hadden. Dus we... Ja, we zijn redelijk, niet onwetend, aan alles begonnen, maar toch... Soms wacht je beter af en volg je van in het begin correct de informatie. Daarna kan je zelf beginnen surfen en verhalen lezen die dan toch nuttig kunnen zijn.

Dus de infosessie beantwoordde wel aan jullie verwachtingen?

Ja, eigenlijk wel.

Zijn er dingen die jullie zeer goed, of minder goed vonden?

Ik vond de indeling van de sessies goed. Een beetje interactie... Ja, het eerste waar we wat sceptisch tegenover stonden is dat we niet met een bepaalde groep collega's een sessie volgen. Iedereen zit er met een andere voorgeschiedenis en andere ideeën... Maar het is allemaal goed meegevallen.

Dan nog een afrondende vraag. Wat is de invloed van de pers op jullie, op de kandidaat-adoptieouders?

Het heeft toch enerzijds wel een invloed, bijvoorbeeld naar de motivatie toe. Ze is even sterk gebleven, maar de verontrusting wordt wel aangewakkerd. De negatieve verhalen onthoud je soms langer dan de positieve. En het zijn... Het kost allemaal veel geld en dan kan het toch nog mislopen en dan toch nog gebreken en... ook bij je werkgever moet je het kunnen verantwoorden. Het is financieel zwaar te dragen, dus je moet wel kunnen blijven presteren ook he. Dus... Ja, het speelt toch wel een invloed, wat in de pers verschijnt.

10.4.5 KURT & LISA

Hallo Margot!

Goedemorgen, hallo! Hoort u mij goed?

Ja, ik hoor u perfect.

Prima. Ik heb u op luidspreker gezet, aangezien dit gesprek opgenomen wordt om achteraf uit te typen voor mijn masterproef. Hopelijk vormt dit geen probleem?

Natuurlijk niet!

Het interview bevat vier hoofdvragen en daarbij dan telkens wat bijvragen. Ik vroeg me af of het interview alleen met u verloopt, of dat uw man of vriend er ook bij is?

Nee. Mijn echtgenoot is op het werk. Het is dus enkel met mij deze keer.

Oké, geen probleem. Dan is de eerste vraag welke factoren een rol speelden bij de mogelijke veranderingen van uw motivatie gedurende de het adoptieproces.

Ja, euhm... Eigenlijk is onze motivatie na de infosessie niet veranderd. Het is gewoon eigenlijk versterkt. Een bevestiging dat we dit heel graag willen doen. En daarbij was gewoon de informatie die gedeeld werd, en zeker het benadrukken van de nood van de kinderen – waar zij eigenlijk... naar wie men op zoek gaat eigenlijk, naar welke soort ouders. Dat was eerder een bevestiging waarbij dat we... zo'n ronde van introductie deden. Ze vroegen: 'Wie heeft kinderen?'. Mijn echtgenoot en ik waren de enigen die kinderen hadden in die groep. Dus voor ons is het eerder dat we het gevoel hebben dat we iets te schenken hebben, hopelijk, aan kinderen die geen ouders hebben. Kinderen die in moeilijkheden zitten. En dat werd bevestigd door de eerste infosessie, waarbij ze echt benadrukten dat ze keken naar de noden van de kinderen en niet de noden van de kandidaat-ouders. Ik weet niet of het duidelijk is? Het is niet echt veranderd, maar gewoon bevestigd.

Ja. En da's dan vooral door de infosessie zelf? Zijn er nog andere factoren die daarop ingespeeld hebben?

Nee. We hebben wel verschillende familieleden die zelf geadopteerd hebben, ook vrienden. En we hebben nog niet echt heel actief met hen gesproken. We hebben nu net een mail gestuurd naar een deel van onze familie, om hen te laten weten dat we de adoptieprocedure gestart zijn.

Het kan nog lang duren, maar we wilden dat iedereen op de hoogte is. Veel positieve reacties gekregen, ook zeker van personen die zelf geadopteerd hebben. Zij zeiden ons dat we zeker met hen mogen praten. Niet dat we dat echt al actief gedaan hebben.

Oké. Dus voorlopig is jullie bron vooral de infosessie, familie en vrienden?

Ja, inderdaad.

U zegt dat uw motivatie versterkt werd naarmate het einde van de infosessie volgde. Was uw motivatie aan het begin dan zwakker?

Ja, het was vooral de infosessie die erop inspeelde. Na de eerste sessie was onze motivatie wat verzwakt. We trokken in twijfel of we wel de juiste... We zijn gemotiveerd, we willen heel graag de warmte en liefde die we onze eigen kinderen geven ook aan anderen geven, maar is adoptie dan wel de juiste keuze? Die vraag kwam wat na de eerste sessie. Als we echt kijken naar de profielen en waar op ingegaan werd – de moeilijkheden die kunnen komen, de bruggen die wat verbroken zijn ... Dus dan dachten we dat er misschien wel een plaats is. De begeleidster had tegen ons gezegd: 'Weet, jullie zijn de enige met kinderen, maar dat betekent niet dat er voor jullie geen plaats is. Integendeel, vaak zijn er kinderen die net heel veel sociaal contact nodig hebben, die het misschien beter zouden doen in een gezin met kinderen. Dus dat was wel wat rustgevend. We hebben gedacht over pleegzorg, en we zien dat op dit moment dat het moeilijk zou zijn voor ons. Adoptie heeft ook zijn moeilijkheden, er moet ook enorm goed over nagedacht worden. Maar... Ja, naar het einde van de tweede sessie toe dus eerder een bevestiging. Het is een mogelijkheid, we moeten goed nadenken over het kindprofiel, waar we voor openstaan, maar... *Knowledge is freedom*, zeggen ze. Meer informatie is net goed in dat opzicht. We kijken ernaar uit om naar een of twee sessies van een adoptiedienst te gaan, om daar ook meer duidelijkheid over te hebben in de toekomst.

Kan u verduidelijken waarom uw motivatie dan net zwakker werd na het eerste deel van de infosessie?

Euhm... We kregen de indruk enerzijds van... Ook al wisten we niet dat we, voor die kleine groep alleszins, de enige waren met kinderen. Het voelde wat ongemakkelijk. Ik was daar – dat is heel specifiek aan de situatie – maar tijdens de eerste infosessie was ik hoogzwanger (lacht). Zat ik daar en had ik echt het gevoel van 'hmm, hoor ik hier wel thuis?'. Euhm... En ook het feit dat ze aangaven via de statistieken dat er momenteel veel meer vraag dan aanbod is – om het zo uit te drukken. En met het Verdrag van den Haag dat de hele procedure toch veranderd is. Dan had ik

zoiets van: 'da's super, da's goed dat die oplossingen bij de familieleden en vrienden, binnen het land gezocht worden. En dat we interlandelijke adoptie aan het afnemen zijn.' Dan heb je zoiets van... Als wij al kinderen hebben. En hier zitten heel veel mensen die voor verschillende redenen geen kinderen hebben, of biologisch kunnen krijgen. Dan had ik het gevoel dat ik iets aan het afnemen was van hen. Omdat ik dan ook op die wachtlijst sta en al kinderen heb... Wat doe ik hier? Een schuldgevoel bijna. Daar zat ik toch wel mee na de eerste sessie. En dan euhm... ja, hebben we er verder over nagedacht in de maand die ertussen zat. Daarmee ook dat de tweede sessie, waarbij echt ingegaan werd op de profielen, en het gesprek met Carole, ja dat was toch... Positief.

Dus de tijd tussen de twee delen van de infosessie speelde voor jullie ook wel een rol, leid ik eruit af?

Ja, inderdaad. Ik denk dat het goed was dat het wat verspreid was. Een maand... Het was niet lang genoeg om het te vergeten, maar wel lang genoeg om er verder over na te denken.

Het was dus naar jullie inzicht een perfecte tussenpose.

Ja, klopt.

Hoe zit het met de motivatie van uw partner?

Die is zowat hetzelfde als bij mij. We denken beide eigenlijk al een hele tijd over adoptie. En onze dochter, dus de oudste, is twee jaar geleden geboren. We hebben dus een dochter van twee en een zoontje nu van drie weken. Het was eigenlijk toen dat we echt nadachten over zelf kinderen hebben, dat onze gedachtegang over adoptie, dat we er wat verder zijn in gegaan. Ja, we staan dus eigenlijk echt op dezelfde lijn.

Dan is de tweede vraag welke factoren een invloed hebben of hadden op uw adoptiebeeld. Met dat adoptiebeeld bedoel ik hoe de procedure verloopt of ingevuld wordt en hoe het proces ervaren wordt.

We hebben heel veel opgezocht op voorhand. Vooral via het VCA en Kind & Gezin. Dat gaf duidelijkheid over het feit dat de adoptieprocedure wel een tijdje zou duren. We hebben ook de websites van de adoptiediensten bekeken, om te zien welke landen er... Waar we kandidaat voor zouden kunnen zijn. Dus dat was wat op voorhand. En dan ook nog de briefwisseling die we hadden met het VCA, het geeft veel duidelijkheid. Ik vind dat ze dat heel goed doen. We hebben ook de brieven gekregen over waar we staan op de wachtlijst. Da's een heel gedetailleerde uitleg

over hun instroombeheer en waarom dat ze dat doen en welke factoren daarbij een rol kunnen spelen. Dus ik zou zeggen: de websites enerzijds op voorhand en dan de briefwisseling nu. En de infosessie uiteraard. Daar vind ik dat iedereen wel vrij nauwkeurig uitleg gaf om wat we mogen verwachten. We wisten ook wel dat het een lange procedure zou worden. Het is leuk voor nu, met de infosessie was het al een beetje een verduidelijking van het verschil tussen interlandelijke en binnenlandse adoptie, bijvoorbeeld van de leeftijd van de kinderen. Euh... Ja, en dat is eigenlijk niet veranderd. We staan open voor beide. Het speelt alleszins wel een rol, de info die we hebben.

Oké. Voor welke adoptie zou u aanvankelijk gekozen hebben? Dit ter vervollediging van de vorige vraag.

Wel, we stonden open voor beide, maar ik denk mijn echtgenoot nog meer. Ik heb nog meer zoiets van... Ik weet het niet. Ook weer een innerlijk conflict. Ik dacht interlandelijke, omdat het korter lijkt, maar tegelijkertijd heb ik zoiets van oké, dat is weer waar ik naar kijk, en niet wat de noden van het kind zijn. Daarmee dat we, op voorhand, en nu nog steeds openstaan voor beide. En dat we wat meer, misschien wel horen van waar er nood aan is, om dan die beslissing te nemen tussen beide. Afhankelijk van wat ze zeggen dat voor ons profiel en het kind de beste optie is. Euhm... Maar ik moet zeggen: aanvankelijk, en nu nog steeds, heb ik nog steeds het gevoel dat interlandelijke iets realistischer lijkt met de kinderen die we nu hebben. Anderzijds worden ze toch een heel stuk ouder; als we nu zeggen dat het binnenlandse proces tussen zes en negen jaar duurt... Da's natuurlijk mogelijk, maar aangezien ze altijd kijken of de adoptiekinderen jonger zijn dan de kinderen die al in het gezin aanwezig zijn... Het zou leuker zijn moest daar minder speling tussen zitten.

En zijn er dan andere factoren die een invloed hadden op uw voorkeur, tussen aanhalingstekens, van binnenlandse of buitenlandse adoptie?

Nee. Vooral qua verschil in tijd.

Wat had een invloed op uw beeld van het adoptiekind zelf?

Ja... Euhm. De infosessie zou ik zeggen. We hadden op voorhand al wat gelezen over *special needs*, en dat daar inderdaad vraag naar is. Toen hadden we al een beetje besloten dat we op zich twee kinderen wel zien zitten, want dat behoort ook tot die categorie. Maar we hadden echt geen idee van wat we kunnen verwachten. En da's nog steeds een beetje open. We moeten dat zien als het kind aankomt, wanneer we het verwelkomen, wat die gezondheidsproblemen zijn. Maar geen idee wat we kunnen verwachten, of we dat wel aankunnen. Ik moet eerlijk zijn, iedereen

in de familie, in het gezin waar ik ben opgevoed, is gezond, dus het is niet zo dat ik heel veel ervaring heb met kinderen die ofwel medische of emotionele problemen hebben... Of de bagage die ze allemaal meenemen. Dus het is eerder zo dat ik me afvraag of ik er wel op voorbereid ben. Die infosessies gaven een goede indicatie van enerzijds: ja, verwacht dat er specifieke ondersteuningsbehoeften zullen zijn, maar anderzijds dat er tools zullen aangereikt worden om het aan te kunnen. Het is een beetje het kanaal waar we naar kunnen kijken om die ondersteuning te krijgen als het dan gebeurt. Dus de infosessies waren echt verhelderend.

Dus als ik het goed begrijp, zijn jullie gegroeid in het idee over het adopteren van een kind met specifieke ondersteuningsbehoeften, vergeleken met de situatie voor de infosessie.

Ja, we stonden er al voor open, maar nu zeker. Da's misschien ook wat gelinkt aan die motivatie, die versterkt werd ten opzichte van voordien. Het is eerder de nood aan ouders die bereid zijn een kind met *special needs* te adopteren, maar ik had ook geen enkel idee of we dat wel aankunnen.

Kan u me beschrijven hoe u de infosessie ervaren hebt?

Heel positief, ja. Het is altijd wat moeilijk, omdat je enkel interageert met de begeleidster. Ze probeerde wel via die introductieronde mensen met elkaar te laten spreken, maar het is een beetje raar om daar ten volle over te spreken met mensen waarvan je het gevoel hebt dat we in een soort competitie zitten. We staan allemaal op dezelfde wachtlijst, er is meer vraag dan dat er kinderen zijn, maar tegelijkertijd vind ik het ook enorm goed dat we er allemaal zitten. We moeten ten eerste meer informatie krijgen, dat is een plicht, maar ik vind dat cruciaal. En ten tweede ook om een beetje een gezicht te kunnen plaatsen op wie er samen met jou op de wachtlijst staat. En dat het juist minder gaat over 'die krijgen misschien binnen twee jaar al een kind, wij pas binnen vijf'... Daar mag het eigenlijk niet over gaan. Het gaat over het feit dat iedereen een kinderwens heeft, of je nu zelf kinderen kan krijgen of niet. We willen allemaal iets geven aan de kinderen die we willen adopteren. Het mag juist niet gaan over wie waar staat op de wachtlijst, alhoewel dat ik toegeef dat het bij mij ook wel in mijn gedachten zit. Zeker met dat schuldgevoel van waarom we daar eigenlijk staan... Ik vond de infosessies... Dat was uiteraard mijn gevoel, het feit dat we er allemaal samen zitten, maar tegelijkertijd vond ik de infosessies absoluut cruciaal, vond ik het goed dat we er in één groep zaten. Ook waar we over spraken, de maand die ertussen zat, dat vond ik ook zeer goed. En ja, ik vond... We hebben dus vooral met de begeleider geïnterageerd. Maar alle aspecten werden erg geapprecieerd. Voor ons is het natuurlijk ook handig. We wonen in Brussel, dus het was helemaal niet ver. Ik weet dat het praktisch gezien moeilijker is voor anderen, die ver moeten rijden om ernaar toe te komen. Maar voor ons, ja, speelde dat geen rol.

Het gevoel van competitie, die u had, bleef het bij een gevoel of had u toch de indruk dat de sfeer wat moeilijker was?

Ik weet het niet. Ik ben daar sowieso een beetje gevoelig voor. Ik zou niet willen zeggen dat het in die sfeer zat. Ik weet het niet. Misschien beeldde ik het me allemaal in. Omdat ik me gewoon heel ongemakkelijk voelde als zwangere vrouw.

Zijn er dingen die u ook minder goed vond aan de infosessie?

Nee. We hebben bijvoorbeeld ook op het formulier aangegeven dat de focus op de kindervens ligt. En vooral het feit dat mensen soms adopteren voor verkeerde redenen... Is het een tweede kans of een tweede keuze, adoptie? Het is voor ons niet van toepassing, maar tegelijk begrijp ik dat er tijd aan gespendeerd wordt. Dus niet dat het minder goed was, maar gewoon omdat het minder van toepassing was voor ons. Voor de rest vond ik het allemaal prima. Misschien nog iets, dat niet per se negatief is, maar gewoon als het mogelijk is om nog meer te focussen op hoe je elkaar beter leert kennen (de kandidaat-adoptieouders), dan zou dat wel leuk zijn. Maar het zijn ook infosessies. Het gaat eerder over het geven van informatie dan elkaar leren kennen als kandidaat-adoptieouders.

Miste u het contact met de andere kandidaat-adoptieouders?

Ja, wel een beetje. Ja, maar dat komt misschien nog wel he. Zelfs al was het de tweede keer in een kleinere groep... Ik zou niet zeggen dat er toen meer contact was. In beide sessies werden we een of twee keer in kleinere groepen onderverdeeld. In de tweede sessie zei Carole dat je eerder gedachten moest uitwisselen met je eigen partner, dus dat was dan eerder een... Dan praat je weer met de persoon die je het beste kent. En da's op zich ook wel goed hoor, want dan hoor je dingen, of merk je dingen op waar je nog eens over moet nadenken. Bijvoorbeeld rond motivatie en het maatschappelijk onderzoek. Dat komt zeker terug. En misschien is dat net die keuze om met je partner te bespreken. Maar dat kon evengoed in kleine groep.

Waarover zou u graag gepraat hebben met de andere kandidaat-adoptieouders?

Over alle aspecten over de adoptieprocedure. Maar ik ben me er ook bewust van dat ze dat misschien niet deden omdat er een specifieke keuze was; waarom bepaalde dingen in kleine groep gedaan werden en andere aspecten niet.

Welke invloed heeft de pers gespeeld op jullie adoptieproces?

Weinig, ja. We waren ons er wel bewust van, dat de adoptieprocedure ook in het buitenland veranderd was, maar niet dat het iets veranderde aan onze motivatie. Het was eerder zo dat we wilden begrijpen waarom die veranderingen plaatsvinden.